

REVISTA BIBLIOTECILOR

9.1970

*Publicație
a Comitetului de Stat
pentru Cultură și Artă*

REVISTA BIBLIOTECILOR

anul XXIII nr. 9

septembrie 1970

S
U
M
A
R

	Pag.
Mihai PETRESCU : Biblioteca școlară — parte integrantă a procesului instructiv-educativ	513
Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN : Trei licee, trei vizluni asupra completării colecțiilor	517
Ștefana STERIADE și PAVEL CĂMPEANU : Repere ale lecturii într-o colectivitate de ucenici	524
Willy AUEREACH : Implicații ale lecturii în procesul de formare a tinerei generații	529
Emilia MURETEANU : Prelucrarea rapidă a fondurilor de rezerve și de dublete la Biblioteca Centrală de Stat	532
Victoria CURCĂNEANU : Catalogarea centralizată și aplicarea ei la Biblioteca centrală universitară București	536
N. RIZESCU : Recuperarea cărților împrumutate și nerestituite. Posibilități reale și eficiente	540
Ioana TĂUTU : Călătorind cu Sadoveanu	542
N. CULEA : Să învățăm copiii să învețe. Bibliografie de recomandare	545
Cronică	548
ISTORIA CĂRȚII ȘI A BIBLIOTECILOR	
L. DEMÉNY : Cit reprezenta costul hirtie din prețul unei cărți românești tipărite în secolul al XVI-lea ?	550
BIBLIOTECI DE PEȘTE HOTARE	
Tatiana MUNTEANU : Noua organizare a împrumutului interbibliotecar în Bulgaria	553
De peste hotare	554
PROFILURI	
Tamara GANE : Serghei Esenin pe meridiane românești, 75 de ani de la nașterea sa	556
*	
Lucrări de specialitate	559
Fișier	563
CONSULTAȚII	
Atanase LUPU : Relațiile bibliotecii cu publicul (VII). Schema tip pentru sistematizarea colecțiilor destinate accesului liber la raft	571
*	
Calendar (octombrie, noiembrie, decembrie 1970)	575

REDACȚIA :

Str. Biserica Amzei, nr. 5 — 7, sectorul 1,
București. Oficiul poștal 22. Telefon 13.94.04

COLEGIUL DE REDACȚIE

George BAICULESCU, Dumitru BALĂEȚ, Virgil CÂNDEA, Ion CIOTLOȘ, Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN (redactor șef rubrică), Ștefan GRUIA (redactor șef), Alexandru IONAȘCU, Atanase LUPU, Gheorghe MAXIN, Mészáros József, Anne-Marie MIHIȚ (secretar de redacție), Constantin NEGUȘ, Nussbächer; Nicolae ONIGA, Mihai PETRESCU, Angela POPESCU, Dănilă SIMONESCULESCU

Biblioteca școlară – parte integrantă a procesului instructiv – educativ

În condițiile în care învățământul modern nu mai e conceput ca un sistem de memorare a unei mari cantități de cunoștințe finite, ci ca un sistem de obișnuire a elevilor cu munca activă de însușire a cunoștințelor, astfel încît și după terminarea școlii să fie apti a face față cerințelor educației permanente, activitatea bibliotecii școlare nu mai constituie un simplu auxiliar al procesului instructiv-educativ, ci o parte integrantă a sa. Rolul bibliotecii nu rezidă numai în faptul că sursa oricărei învățături este cartea, ci în însăși deprinderea elevilor, printr-o atentă colaborare cu școala, cu tehnica muncii intelectuale, în familiarizarea lor cu folosirea independentă a diverselor mijloace de informare.

În decursul anilor, în țara noastră, s-a încheiat un sistem de bibliotecii de învățămînt, dotate corespunzător și deservite de un personal calificat.

rînd, de componența fondurilor de publicații oferite elevilor și cadrelor didactice pentru studiu și informare, de grija pentru reimprespătarea și completarea colecțiilor.

După cum a rezultat dintr-o recentă analiză efectuată în unele județe ale țării, există o tot mai evidentă preocupare din partea unor consilii populare județene, ca și din partea inspectoratelor școlare respective, pentru a asigura în buget sumele necesare unei completări ritmice și sistematice a bibliotecilor școlare. Cercetarea a evidențiat totodată existența la ora actuală a unei tendințe cvasigenerale ca în dotarea cu publicații a bibliotecilor școlare să fie avute în vedere criteriile științifice de completare, conștient în cunoașterea profilului școlilor, a planurilor de învățămînt și a programelor de studiu, acoperirea cu material bibliografic a tuturor obiectelor de studiu, asigurarea documentării cadrelor didactice etc. De altfel, aprovizionarea cu publicații a bibliotecilor școlare a fost reglementată prin Ordinul ministrului învățămîntului nr. 263/1965, ordin prin care a fost aprobat Regulamentul pentru organizarea și funcționarea bibliotecilor școlare.

Practica a dovedit că acolo unde indicațiile date de minister au fost respectate, școlile dispun de fonduri bugetare satisfăcătoare pentru procurarea de publicații ceea ce le permite o dotare corespunzătoare. În

marea majoritate a bibliotecilor din licee, școli profesionale și tehnice, achizițiile de cărți s-au făcut pe bază de contracte încheiate cu fostele colecturi pendinte de centrele de librării județene. Putem aprecia că în selectarea cărților pentru aceste biblioteci a existat în general o bună orientare, avîndu-se în vedere indicațiile date de colectivele de profesori de diferite specialități din școli, în urma consultării proiectelor de planuri editoriale.

Nu același lucru îl putem spune însă cu privire la bibliotecile școlilor generale, unde s-au înregistrat serioase greutăți și

Anul	Biblioteci școlare	V o l u m e	Cititori înscriși	V o l u m e consultate
1961	5 497	11 003 000	1 260 000	6 709 000
1963	6 779	13 582 000	1 668 000	8 874 000
1965	7 785	17 198 000	2 004 000	12 162 000
1967	9 094	22 319 000	2 296 000	14 913 000
1969	9 452	12 217 000	2 499 000	16 799 000

Este demn de semnalat faptul că în perioada anilor 1961—1969 fondurile de cărți ale bibliotecilor școlare au crescut cu 6 214 000 de volume, ceea ce reprezintă în medie o creștere anuală de aproape 700 000 de volume. Această creștere a dotării bibliotecilor școlare este o expresie a dezvoltării impetuoase a învățămîntului la noi și îndeosebi a celui de cultură generală, încununată de trecerea treptată la generalizarea învățămîntului de 10 ani, care se desfășoară în prezent.

Este cert că aportul bibliotecii școlare la buna desfășurare a procesului instructiv-educativ este condiționat, în primul

lipsuri în completarea fondurilor de publicații. Un număr încă important de școli generale din mediul rural nu dispun de cărți suficiente, necesare procesului instructiv-educativ, iar în altele, structura tematică a colecțiilor este nesatisfăcătoare. Fondurile bibliotecilor reflectă o anumită concepție, de dată mai veche, în virtutea căreia lectura în biblioteca școlară trebuie să fie legată exclusiv sau în primul rînd de studiul limbii și literaturii române. Asigurarea informării elevilor și a cadrelor printr-un fond adecvat de lucrări de referință a fost de asemenea neglijată.

Neglijindu-se prevederile regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare cu privire la completarea colecțiilor, numeroase școli generale din județele Ialomița, Iași, Prahova, Bacău ș.a. nu s-au aprovizionat prin fostele colecturi, ci pe plan local, la întimplare sau chiar de loc.

În schimb, experiența a 17 inspectorate școlare județene (Ilfov, Dimbovița, Teleorman, Arad, Cluj, Timiș, Galați etc.), care au centralizat alocațiile bugetare pentru achizițiile de cărți la nivelul județului, ocupindu-se și de selectarea și recomandarea celor mai bune titluri de lucrări destinate fondurilor de bază ale bibliotecilor din școlile generale ale județului, pe baza unor criterii științifice de completare, s-a dovedit fructuoasă.

Inițierea recentă a *Oficiului de aprovizionare și servicii pentru biblioteci* și a filialelor sale interjudețene deschide noi perspective în asigurarea bibliotecilor școlare atît cu cărți, editate în țară și peste hotare, precum și cu manuale și cursuri tipărite, destinate școlilor profesionale și tehnice. De un real sprijin în completarea colecțiilor va fi informarea inspectoratelor școlare și a unităților de învățămînt de către Oficiu, cu privire la cărțile aflate sub tipar, printr-o serie de materiale de informare bibliografică (planuri editoriale, buletine bibliografice, cataloage de edituri, liste de recomandare etc.). Oficiul va asigura, de asemenea, pentru toate bibliotecile școlare, imprimare tipizate, obiecte și materiale de tehnică bibliotecară. La cererea beneficiarilor, în funcție de alocațiile bugetare, va procura mobilier, aparatură și materiale audio-vizuale, precum și alte utilaje specifice muncii de bibliotecă.

Bibliotecile școlare își constituie colecțiile de publicații plecînd de la cerințele programelor școlare și ale municipii de educare comunistă a tinerei generații. Cum programa școlară este identică pentru toate școlile cu același profil și de același grad, este de la sine înțeles

că fondurile de bază ale acestor unități (ne referim la bibliotecile școlilor generale și ale liceelor de cultură generală), cuprinzînd acele lucrări nemijlocit legate de procesul de învățămînt, precum și unele lucrări de informare, vor fi, în mare, identice. Ministerul Învățămîntului va întocmi și în acest an, pentru școlile generale, o listă de recomandare — o selecție de titluri din planul editorial al anului 1971 — cuprinzînd titlurile considerate a fi necesare pentru îmbogățirea fondurilor de bază ale bibliotecilor respective. Dintre ele, o bună parte, prin grija Oficiului de aprovizionare și servicii pentru biblioteci, vor apărea cartonate și gata prelucrate. Lista va cuprinde titluri de lucrări social-politice, din domeniul științelor exacte, lucrări de informare, beletristică, pedagogie și învățămînt. Ca și anul trecut, lista va fi publicată în Buletinul Ministerului Învățămîntului, Seria A, în lunile octombrie-noiembrie. Această listă va fi trimisă tuturor unităților ordonatoare de credit, inspectoratelor școlare, precum și filialelor județene ale Oficiului de aprovizionare și servicii pentru biblioteci.

Această preocupare a Ministerului Învățămîntului, de a da jaloanele unei juste orientări în constituirea și completarea fondurilor de bază din bibliotecile școlare, nu trebuie să lase să se înțeleagă că s-ar tînde spre o uniformizare totală a fondurilor de cărți din aceste unități. În afară de lucrările recomandate, în stabilirea necesarului de carte pentru biblioteci trebuie avute în vedere nevoile specifice ale școlilor, determinate în baza consultării cadrelor didactice. Considerăm de asemenea util ca la nivelul fiecărui județ să se constituie o comisie permanentă de bibliotecari cu experiență care, sub îndrumarea inspectoratului școlar — și pe baza planurilor editoriale și a listei de recomandare întocmită de Ministerul Învățămîntului —, să selecteze și să precumde titlurile și numărul de exemplare necesare bibliotecilor școlare din județ, ținîndu-se seama de cîteva criterii orientative (numărul de elevi al fiecărei școli, bugetul unității respective, titlurile reeditate etc.). Subliniem de asemenea necesitatea ca la alcătuirea bugetelor școlare, la articolul destinat procurării de cărți, să se țină întotdeauna seama de numărul elevilor și de normativele de aprovizionare stabilite de Ministerul Învățămîntului (4 lei pentru elevii claselor I—IV, 8 lei pentru elevii claselor V—VIII și 12 lei pentru cei din clasele IX—XII). Deși stabilite încă din 1965, aceste norme nu au încă o aplicare generală, dovadă diferențele destul de sensibile, existente de la un județ la altul, în ceea ce privește dotarea cu cărți raportată la număr de elevi. În acest sens,

ar fi de dorit ca în bugetele școlilor generale din centrele de comună să se prevadă, dacă este cazul, și fonduri pentru achiziționarea publicațiilor necesare pentru școlile de 4 ani, din satele de pe raza comunei, care nu au bibliotecă proprie, dar în cadrul cărora se impune crearea unor puncte de împrumut.

Reluind într-o analiză succintă datele statistice pe anul 1969 (incluse în tabelul de la p. 513) — 2.499.000 de cititori și 16.799.000 de volume consultate, rezultă că indicele mediu de citire realizat (6,6), ca și cel de circulație (0,6) sînt mici față de posibilitățile existente. Unul din factorii care influențează negativ asupra acestor indici este faptul că ca 1.000.000 de elevi din școlile generale de 4 ani, care funcționează în satele aparținătoare comunelor, nu beneficiază de bibliotecă în cadrul școlilor. Într-o altă ordine de idei, trebuie să amintim că bibliotecile comunale nu organizează decât în prea mică măsură filiale în aceste sate și astfel lectura unui număr foarte mare de elevi, practic, nu este asigurată.

Mai sînt și alți factori care țin de în-săși componența fondurilor. Astfel, în multe școli profesionale și tehnice, ca 50—60 la sută din fonduri sînt reprezentate de manualele propriu-zise, achiziționate într-un număr mare de exemplare, ceea ce îngroașă cifrele relative la dotare. Bibliotecile liceelor dețin numeroase fonduri tradiționale valoroase, dar cu o pondere redusă în circulație. În multe biblioteci, ca o consecință a unei politici de completare nu întotdeauna raționale de-a lungul anilor, au fost achiziționate numeroase cărți nepotrivite pentru procesul instructiv-educativ. Alte fonduri s-au învechit, prin forța lucrurilor, după o vreme. Noi considerăm că un program rațional de scoatere a publicațiilor învechite reprezintă un corolar al unei politici juste de completare.

Pe de altă parte, datele cu privire la activitatea bibliotecilor școlare nu ilustrează de fapt situația reală a cuprinderii elevilor ca cititori ai bibliotecilor, dacă avem în vedere că o mare parte dintre aceștia frecventează cu mare regularitate bibliotecile publice de stat — comunale, orașenești și municipale (aproape 30 la sută din cititorii acestora sînt elevi, iar în comune ating chiar o proporție de 50 la sută). Secțiile de copii ale bibliotecilor municipale din Iași, Ploiești, Timișoara, Oradea, Deva, Tg. Mureș, Arad, Sibiu, Galați, Botoșani, București etc. sînt foarte mult frecventate de elevii școlilor din raza localității. Dezvoltarea treptată a acestor secții, bogăția și varietatea fondurilor destinate lecturii copiilor, prezența unor bibliotecari cu înaltă calificare, devotați acestei munci

și colaboratori permanenți ai școlilor, au dus la îmbunătățirea calității lecturii în rîndul copiilor. Considerăm că și în viitor se impune colaborarea între bibliotecile școlare și secțiile de copii ale bibliotecilor publice, între bibliotecarii acestor unități.

Un rol deosebit în îmbunătățirea activității bibliotecilor școlare, în îndrumarea lecturii elevilor l-a avut organizarea în cadrul acestora a unor sisteme de informare: *cataloge* (alfabetice, sistematice și tematice), *liste de recomandare* pe discipline și pe clase, precum și adresele elevilor care participă la concursurile școlare, *fișiere bibliografice*, utile mai ales pentru orele de dirigenție pe teme de etică și de educație cetățenească, de dezvoltare a sentimentelor patriotice, de largire a orizontului cultural-științific al elevilor etc. S-a încetăținit tot mai mult practica de a se organiza ore de dirigenție în bibliotecile școlare, cu care ocazie se fac prezentări bibliografice din diferite discipline. În ajutorul elevilor de la școlile profesionale și tehnice, bibliotecarii au întocmit cataloge tematice pentru diferite meserii, au organizat, cu ajutorul cadrelor didactice, simpoziioane, expoziții tematice, vitrine de cărți etc.

Ne preocupăm editarea, în perspectivă, a unui catalog tip recomandat — profilat pentru școlile de cultură generală — cuprinzînd o selecție bogată de titluri adnotate, din toate domeniile, care să permită elevilor, dar mai ales educatorilor orientarea în fondurile de cărți și care ar stimula și împrumutul interbibliotecar.

Toate măsurile la care ne-am referit au drept scop să deprindă pe elevi cu munca independentă, cu studiul individual, cu o lectură organizată și aprofundată. Este concludent faptul că numărul cel mai mare de participanți și cele mai bune rezultate la concursurile interșcolare au fost obținute tocmai de elevii din școlile ale căror biblioteci sînt bine dotate cu publicații de specialitate, bine organizate și care pot asigura o mai bogată informare bibliografică a elevilor, acolo unde munca de îndrumare a lecturii pe specialități este condusă cu pricepere de bibliotecar, în strînsă colaborare cu cadrele didactice. Desigur, acolo unde bibliotecile școlare sînt deservite de bibliotecari voluntari, din rîndul cadrelor didactice, situația nu este tot atît de bună, lucrurile aflîndu-se într-o stare mai mult incipientă.

Din analiza activității bibliotecilor școlare rezultă și faptul că modificările de structură și reorganizare ce au avut loc în școli în decursul anilor

nu au fost însoțite întotdeauna de măsuri corespunzătoare în ceea ce privește reorganizarea și înzestrarea bibliotecilor. Procesul de constituire a fondurilor de publicații și de înzestrare materială a bibliotecilor, elemente care oglindesc schimbările prin care a trecut o școală sau alta demonstrează că, în unele cazuri, aceste schimbări nu au favorizat activitatea bibliotecilor lor. Astfel, numeroase biblioteci școlare care au funcționat cîndva în încăperi special amenajate și bine utilizate cu mobilier și fonduri de publicații au fost mutate în repetate rînduri, aproape la fiecare început de an școlar, în încăperi necorespunzătoare. Din ancheta pe care am întreprins-o în unitățile școlare, rezultă că din totalul de 572 de licee de cultură generală, doar 131 au săli de lectură (multe improvizate), iar din totalul de 536 de grupuri școlare și școli profesionale, numai 127. Peste 400 de licee de cultură generală dispun de o singură încăpere destinată bibliotecii, cărțile fiind așezate, în marea majoritate, în rafturi, pe două rînduri. Încăperea servește ca depozit de cărți, sală de împrumut, sală de lectură și birou de lucru al bibliotecarului. La baza acestor neajunsuri stă faptul că, atunci cînd s-au făcut proiectele tip pentru noile localuri de școli a existat puțin interes pentru localul bibliotecii, prevăzîndu-i-se o singură încăpere și aceasta cu un spațiu destul de redus, pierzîndu-se din vedere că biblioteca este un organism viu, în continuă dezvoltare.

În rețeaua bibliotecilor școlare activează mulți bibliotecari cu experiență, pasionați ai muncii lor. Am semnalat faptul că din cei peste 1100 de bibliotecari salariați, mai mult de 30 la sută au studii superioare și cca 60 la sută sînt cu o vechime în bibliotecă de peste 5 ani.

Acțiunile întreprinse în ultimii ani de Ministerul Învățămîntului pentru perfecționarea profesională a bibliotecarilor școlari (instructaje de 14 și 7 zile, consfătuiri, schimburi de experiență etc.) au cuprins marea majoritate a bibliotecarilor salariați. În sprijinul acestora, precum și al bibliotecarilor-cadre didactice, în Buletinul Ministerului Învățămîntului nr. 5 din noiembrie 1968 au fost publicate *Îndrumări privind organizarea și activitatea bibliotecilor școlare* (tipărite în 9000 de exemplare și trimise tuturor unităților școlare).

Măsurile și acțiunile întreprinse de Ministerul Învățămîntului în ultimul timp, pe linia îmbunătățirii continue a învățămîntului de toate gradele, au influențat pozitiv și rețeaua de biblioteci școlare, au determinat o nouă orientare din partea inspectoratelor școlare județene,

a multor conducători de școli, sporind răspunderea față de organizarea și conținutul activității bibliotecilor școlare. Cu toate acestea, în unele școli, mai ales în unitățile de învățămînt profesional și tehnic, bibliotecarul este folosit în alte munci, specifice personalului administrativ (gestionarea și distribuirea manualelor școlare, lucrări de secretariat, vînzarea la standul de cărți etc.). Nu e vorba aici numai de autoritatea bibliotecarului, ci de însăși activitatea bibliotecii. A venit timpul ca fiecare bibliotecă să aibă un program, un plan și un regulament de ordine interioară, semnate de direcția școlii și respectate întocmai.

Puține sînt și conducerile de școli care să urmărească activitatea bibliotecilor, să analizeze în consiliile profesionale aportul bibliotecii la buna desfășurare a procesului instructiv-educativ. Chiar în ședințele în care se dezbate probleme de conținut ale procesului instructiv-educativ, situația la învățatură a elevilor, nu se amintește nimic despre activitatea bibliotecii, despre grija cadrelor didactice pentru lectura extra-școlară a elevilor, despre aportul și influența cărții în procesul de instruire și educare a elevilor. În planurile de muncă ale școlilor rareori se fac și unele referiri la activitatea bibliotecii, la grija pentru asigurarea unui local corespunzător pentru bibliotecă, pentru asigurarea lucrărilor din bibliografia procesului de învățămînt, pentru organizarea și îndrumarea lecturii elevilor. În unele unități școlare, această activitate de mare răspundere în formarea personalității elevului nu se bucură de atenția cuvenită. Dacă diriginții și profesorii de limba și literatura română se preocupă de lectura elevilor, analizîndu-le periodic fișele de la bibliotecă, urmărind ce, cît și cum citește, celelalte cadre didactice lasă numai în seama bibliotecarilor această latură a procesului educațional. De multe ori elevii, lipsiți de îndrumarea necesară, nu citește sau, dacă o fac, citește mai mult la întîmplare, fără a da prioritate lucrărilor care îi ajută direct în completarea și adîncirea cunoștințelor predate la cursuri.

Preocupare comună a școlii și a bibliotecii, lectura elevilor trebuie să facă obiectul unei strînse colaborări între acești factori, pe linia educării deprinderilor de lectură, a cultivării intereselor de lectură ale elevilor nu numai în domeniul beletristicii, ci în toate domeniile științei și culturii. Scopul principal este crearea unei culturi generale armonioase și, mai ales, obișnuirea elevilor cu orientarea independentă în fondurile de cărți și cu minuirea instrumentelor de informare.

Mihai PETRESCU

În loc de introducere

Vom începe prin a face o incursiune sumară în materialele de specialitate privind profilul bibliotecii școlare. După unii autori^{*)}, scopurile bibliotecii școlare sînt :

— Să ajute elevul : în formarea și dezvoltarea deprinderilor de lectură ; prin îndrumări asupra lecturii necesare procesului de învățămînt și asupra lecturii recreative ; obișnuindu-l să utilizeze rațional publicațiile și materialele audio-vizuale ale bibliotecii ; îndumîndu-l să-și pună în aplicare cunoștințele acumulate, în folosul său propriu și al societății ; punîndu-i la dispoziție, în condiții optime, publicațiile necesare învățămîntului și alte publicații instructive.

— Să ajute profesorul prin informații bibliografice și prin procurarea materialului necesar îmbunătățirii predării și îmbogățirii culturii personale.

Elevii și profesorii pot avea acces la publicațiile bibliotecii prin : *sala de lectură* (unde pot fi consultate, în special, materialele de referință, publicațiile de informare generală, cărțile rare sau scumpe, albumele de artă, periodicele și, în general, orice altă carte a bibliotecii) ; *punct de împrumut* (unde pot împrumuta acasă, pe un termen fix, publicațiile achiziționate în unul sau mai multe exemplare, în afara categoriilor de lucrări specifice care a fi consultate numai în sala de lectură).

Biblioteca școlară trebuie să asigure condiții optime de conservare, de consultare pe loc și de împrumut acasă a cărților din colecțiile ei și să organizeze în timpul aparat de dezvăluire a fondurilor. Atunci cînd mărimea și organizarea spațiului asigură un grad de securitate satisfăcător, este de dorit ca cel puțin 60 la sută din totalul exemplarelor să fie direct accesibile cititorilor. Raft liber în biblioteca școlară ? Da, neapărat ! Așa este pedagogic, în acest fel elevul simte mai deplin libertatea de a alege, tratat fiind ca un cititor matur, așa se poate face și o trecere mai firească către biblioteca publică pe care o va frecventa după absolvirea școlii sau pe care o și frecventează deja, numai în acest mod se

poate acționa într-adevăr eficient asupra orientării lecturii copilului și a adolescentului.

Biblioteca școlară trebuie să asigure o informare generală asupra fondurilor și a serviciilor oferite de alte biblioteci care ar putea-o ajuta în îndeplinirea sarcinilor ei : biblioteci pedagogice, biblioteci publice învecinate, biblioteci științifice care organizează împrumut interbibliotecar sau care pot da relații bibliografice. De altfel, biblioteca școlară, ea însăși trebuie să devină un generator de informații bibliografice, atât pentru elevi, cît și pentru cadrele didactice.

Prea mult pentru o bibliotecă școlară ?
Nicidecum !

Să nu uităm că, de cele mai multe ori (și afirmația este îndeosebi valabilă pentru țara noastră, unde prezența bibliotecii publice pentru copii în viața preșcolarilor este aproape inexistentă), biblioteca școlară este prima instituție de acest fel frecventată de copil, că aspectul ei îi va rămîne întipărit în minte, luînd proporții de prototip, că de felul în care ea va reuși să-și imprime și să-și permanentizeze prezența în sfera de interese ale copilului va depinde mult câștigarea lui ca cititor pentru toată viața.

Pînă aici, nimic deosebit față de sarcinile bibliotecii publice pentru copii. Desigur, scopurile lor sînt, în linii generale, asemănătoare ; cu o singură deosebire care, de altfel, imprimă bibliotecii școlare caracterul ei particular : *aceasta din urmă își exercită principala sarcină — aceea de a deprinde pe copil cu lectura — într-un cadru bine stabilit — procesul instructiv-educativ*. Concepția bibliotecii școlare privind completarea fondurilor este subordonată programei școlare, biblioteca constituînd principala sursă de aprovizionare a elevilor cu publicațiile prevăzute ca lectură obligatorie sau ca lectură recomandată.

Și pentru a transpune în concret aceste considerații teoretice,

Vom face cunoștință cu

trei biblioteci de liceu din Capitală : același profil, același public cititor, aceleași cerințe pedagogice ; infățișare și mod de acțiune deosebite. Situația comparativă a celor trei biblioteci, în coordonatele lor principale sau în cele intere-

*) Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques, 20, nr. 6, nov—dec, 1969, număr special închinat bibliotecilor școlare.

		Școala nr. 25 Giulești	Liceul nr. 15 „Iulia Hasdeu”	Liceul „I. L. Caragiale”
Numărul prezent al volumelor din colecții		18 789 (nu are broșuri)	cca 19 500 (din care 840 broșuri)	30 889 (nu are broșuri)
Numărul de volume achiziționate	în 1969	1 304	842	3 025
	în primele 6 luni ale anului 1970	777	510	1 708
Voluma casate de la constituire (în procente)		22%	13%	30%
Număr de volume propuse spre ca- sare	în 1969	110 pierdute + 1 720 uzate	—	1 062 uzate
	în primele 6 luni ale anului 1970	34 pierdute	200 transfer + 1 000 depășite	503 uzate
Număr de elevi în anul 1970	Total		cca 1 700	1 800
	din care	la zi	1 503	1 320
		la seară	733	cca 600
Număr de cititori	Pe anul școlar 1968/ 1969	1 380*	1 172	1 059***
	Pe anul școlar 1969/ 1970	1 314	874**	1 034
Număr de cărți ci- tite	Pe anul școlar 1968/ 1969	31 247	12 341	10 770
	Pe anul școlar 1969/ 1970	34 243	11 620	11 349
Indice de circulație a cărților pe anul 1970		1,8	0,59	0,36
Alocație pe cap de elev pe anul 1970		5,80	5,90	13,30

*) Frecvența la sala de lectură pe anul școlar 1969/1970 : 7 335 elevi.

***) Numărul de cititori pe anul școlar 1969/1970 a scăzut față de cel precedent deoarece

s-au desființat clase prin lichidarea ciclului II.

***) Frecvența medie la sala de lectură pe anul școlar 1969/1970 : 4-5 elevi zilnic.

sînd materialul de față, este consemnată în Tabelul nr. 1.

Biblioteca Școlii nr. 25 din cartierul Giulești este recent constituită : localul — nou construit — a fost dat în folosință în anul 1963. Este situată într-un cartier cu blocuri noi. Cea mai apropiată bibliotecă publică — biblioteca sectorului 6 — este totuși foarte departe ; școala reprezintă deci pentru elevi unica sursă de aprovizionare cu cărți. Biblioteca a moștenit, la înființare, cele 8 000 de volume ale fostului liceu comercial „Doamna Stanca”, fond din care, după o severă triere, s-au păstrat cam 2 000 de exemplare. În decursul timpului, s-au făcut, în afara achizițiilor curente, masive transferuri de publicații de la alte instituții, transferuri care au

contribuit la acoperirea golurilor din producția editorială mai veche. Astăzi, biblioteca — deservind ciclul II și liceul teoretic — posedă, cu rare excepții, tot necesarul de carte trebuitor procesului de învățămînt, ca autori, titluri, exemplare. Biblioteca are cataloagele tradiționale ținute la zi, fișiere tematice, liste vizibil afișate cu lectura obligatorie și recomandată, dosare cu tăieturi din presă pe probleme și scriitori.

Inițial, bibliotecii i-a fost rezervat un spațiu destul de mic ; prin grija conducerii școlii — mereu atentă și receptivă la nevoile bibliotecii —, în anul 1967 suprafața s-a extins la aproximativ 57 m². Față de numărul de volume existent, spațiul este încă restrîns ; sînt așezate în me-

die 330 de volume pe m², adică mai mult decât norma obișnuită de depozitare. Și totuși, pentru 80 la sută din cărți, în acest spațiu, bibliotecarele au reușit să organizeze accesul liber al elevilor! Și totuși, în același spațiu, există 10 mese de lectură, la care se poate citi presa sau se poate studia! Elevii își iau singuri fișele de termen, își aleg în voce cărțile din rafturi, urmăresc noutățile editoriale în buletinul *Cărți noi*, aflat în permanență pe mese, răsfoiesc o revistă sau consultă o enciclopedie, adesea se așază pe un scaun pentru a citi pe loc cartea de care au nevoie. Este multă lumină, ordine, o atmosferă care îndeamnă elevii să viziteze mai des biblioteca.

Numele bibliotecarei care conduce unitatea aproape de la înființare, care numără 18 ani în meserie, cu spiritul atît de receptiv la nou: Elena Măneucă.

Biblioteca Liceului nr. 15 „Iulia Hasdeu” are o istorie bogată în ani: liceul a fost înființat în anul 1929, iar biblioteca în anul 1952. În încăperea rezervată bibliotecii domnește o atmosferă vetustă, conservatoare. Ușa de acces este barată de un împănător birou, în spatele căruia fondul de publicații nu este accesibil elevilor nici măcar vizual. Rafturile — de înălțime obișnuită, deși nici vorbă nu poate fi de acces liber — stau rinduite ca soldații în front, lăsînd între ele un coridor strîmt, prin care bibliotecarele abia se pot strecura. Spațiul este destul de mare — la numărul de exemplare existent revine o medie de 233 de volume pe m², deci sub norma de depozitare (și, în acest caz, depozitare este singurul cuvînt potrivit). Elevii nu au la dispoziție decît o mică masă — fără scaun — în coridorul de intrare, pe care pot consulta presa, în picioare și pe apucate. În schimb, în spatele biroului-barieră, o masă enormă, cît lungimea camerei, ocupă inutil un spațiu prețios. Nu se împrumută decît o singură carte, pentru o săptămînă, „cu drept de prelungire” și cu obligația de a o înipoaia învelită în celofan! Impresia de carte uzată, de praf, de încremenit, nu te părăsește tot timpul cît vizitezi biblioteca. Parcă ai retrăi atmosfera dickensiană din *Marile speranțe!*

Numele bibliotecarei principale care funcționează aici din anul 1952: Rodica Decuseară.

Liceul „I. L. Caragiale” are o bibliotecă bogată — și ca alocății bănești, și ca fonduri de carte. Școala este situată într-unul din cele mai frumoase cartiere ale Capitalei — Piața Dorobanți. Biblioteca are la dispoziție un spațiu demn de invidiat — aproximativ 220 m². Rafturi noi, colecții variate în titluri și bogate în exemplare bine întreținute (o șansă în plus: biblioteca adjunctă leagă și repară exemplarele deteriorate cu o deosebită aplicație), o sală

de lectură cu 30 de locuri, un sistem de cataloage bine organizat, completat cu o serie de fișiere tematice și cu liste de recomandare. Ochiul este încîntat de ordinea și curățenia care domnesc peste tot, spiritul profesional de corectitudine cu care este organizat totul. Biblioteca nu are însă acces liber la raft și acest lucru — aceasta este convingerea noastră fermă — se reflectă în mod negativ asupra indicelui de circulație a cărților. Există și un impediment de ordin material: iarna este destul de frig în încăperea în care s-ar putea amenaja raftul liber. Sperăm însă că viitorul va impune și în această frumoasă bibliotecă unul din imperativele majore ale pedagogiei actuale a lecturii. Numele bibliotecarei principale care conduce cu pricepere destinele acestei biblioteci din anul 1957: Monica Oncescu.

Fixîndu-ne coordonatele concrete între care nu vom plasa considerațiile teoretice, putem trata

Criteriile generale în completarea colecțiilor

În orice bibliotecă, *autorul, titlul și tema* tratată sînt factori determinanți în opțiunea pentru achiziționare. Ca sursă principală de aprovizionare a elevilor cu publicațiile necesare în lectura prevăzută de programă, *biblioteca școlară are datoria* — rațiunea ei de a exista o obligă — să *posede în colecțiile ei toți autorii, toate operele și toate temele propuse spre studiu de procesul de învățămînt*. Este deci prima și principala îndatorire a bibliotecarului școlar de a depune toate eforturile în achiziții pînă cînd tot acest necesar să fie completat. S-ar părea, la prima vedere, că batem la porți deschise. Dar am cercetat, de-a lungul anilor, atîtea biblioteci școlare care nu posedau decît aproximativ chiar și edițiile de clasici români, încît nu credem că lezăm bunul simț repetînd acest cunoscut și necontestat adevăr. Și, în această privință, bibliotecile bucureștene vizitate de noi ne-au dat mari satisfacții: la Școala nr. 25, grație transferurilor de publicații amintite, o bibliotecă cu o viață de-abia 7 ani nu are în colecții decît cîteva lipsuri minore. Aceeași situație bună am găsit-o și la Liceul „I. L. Caragiale”, ca și aceeași grijă de a depista golurile. Simplul fapt că am găsit notate cu grijă, pe liste, publicațiile care lipsesc ne dovedește că problema stă permanent în atenția bibliotecarilor spre rezolvare. La Liceul „Iulia Hasdeu” am găsit doar... impresia că nu există titluri lipsă, ci numai exemplare din anumite opere.

Modul de tratare a subiectului este unul din criteriile determinante în procesul de

achiziții dintr-o bibliotecă școlară. Nu subestimăm puterea de înțelegere a elevului, dar tratatele sistematice, manualele de nivel superior, cărțile foarte specializate, publicațiile înalt academice sau foarte tehnice nu au ce căuta într-o bibliotecă școlară. Dacă s-ar ivi cereri de asemenea nivel (și se pot ivi la liceu, printre pasionații unei discipline sau printre elevii clasei a XII-a, care se pregătesc pentru facultate), bibliotecarul le va socoti drept cereri speciale și le va rezolva prin împrumut interbibliotecar. De altfel, edițiile sus-menționate au, de obicei, și prețuri foarte ridicate, care ar răsturna bugetul bibliotecii pe întreg anul financiar. Desigur, nu includem în această categorie lucrările fundamentale dintr-o disciplină predată la școală (istorii ale literaturii, critică literară, gramatică, tratate de istorie de nivel mediu, atlase etc.) și mai ales literatura de informare: enciclopedii, dicționare, bibliografii, cărți de referință, de sinteză etc., care trebuie să existe din abundență în orice bibliotecă școlară.

Nici albumele de artă — foarte costisitoare în ediții cu reproduceri în culori — nu sînt potrivite pentru o bibliotecă de tipul celei de care ne ocupăm. De obicei, micile albume „Arta pentru toți” sau mai degrabă diapozitivele cu opere de artă, monumente istorice etc. sînt mult mai adecvate și mai economicoase pentru o colecție școlară.

Nu credem că într-o bibliotecă școlară — chiar și de liceu — trebuie să fie achiziționate lucrările începătorilor în beletristică: riscul de a risipi fondurile bănești pe experimente literare este prea mare. Lucrările tinerilor scriitori vor fi introduse în fonduri abia după o oarecare consacrare, în ediții reprezentative pentru evoluția lor.

În schimb, nu ar trebui să lipsească din nici o unitate școlară cărțile care contribuie la apropierea în mod plăcut a școlarului de disciplinele predate la ore: lucrări de istoria științelor, istoria descoperirilor geografice, biografiile personalităților istorice, ale savanților, culegeri de probleme distractive, curiozități științifice etc.

Antologiile de texte literare, analizele gramaticale și stilistice, culegerile de probleme în științe exacte, textele alese și gramaticile pentru învățarea limbilor străine sînt necesare în cît mai multe exemplare.

Modul de prezentare a textelor joacă în bibliotecă școlară, comparativ cu biblioteca publică, un rol mult mai important în selecția cărților. Un bibliotecar școlar își îndreaptă atenția în primul rînd către edițiile cu caracter instructiv: colecțiile „Biblioteca școlarăului”, „Lyceum”, „Enciclopedia de buzunar”, „Cele mai frumoase

poezii”, „Biblioteca pentru toți copiii”, „Preludii”, „Orizonturi”, ediții foarte accesibile din punct de vedere al prețului, nu trebuie să lipsească — număr de număr — din nici o bibliotecă școlară. Desigur, vor fi preferate — atît pentru scriitorii români, cît și pentru cei străini — edițiile de opere complete, opere alese, culegerile reprezentative din textele unui scriitor, ca și edițiile de opere separate însoțite de prefețe și de aparat critic. Foarte oportune — și la un preț accesibil — sînt și lucrările publicate în „Biblioteca pentru toți” și „Romane de ieri și de azi”. Deși nu negăm rolul estetic-educativ al edițiilor de lux, al edițiilor bogat ilustrate, totuși trebuie să fim foarte realiști în împărțirea bugetului și, în locul unui asemenea exemplar, să preferăm o ediție modestă, dar care corespunde perfect scopurilor propuse.

Modul de acces la publicații are o greutate considerabilă în fixarea unei politici de achiziții. Dacă biblioteca nu are spațiul necesar pentru a amenaja un colț măcar pentru citirea presei, atunci, desigur, se vor contracta mai puține abonamente la reviste, știut fiind că periodicele nu se împrumută acasă. De asemenea, dacă nu se poate organiza lectura pe loc, atunci bibliotecarul trebuie să se îngrijească ca numărul exemplarelor achiziționate dintr-un titlu să depășească fatala cifră de 1. Într-adevăr, cunoscut este obiceiul anacronic al majorității bibliotecarilor noștri de a nu împrumuta o publicație care se găsește într-un singur exemplar. Dar dacă nu poți înlăsa cititorului lectura pe loc și nici nu împrumuți acasă unicul exemplar, la ce bun să faci masive comenzi de titluri într-un singur exemplar? Putem transforma biblioteca școlară în depozit legal? Și cu această întrebare am trecut la...

Dilema : non multum sed multa — non multa sed multum

Am numărat titlurile și exemplarele comandate de cele trei biblioteci sus-menționate din planul editorial pe 1970 al fostei Edituri a tineretului, pentru a stabili un *etalon cantitativ* al achiziției de carte. Nu ne interesează — din punctul de vedere vizat — dacă editura și-a respectat planul, ci numai ce a gîndit bibliotecarul completînd comanda, raportat la nevoile specifice unității pe care o conduce și la existentul din bibliotecă. Din calcul, a rezultat : Școala nr. 25 a comandat 132 de titluri în 364 de exemplare, revenind în medie 2,75 de exemplare de titlu. Liceul „Julia Hasdeu” a comandat 154 de titluri în 199 de exemplare, revenind în medie 1,29 de exemplare de

titlu, Liceul „I. L. Caragiale“ a comandat 255 de titluri în 758 de exemplare, revenind deci 2,97 de exemplare de titlu. Prima și a treia bibliotecă au sală de lectură, totuși la stabilirea comenzii au avut în vedere — în primul rînd — funcția de împrumut. Media cea mai mică de exemplare per titlu este realizată tocmai de unitatea care nu are sală de lectură. Nu este aici un paradox? Ca să ne verificăm impresia (comanda de la Editura tineretului ar fi putut să fie o întâmplare), am calculat și comanda de literatură română a Bibliotecii Liceului „Iulia Hasdeu“ din planul editorial de *Beletristică* pe 1969: au fost comandate într-un singur exemplar 224 de titluri; în două exemplare 18 titluri și în 5 exemplare un titlu. Deci 243 de titluri în 265 de exemplare, ceea ce reprezintă o medie de 1,09 exemplare de titlu.

Este recomandabilă o astfel de politică de achiziții într-o bibliotecă școlară? Categorie nu, raportată în general la orice bibliotecă de tipul acesta și în special la unitățile care nu pot organiza o sală de lectură. În cazul nostru, cum ar putea face față biblioteca cererilor de carte cu atît de puține exemplare, cînd în școală funcționează și 4—5 clase paralele, cînd există un internat cu 180 de elevi (a căror unică sursă de aprovizionare cu publicații rămîne biblioteca școlară), cînd mulți dintre elevi sînt recrutați din rîndul populației care locuiește în comunele subordonate Capitalei?

Să încercăm, la aspectul *cantitate*, să discernem cîteva linii de conduită. Cantitatea de exemplare dintr-un titlu are, în biblioteca școlară, un rol decisiv. În condițiile în care un autor se studiază în mai multe clase — cazul clasicii români —, în condițiile unor cereri simultane masive din aceeași carte, în condițiile în care o clasă numără în medie 30 de elevi și există mai multe clase paralele, cifre de 20 și chiar de 50 de exemplare din operele lui Eminescu sau Caragiale nu sînt exagerate, ci corespund necesităților reale. Cifre ca acestea nu se întîlnesc la o bibliotecă publică, deși există și acolo obligația de a răspunde cerințelor programei școlare, dar această obligație nu constituie rațiunea de a exista o bibliotecă.

Credem că edițiile de opere complete, opere alese, culegeri reprezentative nu trebuie achiziționate doar într-un singur exemplar; prin intermediul unor fișiere analitice (la rubrica autorului — fiecare titlu de lucrare este însoțit de specificația volumului din opere în care se găsește), cum am întîlnit, de exemplu, la Liceul „I. L. Caragiale“, cu ajutorul acestor ediții se poate face față cu succes majorității dezideratelor.

Și lucrările de istorie și critică literară trebuie achiziționate în exemplare îndesulătoare: în funcție de numărul edițiilor prefăcute, monografiile de scriitori trebuie să fie reprezentate în proporția în care aceștia sînt studiați la clasă.

Desigur, lucrările dinafara programei școlare vor fi cumpărate în exemplare mai puține: formînd obiectul unor deziderate individuale, ele nu vor fi deci solicitate pentru oglindirea exactă de masă.

Există în problema manevrării mării cantități de exemplare și primejdia inversă: să supraestimăm cererile și să risipim fonduri bănești pe titluri deja prezente în număr suficient. Și această primejdie se ivește acolo unde nu s-a întocmit o evidență clară a colecțiilor. În două dintre bibliotecile vizitate am găsit aplicate două metode diferite, dar tot atît de eficiente pentru oglindirea exactă a realității: la Școala nr. 25 au fost alcătuite niște liste centralizate — după programa școlară — de autori și opere și în dreptul fiecărui nume de scriitor sau titlu de lucrare stă scris numărul de exemplare existente; la Liceul „I. L. Caragiale“, pe verso fișei din catalogul alfabetic sînt trecute numerele de inventar ale tuturor exemplarelor existente.

Optăm deci pentru multe exemplare din puține titluri? Optăm pentru o politică rațională, economicoasă, care să urmărească în mod realist în primul rînd acoperirea necesităților procesului de învățămînt.

Să atacăm acum marea întrebare: bibliotecă școlară trebuie să achiziționeze numai cartea prevăzută de programa școlară sau

Biblioteca școlară este și o bibliotecă de cultură generală?

Depinde. Depinde de ciclul școlar deservit: biblioteca școlii generale va fi mai zgîrcită în achiziționarea titlurilor dinafara programei; biblioteca liceului trebuie cu necesitate să posede operele cele mai reprezentative din literatura română și din literatura universală. Depinde și de existent: dacă ai minimum cerut de școală, atunci îți poți îngădui să comanzi și carte de divertisment sau de cultură generală. Depinde și de spațiu, ca și de sumele alocate anual. Cert este însă un singur lucru: atenția — ca și bugetul — trebuie să se îndrepte în primul rînd către acoperirea necesităților programei școlare.

Dar cartea de aventuri? Își are ea locul în biblioteca școlară? Trebuie să fim, totuși, conșcivi și să dăm copilului ce este al copilului — dreptul la distracție. Desigur, achiziționarea acesteia reprezintă sume cheltuite în afara scopului fundamental

al bibliotecii școlare, dar elevul nu trebuie să vadă în această instituție doar o anexă a cancelariei profesorilor, ci și un loc în care poți să-ți alegi și o carte pentru clipele de repaus, o carte de aventuri chiar, cu condiția ca ea să fie o carte valoroasă. Este datoria bibliotecarului să sesizeze dacă numărul romanelor de aventuri citite devine îngrijorător, acționând în dauna calității și cantității lecturii recomandate.

Dar atunci când nu ai bani pentru a cumpăra *Istoria României. Compendiu sau Dicționar de terminologie literară*, când din *Istoria literaturii române* — ediția Academiei sau din *Gramatica limbii române* nu ai putut achiziționa decât un singur exemplar, când din poeziile lui Ion Barbu nu ai decât două volume, iar din Lucian Blaga 8 exemplare, nu comanzi *Zece negri mititei* de Agatha Christie sau Mihail Drumeș în trei exemplare. Când bugetul nu-ți permite să achiziționezi decât un singur exemplar din *Opere* de I. Agirbiceanu sau *Scrieri* de T. Argezi, nu comanzi *Memoriile lui Casanova* sau *Misterele Parisului* de E. Sue în două exemplare! *Cartea de la San Michele* de Axel Munthe o iei într-un singur exemplar, nu găsești bani pentru *Muntele magic* de Th. Mann, pentru versurile lui Aragon, Saint-John Perse, B. Pasternak sau Hölderlin, dar comanzi toate numerele din colecția „Aventura”! Nu insistăm în evidențierea anomaliei, ele sînt mult mai multe decât cele pomenite aici. Este cazul bibliotecii de la Liceul „Iulia Hasdeu”.

În achizițiile de literatură dinafara prevederilor programei, bibliotecarii trebuie să se bizuie pe un gust literar format prin studii și adîncit prin lecturi regulate, pe un spirit pedagogic înaintat și să gospodărească în condiții optime banul încredințat de stat.

Și, pentru că este vorba de buna gospodărire a banului, ar fi interesant să examinăm fugitiv alocațiile bugetare pentru achiziții.

Există norme stabilite de Ministerul Învățămîntului care prevăd o sumă anume pe cap de elev, în funcție de gradul școlii, norme care stau la baza calculului bugetului bibliotecii școlare. Prevederile sînt însă rareori respectate. Să remarcăm, în treacăt, că tocmai școala în care 87 la sută dintre elevii de la zi sînt cititori ai bibliotecii, în care există cea mai intensă circulație a cărții, școala care este situată la mare depărtare de orice altă bibliotecă și într-un cartier nou, în care elevii nu posedă bi-

blioteci personale dezvoltate (școala din Giulești), tocmai această școală are alocația bugetară cea mai mică, raportată la numărul de elevi deserviți. Și aceasta nu reprezintă o nejustă repartizare a bugetului școlii, biblioteca bucurîndu-se de întreg sprijinul moral și material al conducerii unității.

Să considerăm acum indicele de circulație a cărților ca o rezultată a echilibrului existent între cartea cu putere de circulație și cartea uzată și să vedem dacă

Biblioteca școlară este un organism viu, în continuă regenerare sau un depozit de publicații în care dominantă este funcția de conservare?

În decursul anilor de funcționare, cele trei biblioteci au scos din evidența scripțică un anumit număr de publicații: Școala nr. 25, în cei 7 ani de cînd ființează, a casat 22 la sută din fonduri (biblioteca deservește și anul acesta școala generală, urmînd ca în anul viitor aceasta să se mute într-un local nou). Pînă în anul 1970, la Liceul „Iulia Hasdeu” nu s-au scos din evidență decât 3000 de volume, cele strict obligatorii; anul acesta s-a făcut un transfer de carte (ciclul II fiind lichidat) și s-au propus spre casare, ca depășite, 1000 de volume. Atît de puține, în decurs de atîția ani? Dar lucrări uzate fizic nu există? Ba da, o mulțime. Și numărul broșurilor (4 la sută din totalul fondurilor) este mult prea mare pentru ca printre ele să nu fie un procent ridicat de lucrări inutile. Raftul cu romanele lui Alexandre Dumas arată lamentabil; totuși, nu s-a dat la casare nimic. Am găsit în rafturi lucrări depășite de mulți ani, care nu mai sînt incluse în nici o bibliografie, nu mai sînt citite de nimeni; atunci pentru ce sînt păstrate, ocupînd în rafturi un spațiu atît de prețios și umflînd fără temeii cifra globală a fondurilor? De ce această frică de a scăpa de balast, de ce acest conservatorism care duce la sufocare? Dacă s-ar face o triere severă a fondurilor acestei biblioteci, sîntem siguri că cel puțin 25 la sută din publicații ar fi găsite nepotrivite, inutile sau uzate. Și atunci s-ar putea, cu o colecție vie, în continuă circulație, să se organizeze acces liber la raft, așa cum este pedagogic, modern, eficient.

La Liceul „I. L. Caragiale” nu există în rafturi publicații uzate sau inutile: cele ușor deteriorate sînt reparate, cele uzate sau depășite sînt înlăturate periodic din fonduri. Ciclul II fiind în lichidare la acest liceu, procentul de 30 la sută din scoateri include și publicațiile transferate la alte școli.

Colecția unei biblioteci este un organism viu, în continuă regenerare. Aceasta presupune : verificarea continuă a publicațiilor, repararea celor deteriorate și casarea celor uzate moral și fizic ; îndepărtarea titlurilor inadecvate sau inutile ; întreținerea continuă a exemplarelor în circulație. Teama de a micșora fondurile de publicații în custodie nu trebuie să prevaleze asupra spiritului gospodăresc și a dreptei judecări a valorii unei publicații.

Ar mai fi de discutat încă nenumărate aspecte : regimul periodicelor, situația materialelor audio-vizuale, procentul de publicații în limbi străine, fondul destinat cadrelor didactice, sistemele de urmărire a comenzilor de carte etc. Trebuie însă să atacăm...

Concluziile care, de fapt, sint niște propuneri

Impresia generală cu care am rămas din raidul făcut la cele trei unități școlare : există prea puține instrumente de informare asupra producției editoriale și prea puține îndrumări asupra modului în care trebuie să se ducă munca de completare a colecțiilor în bibliotecile școlare.

Desigur, de anul acesta, prin organizarea Oficiului de aprovizionare și servicii pentru bibliotecă, situația relațiilor furnizor de carte-beneficiar se va îmbunătăți simțitor. Deși cele trei biblioteci care cu care am discutat cu prilejul alcătuirii materialului de față nu au avut decît cuvinte de laudă la adresa serviciilor oferite de fosta colectoră bucureșteană, totuși situația din trecut nu era favorabilă bibliotecilor — dovadă schimbările de structură care au survenit. Astăzi, informarea bibliotecarilor asupra aparițiilor editoriale este o problemă în curs de rezolvare în atenția Oficiului de aprovizionare și servicii pentru bibliotecă.

În cursul documentării pentru prezentul material, am auzit o vorbă foarte înțeleaptă, care caracterizează situația achizițiilor de pînă acum — în bibliotecile școlare cel puțin : completarea fondurilor nu se face după specificul bibliotecii, ci după personalitatea bibliotecarului, ne-a spus tov. Kahane, conducătorul Filialei nr. 1 București a O.A.S.B.

Într-adevăr, credem că, în actuala situație, cînd :

nu există instrucțiuni oficiale și norme de dotare a bibliotecilor școlare ; cînd Ministerul Învățămîntului nu a emis o listă minimală obligatorie de autori și titluri ; cînd prevederile circularei Ministerului Învățămîntului cu privire la stabilirea bugetului bibliotecii școlare sînt rareori respectate ; cînd și în localuri noi (cum

este cel al Liceului nr. 25) bibliotecii îi este rezervat — de către proiectanți chiar — un spațiu insuficient ; cînd singure prevederile programei școlare pot servi drept ghid în fixarea unor coordonate în aprovizionare, este normal ca personalitatea bibliotecarului, pricepera (sau nepricepera) lui, cunoștințele lui de cultură generală, gustul său literar să-și lase o amprentă nepermis de adincă asupra formării colecțiilor. Și aceasta, în condițiile unei unități perfecte a programului de învățămînt, în condițiile unor cereri de lectură în mare parte identice.

Amplizarea pe care învățămîntul a luat-o în țara noastră, locul rezervat lecturii în ansamblul pedagogiei active, ca și imperioasa necesitate a întrebunătățirii mai chibzuite a fondurilor bănești încredințate impun trecerea de la stilul meșteșugăresc în aprovizionare, la aplicarea unor formule științifice, normate, mai ales acum, cînd acest lucru a fost făcut posibil din punct de vedere material.

Ar fi de dorit ca Ministerul Învățămîntului să editeze un catalog tip pentru bibliotecile școlilor generale și un îndreptar în completarea colecțiilor pentru bibliotecile liceelor. Ar trebui să se elaboreze norme noi privind : numărul de volume raportat la numărul de elevi ; alocațiile minime pentru achiziții, raportate la numărul de elevi ; spațiul necesar pentru funcționarea bibliotecilor școlare, raportat la numărul de elevi deserviți, în care să fie prevăzute sală de lectură și punct de împrumut cu acces liber la raft ; minimul de publicații în constituirea unei biblioteci școlare ; cuantumul din buget pentru abonamente la periodice ; cuantumul din buget pentru achiziționarea de publicații în uzul cadrelor didactice ; în sfîrșit, listă minimală de exemplare (raportat la număr de elevi și de clase paralele) din operele prevăzute ca lectură obligatorie.

Am dori, de asemenea, o strînsă colaborare între serviciile de resort din Ministerul Învățămîntului, editurile de profil și bibliotecarii școlari, în vederea efectuării unor sondaje asupra lucrărilor recomandate de programă care lipsesc mai frecvent din biblioteci.

E de la sine înțeles că în orașele mici și mai ales în comune trebuie să existe o coordonare a planurilor de achiziții între biblioteca publică și biblioteca școlară.

Politica de achiziții în bibliotecile școlare își cere astăzi dreptul la studiu, normare, reglementare. Prezentul material nu a avut decît rolul de a fixa atenția celor în drept asupra acestei importante probleme.

Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN

REPERE

ALE LECTURII

ÎNTR-O COLECTIVITATE DE UCENICI

Problematika cercetării

În țara noastră s-au întreprins în ultimii ani diverse investigații care au avut ca obiect comportamentele sau interesele culturale. Cele mai multe dintre ele și-au propus să detecteze tendințele cele mai semnificative și să măsoare intensitatea lor în diferite cimpuri sociale de acțiune. Cercetarea la care ne vom referi în cele ce urmează își propune ceva mai mult: să măsoare potențialul citorva mijloace posibile de influențare a comportamentelor și intereselor culturale, în condiții determinate. Este vorba așadar de o investigație cu caracter experimental, care se desfășoară sub auspiciile Centrului de studii pentru problemele tineretului, pe o populație de elevi-ucenici și pe o durată de trei ani.

Dintre ipotezele urmărite se pot menționa trei (într-o formulare adaptată problematicii lecturii de carte):

1. Interesul cultural este o categorie mobilă, care se dezvoltă inegal, în raport cu diferite ramuri ale culturii (sau ale artei);
2. maleabilitatea maximă a acestui interes, deci probabilitatea cea mai largă de a-l supune unei influențe eficiente se plasează în perioada de adolescență;
3. principalul factor care influențează interesul pentru o ramură dată este însuși contactul susținut cu ea.

Lectura (Aici, ca și în toate referirile la această îndeletnicire, pe care le vom face în continuare, se are în vedere numai lectura cărților. Referirile la lectura presei vor fi precizate, ca atare.) este o deprindere care se formează și evoluează într-o rețea complicată de condiții și activități. Printre factorii ipotetici care o pot influența mai sînt și:

1. structura bugetului de timp;
2. nivelul de informare literară (raportul dintre informare și interes);
3. contactul cu ramuri înrudite sau interferente (factori de stimulare);

4. consumul excesiv sau unilateral al unei (unor) ramuri (factor de frinare);
5. nivelul general de cultură;
6. înclinațiile personale;
7. deprinderile culturale de grup (familie, prieteni, colegi);
8. ambianța generală și particulară (viața socială, școala, nivelul activității culturale din unitate respectivă etc.);
9. dorința de prestigiu personal.

Populația supusă studiului e alcătuită din două loturi:

- *unul experimental*, în care sînt cuprinși elevii a două clase de lăcătuși mecanici de la Școala profesională „Grivița Roșie” din București (clasele 121 și 131, anul I);
- *un lot martor* care cuprinde o clasă de aceeași specialitate, de la aceeași școală (clasa 132, anul I).

Cele două clase cuprind 104 elevi-lăcătuși mecanici: lotul experimental, 68, lotul martor, 36. Sub aspectul vârstei, lotul e omogen: 15 ani.

Iată cîteva date, obținute, în această etapă a cercetării, cu privire la cele două loturi (cel experimental se va numi lotul E, celălalt, lotul martor, M). (Vezi Tabelul nr. 1.)

Tabelul nr. 1

Mediul în care locuiește familia subiectului

	Lot E		Lot M	
	Cifre absolute	%	Cifre absolute	%
Urban	12	18	0	—
Rural	56	82	36	100

Elementele ce provin din mediul rural predomină net. Acest fenomen pune unele probleme speciale, privind tema cercetării și, în subsidiar, unele privind tendințele orientării profesionale.

Din punct de vedere al profesiei tatălui, ucenicii din lotul experimental se repartizează în felul următor: vezi Tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Repartizarea după ocupația tatălui

fii	de muncitori	— 44,1%
	de agricultori	— 27,9%
	de intelectuali	— 1,5%
	alte profesii	— 14,7%
	nu au răspuns	— 11,8%

Deși peste 80 la sută dintre ucenici vin din mediul rural, grupul cel mai masiv îl formează cei ai căror tați sînt muncitori — ei vor reprezenta deci cel puțin a doua generație de muncitori industriali sau legați de agricultură.

Sub aspectul echipamentului comunicațional existent la actualul lor domiciliu și la care au acces nestînjenit, situația e următoarea: vezi *Tabelul nr. 3*.

După cum rezultă, majoritatea subiecților au acces la aceste surse, urbanizîndu-se și pe această cale.

Bugetul de timp

Așa cum s-a arătat, printre factorii care pot avea înînrîire asupra comportamentelor culturale se află și structura bugetului de timp, considerată ca rezultată a unei interconexiuni între necesități omogene și deprinderi eterogene.

Sub aspectul frecvenței, îndeletnicirile cu caracter obligatoriu — participare la cursurile școlare, pregătire școlară și transport — nu prezintă interes. Iată ordinea de frecvență a celorlalte îndeletniciri, pentru fiecare dintre cele două zile în parte, prin frecvență înțelegînd numărul de subiecți care au practicat îndeletnicirile date în ziua respectivă. Cifrele din tabel indică rangul ocupat de fiecare îndeletnicire în funcție de frecvența cu care ea e practică în ziua respectivă: vezi *Tabelul nr. 4*.

Citeva observații asupra investițiilor de timp liber în zilele de lucru: îndeletnicirile cel mai frecvent practicate de ucenici răspund unor cerințe în primul rînd informative (lectura ziarelor și revistelor), apoi culturale (lectură cărți) și fiziologico-psihologice (sport). Locul ocupat de tele-recepție și radioaudiție este modest și în nici un caz, în limita acestor informații,

Tabelul nr. 3

Acces la emisiunile radioteleviziunii

	Lot E				Lot M			
	Cifre absolute		%		Cifre absolute		%	
	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu
acces Tv.	35	33	51,5	48,5	26	10	72,2	27,8
acces radio	47	21	69,1	30,9	21	15	58,3	41,7

Desigur, prin chestionar nu s-a putut aborda temeinic problematica bugetului de timp; datele de care dispunem permit în cel mai bun caz schițarea anumitor tendințe și probarea ulterioară a constatărilor pe care ele le suscită. Bugetul de timp al ucenicilor a fost abordat în limitele a două zile — una de lucru, cealaltă de odihnă — avînd în structura lui un număr total de 15 îndeletniciri, grupate în două mari clase: *obligatorii* și *facultative*, acestea din urmă, la rîndul lor, împărțindu-se în *culturale* și *alte*. Selecția acestor îndeletniciri s-a bazat pe experiența acumulată dintr-o anchetă pe un eșantion național de 1700 de elevi, efectuată de Oficiul de studii și sondaje al Radioteleviziunii, în 1969. Cele 15 îndeletniciri au fost în așa fel eșalonate în cele două zile, încît nouă dintre ele apar cîte o singură dată — deci o singură zi —, iar șase, în ambele zile.

Analiza informațiilor obținute din această tatonare a problemei s-a bazat pe trei parametri și anume: frecvența practicării fiecărei îndeletniciri (acolo unde ele apar în ambele zile pe total și comparativ), volumul de timp investit în fiecare și media de timp.

Tabelul nr. 4

Rangurile diferitelor îndeletniciri ca frecvență

	Ziua de lucru	Ziua de odihnă
— sport	2-3	6
— lectură ziare, reviste	1	4-5
— radioaudiție	6	4-5
— televizionare	4-5	2
— lectură cărți	2-3	7
— plimbări cu prieteni	4-5	1
— cinematograf	—	3
— activitate U.T.C.	7	—
— teatru	—	—
— dans	—	8
— excursii	—	9

nu pare să reprezinte o amenințare pentru echilibrul bugetului de timp.

Ziua de odihnă este mult mai puternic dominată de nevoia divertismentului. În frunte se situează contactele interpersonale între colegi și prieteni de aceeași generație — după care urmează televizionarea și frecventarea cinematografelor.

Volumul de timp investit
in diferite indeletniciri

Îndeletnicirea	Zi de lucru (ore)	Zi de odihnă (ore)
— sport	(1) 36,15	(5) 30,30
— televizionare	(2) 28,45	(2) 62,30
— plimbări cu prieteni	(3) 18,30	(1) 78,30
— radio	(4) 16,30	(6) 28
— lectură cărți	(5) 14,30	(7) 26,15
— lectură ziare-reviste	(6) 5	(9) 10,15
— cinematograf	—	(3) 51,30
— dans	—	(4) 30,45
— excursii	—	(8) 20,15

Dintre cele șase îndeletniciri care apar și în ziua de lucru și în cea de odihnă, nici una nu deține, ca frecvență, aceeași poziție în ambele clasamente. Cele mai substanțiale modificări privesc lectura cărților, a ziarelor și sportul (în sensul unei contracții relative a frecvenței în ziua de odihnă) și plimbările cu prieteni și televizionarea (în sensul unei dilatări relative a frecvenței în ziua de odihnă).

Ceea ce am discutat până acum se referă însă la niște ierarhii închise sau privește, cel mult, compararea acestor ierarhii închise sub aspectul unic al frecvenței, deci indiferent de factorul timp. Rangurile reprezintă însă expresia unei relații determinate înăuntrul unui grup dat. Ca atare, făcînd abstracție de relațiile dinăuntrul grupului viziunea noastră evoluează considerabil. Am văzut de exemplu că lectura ziarelor deține în ziua de lucru poziția 1, iar în ziua de sârbătoare, pozițiile 4—5. Am putea deduce deci că numărul ucenicilor care citesc ziare duminică e mai redus decît în zilele de lucru. În realitate, situația se prezintă astfel: numărul absolut al ucenicilor care citesc ziare duminică (21) e mai mare decît în zilele de lucru (19). Aceeași observație se poate face și prin compararea frecvențelor la alte îndeletniciri. Afară de o singură excepție — lectura cărților —, toate îndeletnicirile urmărite sînt practicate duminică cu o frecvență superioară zilei de lucru. Explicația acestui aparent paradox constă în faptul că în zilele de odihnă crește numărul absolut (și deci frecvența) celor care practică toate îndeletnicirile abordate de chestionar (cu excepția sus-amintită).

Iată, în continuare, o încercare de a se determina variațiile volumului absolut de timp cheltuit pe capitolele indicate, cu mențiunea că valorile nu sînt exacte, ci deduse¹⁾. În paranteză sînt menționate rangurile pentru fiecare zi în parte. (Vezi Tabelul nr. 5.)

Ca volum de timp, rangurile celor două zile se modifică pe întregul tablou, făcînd abstracție de televizoare. Toate investițiile de timp din ziua de odihnă sînt superioare celor din ziua de lucru — cu excepția activității sportive. Cele mai pronunțate dilatări ale volumului de timp în ziua de odihnă se remarcă la capitolele: contacte interpersonale — de peste patru ori, tele Recepție — de peste două ori; lectură ziare și reviste — la fel; valoarea medie per capitol, în ziua de lucru, se constituie la limita de 20 h și

1) Neputîndu-se conta pe relatări exacte ale subiecților, consemnate în ore și minute, s-a acceptat un sistem de cinci clase de durată, calculîndu-se, pentru fiecare, media aritmetică. De exemplu, pentru clasa „între 1—2 ore” s-a calculat 1,30 h etc.

este depășită în două cazuri — sport și televizionare —, care însumează ele singure mai mult de jumătate din întregul timp cheltuit pentru toate celelalte șase îndeletniciri. În ziua de odihnă, valoarea medie per capitol se constituie la limita de 38 h, limită depășită numai de 3 dintre cele 9 îndeletniciri: plimbări cu prietenii, televizionare și cinematograf. Aceste trei capitole totalizează o cheltuielă de timp mai mare decît toate celelalte îndeletniciri luate împreună (exact 57,2 la sută din total). Sub aspectul cantității de timp constatăm, așadar, o tendință de concentrare, al cărei rezultat este că un număr mic de îndeletniciri absorb un volum mare de timp — observație care, în principiu, este valabilă pentru ambele zile. Singura îndeletnicire care își menține o situație privilegiată și în ziua de odihnă și în cea de lucru este televizionarea. Putem reține deci că televizionarea reprezintă singura îndeletnicire care absoarbe în mod constant, atît în zilele de lucru cît și în zilele de sârbătoare, o parte însemnată din timpul liber al ucenicilor.

Tot atît de notabil pare însă și faptul că, spre deosebire de rezultatele unor investigații efectuate printre subiecți care aparțin altor categorii, televizionarea nu domină bugetul de timp liber al ucenicilor nici în zilele de lucru, nici în cele de odihnă.

În ambele zile, elementul dominant îl reprezintă o formă activă și colectivă a divertismentului: în ziua de lucru, sportul, în cea de odihnă plimbările cu prietenii. Nevoia contactului uman, ca manifestare specifică a nevoii de integrare socială, pare să joace pentru această populație un rol important în distribuirea alocațiilor de timp liber.

În sfîrșit, citeva cuvinte despre mediile de timp. Pentru fiecare zi și pentru fie-

Mediile de timp cheltuit cu diferitele îndeletniciri

	Ziua de lucru	Ziua de odihnă
— sport	(1) 2,10	(7) 1,35
— lectură ziare, reviste	(6) 0,15	(9) 0,30
— radio	(4) 1,10	(8) 1
— televizionare	(2) 1,55	(1) 4
— lectură cărți	(5) 0,50	(6) 1,45
— plimbări cu prieteni	(3) 1,20	(2-3) 2,20
— excursii	—	(4-5) 2,15
— cinematograf	—	(4-5) 2,15
— dans	—	(2-3) 2,20

care capitol în parte, această medie este rezultatul unui raport: volumul total de timp frecvențe (prin frecvențe înțelegând numărul ucenicilor care declară că au practicat îndeletnicirea dată în ziua respectivă). În Tabelul nr. 6 sînt prezentate aceste medii pentru cele două zile (în paranteze e rangul în clasamentul fiecărei zile).

Cifrele despre frecvențe ne-au îngăduit o viziune care făcea abstracție de timp, iar cifrele despre volumul de timp — una care făcea abstracție de frecvențe. Media reprezintă din acest punct de vedere o valoare sintetică și deci pe anumite planuri mai expresivă, deși nu într-o măsură care să-i confere virtuți globale. Ea ne arată, în configurația Tabelului nr. 6, că distincțiile dintre ziua de lucru și cea de odihnă se repercutază și asupra acestui unghi de abordare: rangurile sînt diferite pentru cinci dintre cele șase capitole comune — excepția constituind-o (doar parțial!) plimbările cu prietenii. Numai în două dintre cele șase cazuri media zilei de lucru este superioară celei din ziua de odihnă: sport și radioaudiție. În cazul acestei din urmă îndeletniciri deosebirea e atît de mică încît se poate considera că *durata medie*

a radioaudiției tinde să rămînă constantă atît pentru zilele de lucru cît și pentru cele de odihnă. Cea mai remarcabilă modificare, atît sub aspect cantitativ cît și ca implicații de natură calitativă, pare să o sufere lectura cărții, a cărei durată medie este în ziua de sărbătoare aproape triplă față de ziua de lucru (1,45' față de 50'). În comparație cu mediile altor îndeletniciri, durata medie a lecturii se plasează într-o poziție modestă în ambele zile. Cu toate acestea se poate aprecia că *lectura este principalul beneficiar al zilei de odihnă, intrucit la o frecvență aproape egală înregistrează o medie de aproape trei ori mai mare*. Evident, această apreciere se limitează la această populație și la cele șase îndeletniciri comune.

Ca durată medie, televizionarea duminicală își dezvăluie tendințele ei acaparatoare situîndu-se, cu cele 4 ore, mult peste toate celelalte valori consemnate. *Amatorii de televizionare dedică acestei îndeletniciri în zilele de odihnă un timp considerabil.*

Lectura duminicală a ziarelor și revistelor cîștigă nu numai în răspîndire, ci și în adîncime (durata e dublă), iar îndeletnicirile „de sărbătoare” înregistrează durate medii dintre cele mai ridicate — dansul, excursiile și cinematograful.

În încheiere la acest capitol, prezentăm rangurile comparative pentru cele trei criterii utilizate în analiza bugetului de timp: vezi Tabelul nr. 7.

Precum se vede, în ziua de lucru rangurile mediilor coincid cu cele ale volumului de timp și diferă integral de ale frecvenței. Aceasta poate însemna că în cazul de față volumul influențează asupra mediei mai puternic decît frecvențele și deci că variațiile de volum sînt mai importante decît variațiile de frecvențe.

La ziua de odihnă astfel de coincidențe nu mai apar. Există trei egalități de rang între frecvențe și volum, dar corelația rangurilor arată că, deși nu e vorba de identitate, tot volumul e acela care are o influență ceva mai pronunțată asupra formării mediilor.

Tabelul nr. 7

Comparația rangurilor pe toți parametri

	Ziua de lucru			Ziua de odihnă		
	Frecvență	Volum	Medie	Frecvență	Volum	Medie
—sport	2-3	1	1	6	5	7
—ziare	1	6	6	4-5	9	9
—radio	6	4	4	4-5	6	8
—TV	4-5	2	2	2	2	1
—cărți	2-3	5	5	7	7	6
—prieteni	4-5	3	3	1	1	2-3

Cu cât sînt mai coborîte standardele culturale ale familiei cu atît mai decisiv devine rolul școlii în formarea unor deprinderi culturale. Școala de opt ani reprezintă, de departe, cea mai profundă, mai continuă și mai fertilă experiență culturală a subiecților noștri. Ea nu i-a învățat să meargă la teatru, la cinematograful, să se uite la televizor sau să joace fotbal, dar i-a învățat și i-a obligat să scrie și să citească. De aceea, dintre toate deprinderile culturale, lectura este cea care are șansele de stabilitate și răspîndire maximă. Ea s-ar putea situa la un nivel care să permită nu numai secționări cantitative dar chiar și prefigurarea unor coordonate calitative, cum ar fi aceea de gust.

Întrebați ce cărți au citit în ultimele trei luni, subiecții aveau latitudinea să menționeze cel mult cîte 5 titluri. Performanța maximă pentru întregul lot (adică utilizarea integrală a posibilităților oferite de chestionar) ar fi reprezentat 340 de titluri. Lotul a consemnat numai 109 — deci circa o treime — ceea ce, în comparație cu teatrul de exemplu, plasează informația literară în circumstanțe mult mai avantajoase.

Iată cum se înfățișează, sub aspect cantitativ, activitatea de lectură a ucenicilor, pe ultimele trei luni dinaintea înregistrării, după cum reiese din propria lor relatare :

— nu au citit nici o carte	— 29,4%
— au citit o carte	— 17,6%
— au citit două cărți	— 29,5%
— au citit trei cărți	— 14,7%
— au citit patru cărți	— 4,4%
— au citit cinci cărți	— 4,4%

Linile de interes ale lecturii, care ar putea sugera elemente de ordin calitativ ale acestei activități, nu pot fi tratate, datorită modului de prelucrare, decît pe ansamblul acelor două loturi. Subiecții — în număr de 104 (68 în lotul experimental și 36 în lotul martor) au consemnat 109 titluri. Dintre acestea, 6 nu sînt însă concludente, neasigurînd posibilitatea unei identificări a cărții respective, reținută în mod eronat. Avem deci 103 titluri, dintre care unele se repetă cu oarecare frecvență :

— <i>Baltagul</i>	— de 15 ori
— <i>Poezii de Eminescu</i>	— de 15 ori
— <i>Pădurea spînzuraților</i>	— de 7 ori
— <i>Neamul Șoimăreștilor</i>	— de 5 ori
— <i>Ion</i>	— de 4 ori
— <i>Frații Jderi</i>	— de 4 ori

Dintre cele 103 titluri, 68 aparțin unor lucrări despre care subiecții au învățat în școală și numai 35 provin din surse extrașcolare; 71 reprezintă lucrări de autori români și 32 de străini; 42 sînt

clasice și 61 contemporane (dar aici numai lucrările lui Sadoveanu și Rebreanu constituie 60 la sută); numărul celor care rețin corect și numele autorilor e de 50 (jumătate față de titluri), dintre care 40 autori români și 10 autori străini; cărți de aventuri sînt menționate de 20 de subiecți, iar numărul de titluri ale unor romane care au fost ecranizate este de 34 — o treime! Printre lucrările de calitate a căror sursă nu poate fi atribuită culturii literare dobîndite în școală, consemnăm: *Roșu și negru* — de Stendhal; *Cimitirul Buna Vestire* — de T. Arghezi; *Iliada* de Homer; *Oliver Twist* — de Dickens²⁾ (notate chiar în felul acesta de către ucenici).

Se pare deci că informația literară este atribuită în primul rînd cunoștințelor asimilate în școala de cultură generală. De aici și prioritatea considerabilă a literaturii originale asupra celei străine, raportul dintre lucrările clasice și cele contemporane. Dacă separăm influența nemijlocită a școlii de activitatea autonomă a subiecților ca lectori de literatură, atunci interesul pentru literatura de aventuri apare într-o lumină inedită. Într-adevăr, din 35 de titluri de sursă extrașcolară, 20 sînt ale unor cărți de aventuri — 57 la sută.

Desigur, substanțialitatea acestor informații este însă limitată, distorsiunile cele mai probabile, care diferențiază fenomenul real de imaginea lui statistică, provenind din :

- lipsa deprinderii de a memora titlurile cărților citite;
- dorința de afirmare care duce la înregistrarea unor titluri cîteodată cu totul străine de lecturile din ultimele trei luni.

*

Acestea sînt cîteva informații asupra lecturii, cărora nu li se poate atribui mai mult decît o valoare constatativă. În continuarea cercetării se va urmări :

- cu ce eficiență pot contribui diferiți factori la stimularea interesului pentru lectură (în acest scop segmentîndu-se lotul experimental); și
- care este ritmul de involuție a deprinderii de lectură, precum și eventualele ei orientări noi, după dispariția puternicei influențe stimulative și reglementatoare pe care a reprezentat-o școala de cultură generală.

Ștefana STERIADE
Institutul de filozofie
Pavel CĂMPEANU
Oficiul de studii și sondaje
al Radioteleviziunii

²⁾ Înregistrarea s-a făcut înainte de a se fi început transmiterea la televiziune a serialului cu același titlu.

IMPLICAȚII ALE LECTURII ÎN PROCESUL DE FORMARE A TINEREI GENERAȚII

Conținutul și dimensiunile producției editoriale destinate copiilor și tineretului, căile și proporțiile difuzării sale în rândurile tinerilor cititori și modul cum este stimulată și cultivată lectura acestora sint elemente de maximă importanță în ansamblul operei educative ce se desfășoară pentru formarea moral-spirituală a noii generații.

Se poate considera că dimensiunile interesului pentru carte, ca și temeinicia deprinderii de a o folosi, precum și nivelul la care se prezintă cadrul instituțional menit să realizeze cultura de carte a tineretului reprezintă indici concludenți în privința stadiului de dezvoltare și a eficienței sistemului de învățământ și a activității cultural-educative dintr-o țară.

Din acest punct de vedere, la noi s-au înregistrat o seamă de succese, concretizate în calitatea, cantitatea și varietaatea tematică a producției de carte pentru tineret, ca și în grija manifestată pentru receptarea acestora de către cei cărora le este destinată. Interesul pentru lectură este întreținut și prin publicarea unui număr de periodice pentru copii și tineret.

În acest domeniu există însă și multe neajunsuri, multe resurse neexplorate și un interes insuficient pentru acțiune din partea unora din factorii răspunzători.

Deși statistica națională nu oferă cifre globale pe baza cărora să se tragă concluzii privitoare la lectura tineretului în biblioteci, iar în legătură cu cit, ce și cum citesc tinerii în afara acestor instituții este și mai dificil de stabilit adevăruri, se poate considera — pe baza unor anchete și constatări parțiale, ca și din evidența activității bibliotecilor din școli și din facultăți și a bibliotecilor publice — că o bună parte a generației tinere nu practică lectura ca pe o activitate constantă și durabilă.

Rezumându-și studiul la parcurgerea manualelor școlare și a bibliografiei obligatorii, după încheierea anilor de școală mulți elevi, care apreciază lectura ca pe o îndeletnicire legată strict de procesul de învățământ, încetează să mai citească, contactul lor cu cartea căpătînd de aici înainte un caracter cu totul intimplător. Fenomenul acesta este mai frecvent în rândurile absolvenților învățămîntului profesional care, chiar în timpul perioadei de școlarizare, citesc mai puțin decît elevii din licee și neselectiv.

Lectura studenților, limitată în general la bibliografia disciplinelor de specialitate, îngustează orizontul acestora la domeniul activității profesionale, nu beneficiază de o orientare corespunzătoare și rămîne de-

parte de ceea ce ar trebui să fie exercita-
rea eficientă a tehnicii muncii intelectuale.

Intrați în cimpul activității productive
și sociale, o bună parte din tineri nu simt
nevoia și nu știu să se slujească de carte
pentru informare și studiu, ca și pentru
destindere.

Situația nu este cu nimic mai bună, ba
dimpotrivă, în mediul sătesc, majoritatea
tinerilor lucrează în întreprinderile și pe
șantierul din orașe : naveta sau condițiile
de locuit din cămine și insuficiența dotare
și organizare a vieții culturale în unitățile
respective și în comunele de baștină îi
privează de bucuria lecturii.

Absența interesului, a pasiunii pentru
carte și a deprinderilor lecturii raționale
se răsfringe în mod negativ asupra pro-
cesului de formare a personalității tiner-
rilor, asupra pregătirii lor profesionale
și a orizontului cultural, le diminuează
capacitatea de integrare socială și apor-
tul acestora la progresul societății. Se
creează în acest fel — în condițiile dez-
voltării impetuoase a științei, a cunoaș-
terii umane în general — perspectiva
unei generații deficitare la capitolul in-
formație și cultură, generație care, o dată
ajunsă la stadiul maturității, va pune în
fața instituțiilor și organizațiilor social-
culturale aceleași probleme dificile — și
între ele pe aceea a atragerii la lectură
— pe care le-a pus și generația actuală.

Nu este greu de stabilit că pentru o
asemenea situație o răspundere de prim
ordin revine școlii, instituției în ale cărei
sarcini formative fundamentale intră și
aceea a sădirii interesului pentru carte și
a dezvoltării și perfecționării tehnicii de
lucru cu acest inegalabil instrument de
cultivare. Din acest punct de vedere, sis-
temul nostru de învățămînt prezintă
unele lacune. Începînd cu metodică învâ-
țării cititului și calitatea selecției textelor
din manualele școlare ale primelor
clase și continuînd cu predarea cursurilor
de limbă și literatură, cu alcătuirea
bibliografiei obligatorii recomandate ele-
vilor și încheind cu concepția despre stu-
diu promovată în învățămîntul superior,
toate aceste verigi sînt departe de a în-
rădăcina definitiv — așa cum ar fi nor-
mal — metodele raționale ale activității
cu cartea. Puțini sînt de altfel la număr
profesorii care urmăresc atent lectura
elevilor și a studenților și o orientează
în mod corespunzător.

Nu trebuie uitat că, în ciuda eforturi-
lor făcute de Ministerul Învățămîntului,
o mare parte din bibliotecile școlare —
care ar trebui să constituie adevărate la-
boratoare ale muncii intelectuale — func-
ționează în condiții de spațiu și de în-
zestrare precare și nu pot satisface ce-
rințele de lectură impuse nemijlocit de
programa de învățămînt.

În același timp, bibliotecile publice,
din ai căror cititori copiii și tineretul re-
prezintă circa 35—40 la sută, nu oferă
în momentul de față cadrul organizatoric
și material adecvat nevoilor specifice ale
acestei categorii a populației și nu pot
asigura decît parțial îndrumarea pe plan
psino-pedagogic a cititorilor aparținînd
tinerii generații. Colaborarea școlilor, a
cadrelor didactice cu bibliotecile publice
lasă mult de dorit, după cum nu pot fi
considerate satisfăcătoare nici relațiile
dintre acestea și organele și organizațiile
de pionieri și U.T.C.

Dincolo de unele insuficiențe ale pro-
ducției editoriale pentru tineret (ale că-
rei implicații ar trebui să facă obiectul
unei analize speciale) și de numărul mic
de periodice destinate adolescenților și
tinerilor, trebuie notat și faptul că se face
o restrînsă și necorespunzătoare publi-
citate tipăriturilor realizate pentru aceștia.
Atît editurile și redacțiile, cît și scriitorii
ale căror opere se adresează tineretului
întrețin o slabă legătură cu beneficiarii
activității lor. Radioul și televiziunea nu
compensează în mod satisfăcător, prin
serviciile făcute propagandei cărții în e-
misiunile cultural-literare, concurența pe
care o fac lecturii prin consumul de timp
pe care-l solicită tinerilor radio-ascultă-
tori și telespectatori.

Există de altfel riscul, semnalat de că-
tre unii sociologi și oameni de cultură
de la noi și din străinătate, ca — atras
în mod tot mai mare colecșor de impactul
mijloacelor moderne de comunicare în
masă și neatașat suficient cărții ca sursă
de informație și de autoperfecționare —
tineretul să devină într-o măsură tot mai
mare produsul acestor mass-media, cu
consecințele negative care decurg.

Fără să putem subscrie unor păreri de
genul celor care vād în extinderea tele-
vizunii și a cinematografului un pericol
(„...cultura prin imagine duce la substi-
tuirea cărții, laboratorului, profesorului,
ucide cuvîntul și gîndirea...”), constatăm
totuși cu oarecare neliniște consecințele
fluxului informațional difuzat tot mai
intens pe căile mass-media și reacțiile
tineretului supus acestui asalt.

Aparent paradoxal, multiplicitatea in-
formațiilor poate provoca — în absența
proceselor intelectuale pe care numai
lectura, studiul le pot declanșa — bloca-
rea capacității de recepționare a infor-
mațiilor, cu excepția celor de maximă
superficialitate (legate de muzica ușoară,
sport etc.). E lesne de dedus riscul pro-
ducerii pe această cale a unei dispersări
a comunicării umane, manifestare simp-

*) Sciacca. Michele Federico. *Cultura ed anti-
cultura*. În : *Giornale di metafisica*, Torino, 24,
nr. 1., Ian—feb 1969.

tomatică a fenomenului de inadaptare în rîndurile tineretului.

Pus în fața unei asemenea situații, sociologul francez Jean Cazeneuve cere pedagogiei să stabilească un limbaj comun cu cel al tinerilor elevi, limbaj format — după părerea sa — mai degrabă prin mijloacele de comunicare în masă decît în cadrul procesului instructiv din instituțiile de învățămînt.

Școala însă — al cărei primat cultural sociologi ca Marshall Mc Luhan, Pietro Prini ș.a. se grăbesc să-l considere încheiat — reprezintă o manieră de a percepe și organiza existența pe baza culturii alfabetice și grafice. Chiar dacă în sfera acestei culturi își fac loc tot mai mult elemente iconografice și auditive, pentru noi este clar că misiunea școlii rămîne aceea „de a-i învăța pe elevi cum să învețe” (F. Brunetiére), ceea ce semnifică — în primul rînd — a-i învăța să citească, pentru ca să învețe citind. Iar dincolo de formarea deprinderilor de lectură, epoca contemporană obligă școala, cercetările de didactică să elaboreze noi metode specifice de educare a deprinderilor și de transmitere a cunoștințelor pentru folosirea mijloacelor și tehnicilor moderne de selectare, stocare și valorificare a informațiilor.

Toate aceste probleme atrag atenția asupra faptului că se cer luată măsuri pentru a acredita definitiv cartea și lectura ca elemente indispensabile ale procesului formativ căruia îi este supusă tînăra generație în societatea noastră.

Asemenea măsuri trebuie să vizeze atât cadrul instituțional școlar, cel al producerii și difuzării cărții pentru tineret și al lecturii publice, cît și activitatea acestor categorii de pedagogi, scriitori, cercetători, cadre didactice, bibliotecari, activiști sociali ș.a. ale căror preocupări sînt legate de destinele tineretului.

E vorba în primul rînd de a pune în acțiune o adevărată pedagogie a lecturii, inițiată și consolidată pe băncile școlii, dar continuată — ca parte intrinsecă a educației post și periscolare — pe toate treptele vieții sociale.

Creдем că o dată cu generalizarea învățămîntului de 10 ani, pe baza revizuirii conceptului de instruire în lumina pedagogiei moderne și a cerințelor de adaptare impuse de dezvoltarea informației, va trebui să se treacă la reconsiderarea programei de învățămînt a școlii generale pentru ca în procesul de învățămînt să fie inclusă metodologia însușirii deprinderilor de minuire independentă a cărții, a altor mijloace de informare și documentare, a exploatării surselor de informație în general.

Ținînd seama de rolul hotărîtor pe care beletristica îl are în trezirea interesului pentru lectură, este necesar ca predarea cunoștințelor de literatură română și universală să fie necondiționat legată de citirea nemijlocită a operelor respective. Bibliografia obligatorie a acestor discipline se cere urgent revizuită pentru a fi adusă la zi și sistematizată în mod corespunzător cerințelor studiului. Ea ar trebui comunicată elevilor integral, din prima clasă a fiecărui ciclu, pentru toate clasele ciclului respectiv.

Ar fi cit se poate de util ca în programul școlar să figureze vizite ale elevilor în tipografia și bibliotecă, ore în cadrul cărora să se predea noțiuni legate de tehnologia realizării cărții, de procedeele de prelucrare și de folosire a sa în bibliotecă.

Ar trebui studiată posibilitatea introducerii în programul de învățămînt, fie al ultimelor clase de liceu, fie în primul an al tuturor facultăților cursuri de tehnică a muncii intelectuale, cu aplicație la principalele discipline studiate, incluzînd și bibliografia lucrărilor fundamentale ale acestora.

Ediția enciclopedică ar putea să-și asume sarcina publicării unor ghiduri de lectură (îndrumări pentru studiu, propedeutică și bibliografia domeniului etc.) pentru diferite categorii de tineri și să se asigure elaborarea și tipărirea altor lucrări de referință necesare acestora (enciclopedii, dicționare, vademecum-uri ș.a.).

Este timpul să se treacă la organizarea cu titlu de experiment a unor biblioteci-pilot pentru copii și respectiv a unor secții specializate pentru tineret, inzestrate și amenajate în mod corespunzător, încadrate cu personal avînd calificare bibliotecară și pedagogică superioară, unități în care să se elaboreze metodologia modernă a muncii cu aceste categorii de cititori.

Reușitele unor întreprinderi din alte țări ne îndeamnă să propunem înființarea unor „cluburi ale cărții” (eventual în cadrul caselor de cultură ale tineretului) care, reunind tineri cititori, editori, scriitori, cadre didactice și cercetători în bibliologie, să cultive pasiunea bibliofilă și să prilejuiască dezbateri asupra problemelor cărții și lecturii în lumea contemporană.

În sfîrșit, ne îngăduim să sugerăm organizarea prin Centrul de cercetări pentru problemele tineretului, cu colaborarea Laboratorului de sociologie al învățămîntului și a Centrului de sociologie a lecturii din Biblioteca Centrală de Stat a unor cercetări asupra răspîndirii cărții și a efectelor lecturii în diferite grupuri socio-profesionale ale populației tinere.

Willy AUERBACH

PRELUCRAREA RAPIDĂ A FONDURILOR DE REZERVE ȘI DE DUBLETE LA BIBLIOTECA CENTRALĂ DE STAT

Totul a pornit de la necesitatea — simțită acut — de înlăturare a unei anomalii organizatorice care genera un paralelism și o risipă de forțe de muncă, fără a asigura un grad mulțumitor de eficacitate.

Fondul de Stat al Cărții, instituție care a funcționat între anul 1952 și 30 iunie 1970, prin înseși profilul și menirea lui, avea în sarcină colectarea, depozitarea și redistribuirea dubletelor și a fondurilor de publicații provenite din diferite colecții, intrate în patrimoniul statului. Or, în toți acești ani, deși experiențele nu au lipsit, nu s-a găsit totuși o metodă eficientă și rapidă pentru ca redistribuirea acestor publicații să devină într-adevăr o metodă vie de îmbogățire a colecțiilor bibliotecilor din țara noastră.

Pentru remedierea acestor neajunsuri și pentru stabilirea unui flux normal în aprovizionarea unităților bibliotecare cu cartea veche, printr-o dispoziție a Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă din martie 1969, fondurile de cărți aflate în cele două depozite ale Fondului de Stat al Cărții din București au trecut din administrarea operativă a Fondului de Stat al Cărții în administrarea operativă a Bibliotecii Centrale de Stat. De asemenea, conform aceleiași dispoziții, personalul

însărcinat cu continuarea operațiilor de prelucrare a fost transferat sau detașat la Biblioteca Centrală de Stat, asigurându-se astfel forța de muncă necesară pentru ducerea la îndeplinire a operațiilor preconizate.

Acțiunea, concepută ca o punere în valoare — rapidă, rațională și economică — a cărților și periodicelor neprelucrate aflate în patrimoniul Fondului de Stat al Cărții (1 700 000 de unități bibliografice), a început imediat după aplicarea dispoziției C.S.C.A., la 15 martie 1969, și se continuă și astăzi.

Prin acțiunea întreprinsă s-a urmărit:

— Dirijarea publicațiilor necesare Bibliotecii Centrale de Stat (depozit legal și unicate depozit general) către serviciile de prelucrare ale acestei instituții, în conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 1542 din dec. 1951.

— Retrocedarea cărților provenite din diferite biblioteci tradiționale (biblioteci documentare, biblioteci muzeu, biblioteci din învățământ etc.

— Dotarea bibliotecilor științifice și publice de stat cu publicații vechi printr-o metodă mai eficientă, dată fiind constatarea unanimă că vechea procedură — deplasarea delegaților din provincie în București pentru a alege cărți de la Fondul de Stat al Cărții, fără a se crea posibilitatea unei confruntări a listelor de deziderate cu evidența locală — era defectuoasă.

— Continuarea constituirii, în ritm susținut, a rezervei de stat de publicații valoroase (publicații rămase disponibile după efectuarea celor trei operații de înzestrare sus-menționate).

— Constituirea unui fond de dublete, pus la dispoziția Centrului național de schimb din cadrul B.C.S., pentru schimbul internațional.

Se simțea, de asemenea, necesitatea imperioasă de a se alcătui o *evidență unică, totală și exactă* a fondurilor de publicații aflate în patrimoniul Fondului de Stat al Cărții, ca și de a tria aceste colecții în categorii distincte.

Dată fiind amploarea operațiilor, cantitatea enormă de publicații care trebuia prelucrată, condițiile de spațiu neprielnice și neindestulătoare, ca și ritmul rapid în care întreaga campanie urma să se desfășoare, s-a stabilit, de la bun început, după o studiere atentă a diverselor etape ale fluxului, o organizare științifică precisă, bazată pe norme și pe repartizarea fazelor de lucru pe oameni, care să ofere garanția unui *circuit de ma-*

zintă operativitate, în condițiile unei minime cheltuieri de timp și de forță de muncă. În stabilirea circuitului de prelucrare, au fost folosite, de asemenea, procedee de muncă verificate cu ocazia organizării altor fonduri de publicații.

A fost astfel constituit un colectiv de salariați, provenind de la Biblioteca Centrală de Stat și de la Fondul de Stat al Cărții, în două secții: de prelucrare a cărții și de prelucrare a periodicelor.

I. Prelucrarea rapidă a publicațiilor neperiodice

Pentru carte, fluxul operațional, defalcăt pe faze, salariați și norme, este expus grafic la p. 534.

În primul rînd, au fost despărțite periodicele și seriile de cărțile propriuzise. Exemplarele de cărți din depozitele preluate de la Fondul de Stat al Cărții au fost așezate pe rafturi în ordinea numerelor de inventar (existau și exemplare neinventariate sau exemplare cu două sau mai multe numere de inventar, multe dintre numere dovedindu-se inexacte la confruntarea cu registrul inventar). În al doilea rînd, toate fișele titlurilor de dublete au fost orînduite alfabetic, după nume de autori și titluri de anonime, într-un singur catalog. S-a avut în vedere, în prealabil, ca toate fișele să conțină numerele de inventar ale tuturor exemplarelor dintr-un titlu.

Din depozitele cu publicații neprelucrate, cei trei gestionari eliberează zilnic cite un lot de 600 de exemplare, lot care este triat și împărțit pe limbi, pentru a fi predat celor opt bibliotecari însărcinați cu prelucrarea lui. Fiecărui lucrător i se repartizează cite 75 de cărți, de preferință tipărite în limbile accesibile lui.

Faza de prelucrare sumară cuprinde: completarea sau redactarea fișei (o treime din fondurile preluate de la Fondul de Stat al Cărții nu au avut nici un fel de fișă de catalog) cu o descriere sumară și introducerea acesteia în publicație; verificarea fiecărui exemplar cu registrul inventar și specificarea pe registrul a siglei lucrătorului care a făcut verificarea, iar pe fișă a tuturor numerelor de inventar sub care se găsește titlul; confruntarea cu catalogul alfabetic de serviciu al Bibliotecii Centrale de Stat, pentru a stabili cu exactitate dacă titlul respectiv se găsește sau nu în colecțiile acesteia (fiecare lucrător menționează pe fișa verificată: fie să titlul nu există, fie cota sub care se găsește, numerele de inventar ale exemplarelor existente și, în dreptul acestora, sigla depozitului în care sînt repartizate).

O dată verificarea terminată, cartea este despărțită de fișă și fiecare dintre ele își urmează circuitul firesc: cartea către depozitul în care a fost repartizată, fișa către catalogul alfabetic al rezervei naționale, unde doi lucrători asigură intercalarea la zi a celor 600 de fișe verificate și completate.

În principiu, s-au stabilit următoarele categorii de publicații, în funcție de locul de tipărire, limbă, an de apariție, valoare bibliofilă, importanță, proveniență: carte românească — carte străină; carte în limba română — carte în limbi străine; colecții speciale (carte românească veche, apărută între 1508 și 1830, cărți străine din secolele XI—XVII inclusiv și lucrări bibliofile, indiferent de epoca de apariție); cărți aparținînd unor biblioteci tradiționale.

În funcție de existența sau inexistența unui titlu în colecțiile Bibliotecii Centrale de Stat, ca și de categoriile sus-amintite, exemplarele verificate și prelucrate sînt repartizate într-unul din următoarele fonduri, constituite în depozite distincte:

a) *Depozitul legal al Bibliotecii Centrale de Stat* (unicate de carte în limba română sau de carte în limbi străine tipărită pe teritoriul țării noastre, titluri care nu figurează în evidența depozitului legal).

b—c) *Depozitul general al Bibliotecii Centrale de Stat* (unicate de carte românească și străină — titluri care nu figurează în cataloagele bibliotecii). Unicatele sînt constituite în două depozite separate — carte românească și carte străină, acesta din urmă organizat pe limbi.

d) *Depozitul de dublete la fondul general al Bibliotecii Centrale de Stat* (cite un exemplar din fiecare titlu intrat ca unicat în depozitul general al bibliotecii).

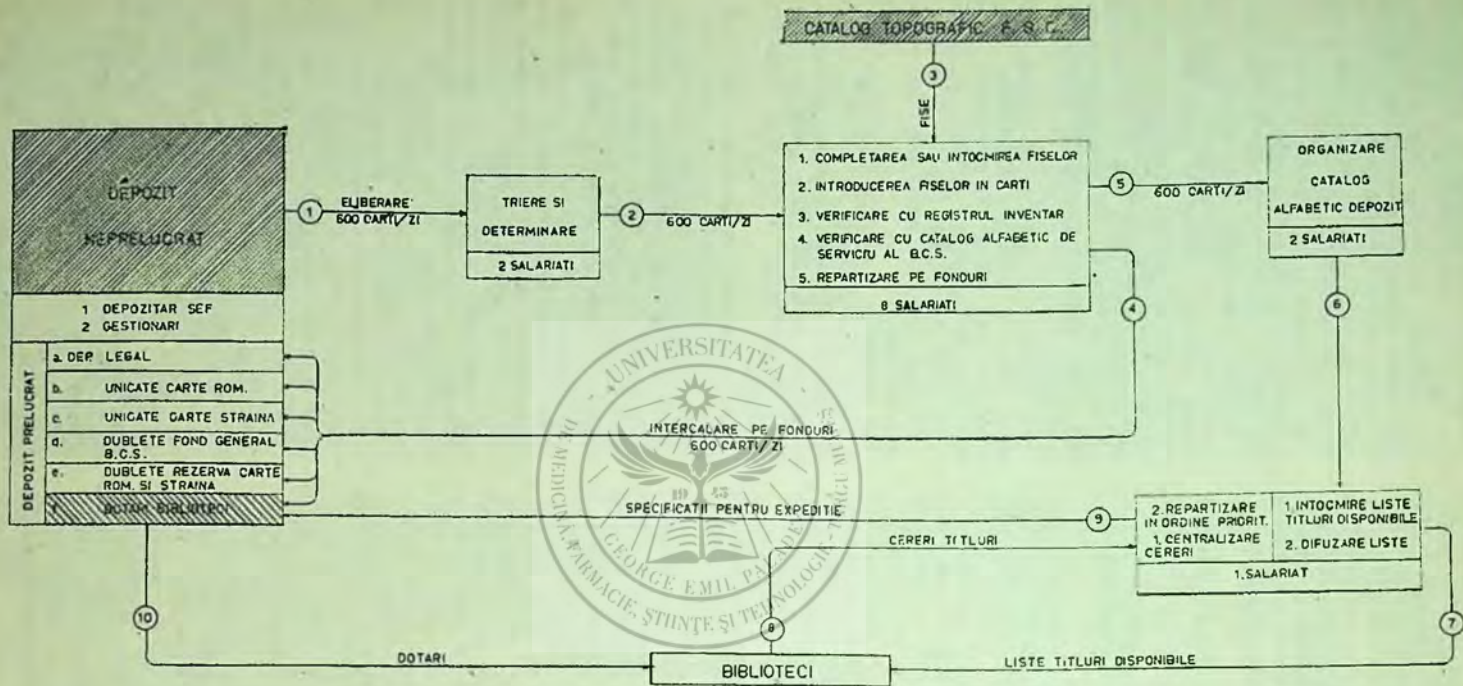
e) *Depozitul de dublete al Bibliotecii Centrale de Stat pentru rezervă și schimb internațional* (cite 2—5 exemplare din fiecare titlu de carte românească — în funcție de importanță și valoare — și cite 3 exemplare din cartea străină).

f) *Depozitul pentru dotarea bibliotecilor* (restul exemplarelor care au mai rămas din fiecare titlu, ca și exemplarele provenite din biblioteci tradiționale).

În toate depozitele de carte, exemplarele sînt aranjate în ordinea numerelor de inventar, separat pentru fiecare limbă.

Fondurile destinate a întregi colecțiile Bibliotecii Centrale de Stat vor urma, eșalonat în timp, circuitul de prelucrare în extenso în serviciile de specialitate — inventariere, topografiere, clasificare, catalogare. Se preconizează în viitor ca o copie după fiecare fișă de carte prelucrată sumară, aflată în catalogul alfabetic al

rezervei naționale, să fie intercalată în catalogul alfabetic de serviciu al B.C.S., dar și într-un catalog pus la dispoziția publicului, creîndu-se astfel posibilitatea ca publicațiile să fie servite cititorilor, la o eventuală solicitare.

Pînă la data de 1 iunie 1970, adică la un an și două luni de la declanșarea acțiunii, au fost triate 165 000 de exemplare și prelucrate 122 635 de exemplare, diferența de 42 375 de exemplare neprelucrate din fondul triat reprezentînd fondul de carte destinat colecțiilor speciale, ca și fondul provenit din bibliotecile tradiționale. Din exemplarele prelucrate, depozitul legal a fost întregit cu 11 482 de titluri de cărți; depozitului de bază i-au fost repartizate 52 152 de titluri de cărți (unice); în depozitul de dublete al fondului general au intrat 5 834 de titluri de cărți; în depozitul de dublete, rezervă și schimb internațional au fost orînduite 21 398 de exemplare; depozitului pentru dotarea bibliotecilor i-au fost repartizate 24 769 de exemplare.

După ce am obținut certitudinea unei bune depozitări și a unei ușoare regăsiri a titlurilor prelucrate, să ne întoarcem la un punct anterior al circuitului — la fișa sumară întocmită pentru fiecare titlu și la organizarea catalogului alfabetic al rezervei naționale de publicații.

Fiecare fișă are specificate pe verso ei numerele de inventar ale fiecărui exemplar din titlu, iar în dreptul fiecărui număr de inventar este trecută sigla depozitului în care este repartizat (depozitul legal, depozitul general etc.). Pe baza acestor fișe se întocmesc listele de oferte pentru înzestrarea altor biblioteci, liste care oglindesc titlurile și exemplarele aflate în depozitul pentru dotări de biblioteci.

Pentru o repartizare echitabilă a rezervei de dotare, în funcție de importanța instituțiilor, s-a stabilit o ordine prioritară de satisfacere a dezideratelor exprimate de biblioteci. Lista de priorități cuprinde 76 de instituții, între primele numărîndu-se Biblioteca Muzeului Național de Istorie a României, Muzeul de Artă al R.S.R. și Biblioteca Academiei R.S.R., și prevede toate bibliotecile de muzeu, bibliotecile documentare, bibliotecile universitare, de institute pedagogice, municipale. Lista a fost trimisă instituțiilor interesate, spre înștiințare.

În *listele de dublete disponibile* (carte), titlurile sînt inserate în ordinea alfabetică a numelui autorului sau a titlului, pentru anonime, iar în cadrul fiecărui titlu sînt specificate toate exemplarele, în ordinea crescîndă a numerelor de inventar. Pînă în prezent s-au întocmit șase asemenea caiete care cuprind titlurile vo-

lurilor disponibile prelucrate (9 000 de exemplare).

Fiecare listă de disponibilități este difuzată în dublu exemplar instituțiilor prevăzute în ordinea prioritară, însoțite de instrucțiuni de completare: în dreptul fiecărui titlu solicitat, biblioteca va specifica cu creion roșu numărul de exemplare care îi este necesar. Fiecare instituție va opri un exemplar din listă pentru evidența ei și va trimite al doilea exemplar Serviciului de rezervă națională a cărții din cadrul Bibliotecii Centrale de Stat. Prin această metodă, a fost înlăturat inconvenientul fundamental al vechiului sistem de repartizare a dubletelor către bibliotecile din țară, care nu permitea o confruntare a listelor de cărți alese cu evidența locală. Pînă acum, acest serviciu a difuzat unităților beneficiare un număr de 6 000 de exemplare de carte românească și străină. Pretutindeni, procedeul a întrunit aprecierile unanime ale solicitanților. Deja la unele titluri (Adamescu, Gh. *Adaptarea la mediu a neologismelor*, Adamescu, Gh. *Istoria literaturii române*, Giurăscu, C. *Material pentru istoria Olteniei sub austrieci*, de exemplu) cererile bibliotecilor au depășit numărul disponibil de exemplare.

Creдем că acțiunea de multiplicare și difuzare a listelor de dublete disponibile este una din marile succese ale acestei operații. Biblioteca Centrală de Stat dovedind prin aceasta încă o dată rolul eficient și operativ ca unitate centrală în sistemul nostru de biblioteci.

II. Prelucrarea rapidă a periodiceilor

Colectivul de prelucrare a periodiceilor și-a desfășurat activitatea în principal în depozitele din bd. Gh. Gheorghiu-Dej și str. Latină din București.

În primul rînd, s-a efectuat în depozitul din str. Latină separarea publicațiilor românești de cele străine; periodicele străine au fost transferate în depozitul din bd. Gh. Gheorghiu-Dej, unde au fost separate pe litere, iar în cadrul literelor, pe titluri. Au fost astfel constituite 29 142 de colecții, de la A la T, cuprînzînd 4 255 de titluri de periodice, pentru care s-au întocmit 18 060 de fișe de evidență. O parte din titlurile prelucrate sînt unice pentru fondurile Bibliotecii Centrale de Stat; dintre acestea, amintim: *Revista istorică* (1915—1947), *Magazin istoric pentru Dacia* (1851, 1854), *Magazin pedagogic* (1868), *Revista clasică din Craiova* (1929—1949), *Revista de filozofie* (1923—1940), *Ideii*, periodic scos de Panait Mușoiu (1904—1915), *Moftul român*, *Bilete de papagal*, *Convorbiri literare*.

După confruntarea cu catalogul Bibliotecii Centrale de Stat și cu existentul din depozite, fondurile au fost completate cu 2031 de colecții complete și cu 62970 de numere disparate, în total 72312 exemplare, care urmează a fi prelucrate de serviciile de specialitate din bibliotecă.

În vederea completării depozitului legal al Bibliotecii Centrale de Stat, am separat, de asemenea, cite o colecție din fiecare titlu, în total 19142 de exemplare, 820 de colecții complete și 14901 numere dispartate, care au format un fond aparte.

Pentru înzestrarea altor biblioteci cu periodice, s-a constituit un depozit separat în str. Latină nr. 8, însumând 62329 de exemplare. Până în prezent nu s-au întocmit încă liste de difuzare a dubletelor de periodice. Această operație va începe după terminarea trierii și luării în evidență a întregului depozit de periodice preluate.

*

În fondurile de rezervă cu care a fost înzestrată Biblioteca Centrală de Stat ca și în fondurile de carte veche aflate în patrimoniul Fondului de Stat al Cărții s-au găsit nenumărate publicații purtând ștampila unor vechi biblioteci românești. Toate aceste exemplare au fost constituite pe fonduri aparținătoare. Acțiunea de retrocedare a început și continuă în ritm rapid.

*

În prezent, Serviciul rezervă națională de carte din Biblioteca Centrală de Stat, în care a fost înglobat și grupul de prelucrare a dubletelor care a întreprins acțiunea de prelucrare rapidă, a luat o amploare deosebită. Prin H.C.M. nr. 877 din 30 iunie 1970, Fondul de Stat al Cărții a fost desființat, în locul lui, prin aceeași hotărâre, creîndu-se Oficiul de aprovizionare și servicii pentru biblioteci. Sarcinile fostului Fond de Stat al Cărții — de prelucrare și redistribuire a dubletelor din biblioteci și a colecțiilor de publicații intrate în patrimoniul statului — au trecut în atribuțiile Bibliotecii Centrale de Stat, o dată cu depozitele active situate în incinta Casei Scînteii, la Cluj și Săliște. În această nouă conjunctură, modul de aprovizionare a bibliotecilor cu publicații vechi din rezerva de dublete pentru dotări a Bibliotecii Centrale de Stat va rămîne, în linii generale, asemănător cu cel practicat pînă acum, el dovedindu-și pe deplin eficacitatea.

Emilia MURETEANU

Catalogarea centralizată

și aplicarea ei

la

Biblioteca centrală

universitară București

Problema catalogării a fost și este una dintre cele mai discutate chestiuni de biblioteconomie, în sensul elaborării ei pe baze științifice, din care să rezulte maximum de eficiență și economicitate.

Operația de redactare a descrierii publicațiilor pentru cataloagele de bibliotecă este o muncă serioasă și migăloasă, care cere din partea catalogatorilor îmbinarea cunoștințelor de tehnică biblioteconomică cu elemente de solidă cultură generală, cu bune cunoștințe de limbi străine, spirit logic, ordine, atenție — în același timp concentrată și distributivă — și o deosebită tenacitate.

Pentru a face o bună informare, bibliotecă trebuie să alcătuiască un sistem de cataloage alfabetic și pe materii, de serviciu și publice, de unde necesitatea de a elabora mai multe fișe pentru fiecare titlu de publicație. Multiplicarea individuală, de mină sau la mașina de scris, de atîtea ori cît necesită fiecare categorie de publicație: fișe principale și auxiliare, pentru cataloagele alfabetic, și cite o fișă pentru fiecare subiect conținut în publicația catalogată, pentru catalogul sistematic, este o sarcină destul de anevoioasă chiar pentru bibliotecile mari cu personal numeros și bine calificat. Pentru bibliotecile mici este aproape de nerealizat, în condițiile în care bibliotecarii trebuie să consacre cea mai mare parte din timpul lor muncii directe de servire a cititorilor, fără a mai vorbi de lipsa materialelor de referință atît de necesare pentru întocmirea unui bun sistem de cataloage. Tocmai de aceea, de cele mai multe ori, ei se limitează la un singur catalog cu un număr minim de fișe, în care — adesea — culegerea datelor bibliografice ale publicațiilor este insuficientă și inexactă.

Din aceste motive, în mai toate țările, s-a ajuns la o măsură de raționalizare a operației de catalogare prin efectuarea ei în mod centralizat, de unde denomi-națiunea de „catalogare centralizată”.

Catalogare centralizată înseamnă: 1. redactarea catalogului de bibliotecă de către o singură instituție, special însărcinată cu aceasta; 2. multiplicarea și 3. difuzarea sa în diversele biblioteci.

Prin acest sistem, un grup de catalogatori calificați și având la dispoziție un bogat fond de lucrări de referință redactează fișele după *principii unitare de catalogare, de clasificare, de stabilire a vedetelor de catalog*, iar difuzarea — prin multiplicare — a acestor fișe în toate bibliotecile asigură *unitatea bibliografierii titlurilor* de publicații, unitate care facilitează „regăsirea” — cum spun documentariștii — a informației sau a documentului căutat în fondul de publicații al unei biblioteci.

În afară de unitate, catalogarea centralizată are avantajul că, eliberând pe bibliotecari de munca migăloasă a catalogării, *le lasă mai mult timp pentru activitatea de organizare a cataloagelor bibliotecilor respective și pentru activitatea de informare a cititorilor.*

De asemenea, prin acest sistem este evitat paralelismul în munca de catalogare: un titlu de publicații este catalogat o singură dată pentru toate bibliotecile și nu separat în fiecare bibliotecă în parte.

Prin utilizarea mijloacelor mecanizate de multiplicare a fișelor, *se reduce costul catalogării*, înlăturându-se operațiunea de colajare a fișelor, ca în cazul copierii manuscrise sau dactilografiate.

Despre cum s-a născut și s-a acreditat pe mapamond metoda catalogării centralizate, de la primele sale începuturi și până astăzi, nu vom vorbi pentru că aceste probleme au fost pe larg tratate într-una din „Consultațiile” acordate în cadrul *Revistei bibliotecilor* *.

Buna funcționare a sistemului de catalogare centralizată este condiționată mai ales de timpul folosit. Efectuarea operațiilor de bază care o compun (clasificarea, redactarea fișelor, multiplicarea și distribuția lor bibliotecilor beneficiare) trebuie să coincidă cu achiziția publicațiilor sau să fie cât mai aproape de acest moment din procesul de muncă al bibliotecii destinate. Dacă redactarea, clasificarea și — în bună parte — difuzarea fișelor depind de calificarea și spiritul de ordine al catalogatorilor, multiplicarea rapidă și ieftină depinde de mijloacele tehnice folosite și de spiritul de organizare și de tenacitatea executanților.

*

La noi în țară, deși Biblioteca Centrală de Stat face toate diligențele în această

* Corvătescu—Tofan, Antoaneta. *Catalogarea centralizată*. I—II. În: *Revista bibliotecilor*, 22, nr. 9, 10, sep, oct 1969, p. 572—576; 638—641.

privință, redactând fișele după exemplarul de semnal — deci cu mult înaintea apariției cărților în comerțul de carte — totuși fișele tipărite abonate sosesc mult mai târziu, după achiziționarea cărților în biblioteci.

Acest decalaj între intrarea cărții și sosirea fișei tipărite, faptul că nu toate cărțile noi editate în țara noastră sînt catalogate centralizat de către Biblioteca Centrală de Stat, precum și imposibilitatea bibliotecilor de un anumit profil de a se abona numai la fișele cărților din specialitatea lor au determinat două dintre bibliotecile centrale universitare din țară (Cluj și București) să-și organizeze propria lor „catalogare centralizată”, pe care o practică atît pentru cartea nouă și veche, editată în țară, cît și pentru cărțile străine achiziționate în cadrul rețelelor respective de biblioteci.

După organizarea Bibliotecii centrale universitare din București (Decret nr. 136/12.VII.1948) sub forma unei rețele de biblioteci (o unitate centrală — fosta bibliotecă a Fundațiilor — și filiale în fiecare facultate și cămin studentesc), a fost înființat în unitatea centrală *serviciul central de achiziții* (în 1949, se numea serviciul „primiri”, actualmente se numește „serviciu de completare a fondurilor”). De atunci și pînă acum, acest serviciu execută în mod centralizat aprovizionarea cu publicații a întregului complex B.C.U. București — care numără astăzi 20 de unități — astfel: responsabili unităților — după consultarea cadrelor didactice — fac propuneri asupra necesarului de publicații (ca titluri și număr de exemplare); propunerile sînt examinate de serviciul central de completare care, după aprobarea direcției, aduce efectiv publicațiile la sediul lui și apoi le difuzează în fiecare unitate filială și în unitatea centrală, însoțind fiecare partidă de un proces-verbal în trei exemplare (unul rămîne la unitatea destinatară, unul se întoarce la Serviciul de completare, al treilea merge la contabilitate și se anexează la documentul general de achiziție). Centralizarea achizițiilor realizează distribuția judicioasă a fondurilor bugetare pe unități și aprovizionarea cu titlurile necesare după specificul fiecărei unități.

Aprovizionarea centralizată a favorizat organizarea în ultimii ani și a catalogării centralizate, a cărei necesitate se făcuse simțită de mai multă vreme, în special pentru a se asigura unitatea descrierii și clasificării publicațiilor în toate unitățile Bibliotecii centrale universitare din București, dar și pentru eliminarea paralelismelor în prelucrare. Aveau să se asigure astfel, într-un timp rapid, numărul necesar de fișe pentru sistemele de

cataloge din aceste unități, precum și condițiile organizării unui catalog central al publicațiilor existente în filiale, ca să nu mai amintim și de necesarul de fișe pentru buletinele și catalogele cumulative privind cartea străină.

Ceea ce lipsea pentru a se putea trece la un asemenea mod de lucru erau mijloacele mecanizate pentru multiplicarea fișelor și o echipă de clasificatori și catalogatori versași.

Am reușit să avem aceste elemente la finele anului 1967, iar în ianuarie 1968, am trecut la catalogarea centralizată, cu un minim de mijloace tehnice (o mașină de multiplicat „Cyklos“, două mașini de scris cu car mijlociu, două mașini de scris cu car obișnuit, o rezervă de matrițe cerate-coli, una de coli de carton pentru fișe) și o echipă de lucru (4 clasificatori, 4 catalogatori, 1 dactilografă, 2 corectori, 1 dispecer care organizează fluxul publicațiilor și al fișelor, 1 depozitar, 1 operator pentru multiplicare = 14 oameni).

Enunțăm, pe scurt, procedeul. Cărțile achiziționate și înscrise în procesele verbale de predare destinate fiecărei unități sînt trimise de serviciul de completare la serviciul de catalogare din unitatea centrală. Aci, din fiecare pachet, sînt alese *titlurile* (cite un exemplar), grupîndu-se cele comune mai multor unități. Pe o notiță anexă se indică unitățile în care intră titlul respectiv. Cărțile trec la clasificatori care scriu pe notița anexată indicii de clasificare zecimală, apoi un catalogator — pe aceeași notiță — indică vedeta descrierii principale și vedetele complementare și socotește necesarul de fișe în funcție de numărul vedetelor descrierii (principala + complementare), de sistemul de cataloge și de numărul unităților care sînt dotate cu acel titlu de publicație. Cărțile trec la trei catalogatori care redactează descrierea principală a publicației direct la mașina de scris (fără panglică) pe matrița cerată. Cărțile și matrițele merg la doi bibliotecari-corectori pentru a fi observate eventualele greșeli de dactilografiere sau redactare. Greșelile descoperite sînt corectate — după acoperirea cu un lac special — tot de catalogatorii-redactori. Matrițele, cu indicarea necesarului de reproducere pe cotor, sînt multiplicare pe cartonul pentru fișe de operatorul de multiplicare. Rezultă coli de carton conținînd 6 titluri de publicații. Același operator le taie în formatul de fișe 75 × 125 mm cu ajutorul unui aparat de tăiat fotografii și le perforază; aceste două ultime operațiuni, fiind extrem de anevoioase, necesită mult timp. De asemenea, o mare greutate o constituie gruparea pe matriță a 6 titluri care să aibă nevoie de exact același număr de fișe.

La finele anului 1969, am eliminat aceste greutăți prin procurarea mașinii „MINI GRAPH“ care reproduce o matriță individuală pentru fiecare titlu. (Vezi Fig. nr. 1). Aparatul „MINI GRAPH“, procurat din import, este bazat pe același principiu al reproducerii unei matrițe cerate ca și mașina Cyklos, dar este construit special pentru multiplicarea de fișe de bibliotecă și, în consecință, matrița are mărimea fișei internaționale, astfel încît reproducerea se face direct pe fișe de carton gata perforate. Se obține deci, direct fișa de catalog, înlăturîndu-se operațiile de tăiere și perforare, precum și dificultatea de a grupa șase titluri care au nevoie de același număr de reproducere.

După reproducere, fișele rezultate sînt grupate pe unități de bibliotecă de către dispecer, conform proceselor verbale cu care au venit de la serviciul de completare. Depozitarul leagă cărțile în pachete, atașîndu-le și pachetul respectiv de fișe pentru fiecare bibliotecă filială, și le încarcă în mașina care le transportă la unitățile noastre care funcționează în diverse localuri.

Echipa astfel constituită are următoarea capacitate de lucru :

— Clasificatorii asigură zilnic cca 100 de titluri (De reținut că lucrează după tabelele complete C.Z.U. și că la noi vin publicații în cele mai felurite limbi și din toate domeniile, uneori destul de dificil de clasificat, mai ales cele din ramurile Fizică, Chimie, Matematică.);

— Catalogatorii pot redacta 35—40 de matrițe fiecare (cca 100—120 de descrieri zilnic pe echipă). Celelalte operațiuni sînt mult mai rapide, în special reproducerea (2 fișe pe secundă);

— Dactilografa din echipa de catalogare este utilizată pentru a copia pe matrițe fișele manuscrise pe care le avem și care necesită multiplicarea.

Cărțile, cu fișele aferente, o dată ajunse la unități sînt inventariate, li se atribuie cota topografică, iar fișele — după trecerea cotelor, sublinierea indicilor C.Z.U., trecerea vedetelor complementare — sînt intercalate în cataloge. La unitatea centrală, în momentul repartizării, se reținuseră deja fișele necesare catalogelor cumulative.

Dacă bibliotecarii unităților simt nevoia unor fișe în plus, pot să indice prin curier care sînt titlurile și li se reproduce din nou matrița respectivă (aceasta de cînd lucrăm cu „MINI GRAPH“). Matrițele le păstrăm în acest scop în ordine alfabetică, putînd fi reproduce în mai multe rînduri.

Catalogarea centralizată practică de noi în acest mod s-a dovedit foarte avantajoasă :

— Face posibilă unitatea de catalogare-clasificare în întreaga rețea ;

— Se pot multiplica cu mare ușurință oricâte fișe sînt necesare pentru sistemul de cataloage din Biblioteca centrală universitară ;

— Înlătură munca anevoioasă și plicticoasă de a scrie de 5—10 ori aceeași fișă, precum și pe aceea — și mai plicticoasă — de a colaționa copiele de fișe ;

— Evită paralelismul în munca de catalogare : un titlu este catalogat o singură dată pentru toate unitățile noastre care îl au. Catalogatorii de la unități au în acest fel mai mult timp pentru catalogarea fondurilor vechi și, în general, personalul unităților poate acorda mai mult timp activităților legate direct de cititori și de informare.

Cred că bibliotecile vor avea nevoie totdeauna de un aparat de multiplicat fișe, sau în orice caz încă foarte multă vreme de aci înainte, chiar dacă, într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat, catalogarea centralizată pe scară națională sau prin cooperare internațională va ajunge — probabil — la o organizare atît de rațională încît să permită achiziționarea cărților din producția națională și internațională o dată cu fișele de catalog necesare. Aceasta din cauză că bibliotecile au fonduri vechi pentru care, în momentul de față, nu există decît o singură fișă manuscrisă în catalogul alfabetic de serviciu, ceea ce le face foarte greu accesibile cititorilor. De asemenea, dacă avem în vedere că pentru multe titluri-unice (existente în fondul unei singure unități de bibliotecă) sînt necesare numai 6—7 fișe pentru întregul sistem de cataloage al unității respective, acest număr mic de fișe exclude folosirea tiparului sau a altor procedee costisitoare de reprografiere. Dintre aparatele de multiplicat, ieftine și ușor de mînit, „MINI GRAPH-ul“ (Fig. nr. 2) se pare a fi cel mai recomandabil ; imprimă repede și bine, mai ales dacă mașina de scris care bate matrițe nu are clapele tocite și dacă se reproduce pe un carton de bună calitate (e bine să fie lucios) și tăiat perfect standard (75 × 125 mm). Figura nr. 3 reprezintă un model de fișă reproducută de Biblioteca centrală universitară București cu „MINI GRAPH“, deși mașinile de scris folosite la baterea matrițelor sînt cam vechi, cu caractere tocite, iar cartonul nu este de prea bună calitate.

Cred însă că tot atît de bine s-ar putea realiza și în țara noastră un aparat de multiplicat, asemănător sau după o altă concepție, a cărui producere ar fi pe deplin justificată de marile nevoi ale bibliotecilor și de considerabila ieftinire a operațiilor de catalogare pe care ar asigura-o.

Fig. nr. 1

Fig. nr. 2

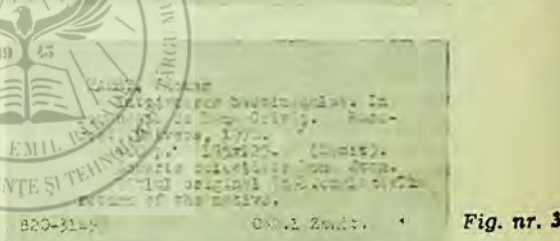

Fig. nr. 3

Desigur, cîteva cifre vor fi mai concludente decît orice altă pledoarie în favoarea catalogării centralizate și... a micii mecanizări.

În 1969, Serviciul central de catalogare al Bibliotecii centrale universitare, cu o echipă mai puțin numeroasă decît cea prezentată mai sus, a realizat catalogarea a 13 026 de titluri, românești și străine, într-un tiraj total de 184 404 fișe.

Dacă ținem cont că dintre acestea 9 996 de titluri au fost comune mai multor unități, este ușor de imaginat cîte ore-muncă au fost economisite, atît în ceea ce privește catalogarea și clasificarea titlurilor respective, cît și în ceea ce privește multiplicarea necesarului de fișe.

Victoria CURCĂNEANU
bibliotecar șef al serviciului de catalogare din Biblioteca centrală universitară București

RECUPERAREA CĂRȚILOR ÎMPRUMUTATE ȘI NERESTITUITE

Posibilități reale și eficiente

Preocuparea permanentă a bibliotecarilor de a găsi cele mai bune soluții la problema recuperării cărților împrumutate a fost oglindită în diverse materiale publicate de *Revista bibliotecilor* de câțiva ani încoace.

Reglementarea juridică a relațiilor dintre bibliotecă și cititori a fost analizată recent și în articolul lui Ladislau Lörincz, *Cu privire la stabilirea și sancționarea contravențiilor săvârșite în legătură cu activitatea bibliotecară*¹, în care se dau soluții teoretice în lumina legilor și a instrucțiunilor existente. Aplicarea corectă a acestora deschide însă noi probleme. De aceea, folosindu-ne de rezultatele experienței noastre, vom arăta ce am făcut noi concret pentru a nu mai avea în bibliotecă cititori restanțieri și cărți nerecuperate.

Ne-am propus, înainte de toate, să acordăm locul cuvenit acestei acțiuni în planul de muncă, deoarece, în trecut, recuperările publicațiilor nerestituite la termen se efectuau „în asalt”; cumularea fișelor de cititor nelichidate obliga colectivul, după doi-trei ani, să facă deplasări la domiciliile cititorilor. De aici au reieșit și multe aspecte negative: biblioteca trebuia să-și întrerupă programul obișnuit, nu se recupera nici jumătate din totalul cărților nerestituite etc.

Am căutat apoi să stabilim din ce categorie de cititori provin restanțierii și am ajuns la concluzia că aceștia fac parte mai ales din cei cu domiciliul nestabil: flotanți, elevi, studenți, militari, salariați nou angajați ș.a.

În dorința de a rezolva eficient restanțele am cerut ca la înscrierea cititorilor din această categorie să ni se prezinte table nominale întocmite de școli, pentru elevii și studenții cu domiciliul în afara municipiului, adresa de la unități pentru militari și de la locul de muncă

pentru salariați, prin care să se garanteze înapoierea cărților.

Din experiență știm că unul din motivele nerecuperării poate să provină și din organizarea defectuoasă a evidenței. Completarea corectă a rubricilor din fișa cititorului mai ales a adresei și a locului de muncă, ne-a fost de un real folos la avizări și la recuperări (la străzi mai puțin cunoscute s-au notat zonele în care se găesc, la blocuri s-a indicat etajul, la telefon s-a însemnat numărul de acasă și cel de la locul de muncă etc.). Pe fișele cititorilor de la secția de copii s-au trecut: locul de muncă al părinților, datele din buletinul de identitate al acestora, prezentat de copil la cererea noastră, numele dirigintei clasei. Înștiințarea de depășire a termenului la împrumuturile făcute de copii s-a trimis direct părinților.

Modul de așezare a fișelor de cititori, așa cum s-a subliniat și în articolele precedente, are de asemenea o importanță deosebită. Așezarea lor în ordinea cronologică a termenelor de restituire a cărților împrumutate pune în evidență cititorii restanțieri față de care trebuie să se acționeze neîntârziat. Operația de recuperare a cărților neînapoiate, semnalate de către acest „scandentaș” folosit în toate secțiile noastre cu împrumut acasă (adulți, copii, filială), s-a făcut în două etape: „orală”, folosind telefonul, comunicând prin intermediul cunoșcuților, al vecinilor etc. și „scrisă”, cele două avizări prin carte poștală și scrisoare recomandată.

Anunțul telefonic s-a făcut acasă sau la locul de muncă. Prima avizare am făcut-o în scris, prin imprimarea textului pe cărți poștale cumpărate de noi sau aduse de cititori la înscriere. Textul celei de-a doua avizări l-am imprimat pe jumătăți de coală de hârtie pe care le-am expediat recomandată. Am obținut astfel dovada certă a avizării prin existența borderoului de expediție ștampilat de către poștă. În unele cazuri, am preferat ca și prima avizare să fie expediată recomandată și, de regulă, a avut eficiență. Au fost recuperate o mare parte din cheltuielile de expediție, cerind cititorilor nou înscriși să aducă fie două cărți poștale, fie unul sau două timbre pentru scrisoare recomandată. Am menționat pe fișa respectivă ce s-a adus și ce s-a cheltuit. La întreprinderi, școli, instituții, cu care am avut o înțelegere prealabilă, s-au făcut „somații colective”. La adresa de înștiințare către unitățile unde existau grupuri de cititori restanțieri a fost anexat un tabel nominal, în dublu exemplar, cu specificarea împrumuturilor și cu loc pentru semnătură, unul

¹) *Revista bibliotecilor*, 23, nr. 6, Iunie 1970, p. 356.

din exemplarele tabelului fiindu-ne înapoiat semnat, pentru justificare.

Am recurs uneori și la deplasarea bibliotecarilor la domiciliul cititorilor. Credem însă că noile instrucțiuni vor oferi posibilități și mijloace pentru recuperarea cărților prin organe legale.

În privința încasării amenzilor, formalitățile de până acum, efectuate prin Comisia de soluționare a proceselor-verbale de contravenții, erau foarte greoaie. Pentru simplificarea procedurii și reducerea cheltuielilor, noi am fost investiți cu putere executivă de către Consiliul popular și încasăm costul cărților precum și amenda, cînd este cazul, pe bază de chitanță (formular tip, în trei exemplare, vizat de contabilitate), în conformitate cu prevederile H.C.M. 583/1960.

Cititorilor restanțieri care înapoiază cărțile la prima avizare le-am cerut să ne aducă timbre sau cărți poștale pentru alte avizări, considerînd aceasta ca o amendă. Cititorii au fost întotdeauna de acord, iar organele de control au aprobat acest procedeu.

Sîntem de acord cu autorul articolului citat la început, că dreptul de stabilire a amenzii trebuie să aparțină bibliotecarului gestionar care răspunde material de cărțile împrumutate, cunoaște cititorii și poate avea o atitudine diferențiată, bineînțeles cu condiția să aibă asentimentul conducerii bibliotecii. Printre criteriile generale de care trebuie să se țină seama menționăm: prețul și valoarea intrinsecă a cărții; raritatea în colecțiile bibliotecii sau pe piață; vîrsta cititorului; buna — sau reaua — credință a acestuia; cazuri de recidivă etc.

În urma acestor măsuri luate cu doi ani în urmă, numărul restanțierilor a fost în continuă descreștere. În condițiile creșterii constante a numărului de citi-

tori (biblioteca noastră a avut în anul 1968 un număr de 6 910 cititori, iar în 1969 un număr de 8 229 de cititori), dinamica recuperărilor se poate constata din tabelul ce urmează:

Anul	Cititori restanțieri		
	Secția împrumut adulți	Secția pentru copii	Fișla Pitești - Sud
1963	150	114	—
1964	168	124	—
1968	16	3	—
1969	15	—	—

De menționat următoarele:

— Cititorilor restanțieri din anii anteriori li s-au emis popriri pe baze legale.

Ne-am propus ca în acest an să atingem cifra de 10 000 de cititori fără a avea nici un restanțier nerecuperabil. Ne preocupă educarea cititorilor, formarea unui curent de opinie care să ducă, în viitor, la înlăturarea nu numai a pierderilor sau a nerestituirii publicațiilor ci și a întîrzierii peste termenul împrumutului. Soluțiile, reglementările, normele juridice vor trebui conjugate cu metode biblioteconomice adecvate, a căror aplicare să aibă eficiența maximă în raporturile dintre bibliotecă și cititori și să îndeplinească un însemnat rol moral, educativ în rîndul acestora din urmă.

N. RIZESCU

Biblioteca municipală Pitești

CĂLĂTORIND CU SADOVEANU

Pentru mulți, pentru foarte mulți dintre cititori, Mihail Sadoveanu este doar autorul *Fraților Jderi* sau al *Baltagului*, al *Neamului Șoimăreștilor* sau al *Locului unde nu s-a întâmplat nimic*, al *Zodiei Cancerului* sau al *Florii ofilite*, al lui *Nicoară Potcoavă* sau chiar doar al lui *Mitrea Cocor*.

Aniversarea a 90 de ani de la nașterea scriitorului (5 noiembrie 1970) poate constitui pentru bibliotecari pretextul unor acțiuni sistematice de atragere a publicului cititor spre o cunoaștere mai largă și mai profundă a vastului univers cuprins în cele peste 100 de volume — romane, nuvele, povestiri — cu care Mihail Sadoveanu și-a impus masiv prezența, nu numai în paginile istoriei noastre literare, dar și în conștiința publică, în cea mai largă accepție a sa, deși, fatalmente, așa cum am mai arătat, de multe ori în chip trunchiat, unilateral.

Există în prefața cu care George Călinescu întovărășește ediția bibliofilă a *Romanelor și povestirilor istorice sadoveniene* o frază care ne-a sugerat posibilitatea de a imagina o modalitate mai aparte și totodată, credem, atractivă de „propagandă” a operei lui Sadoveanu:

„Privești și simfonii ale naturii sînt în cărțile lui Mihail Sadoveanu infinite, opera lui însăși e o țară pe care o străbatem mereu, uimiți de splendoarea și de ineditul ei. Dar am spune prea puțin dacă am defini pe marele nostru scriitor drept un peisagist. Natura lui e mai presus de toate un univers”.

A străbate împreună cu cititorii această țară, a reconstitui, de-a lungul operei sadoveniene, universul creat de acesta, iată esența modalității de propagandă ce o propunem bibliotecarilor. Va fi mai mult decît o simplă investigație a lumii create de Sadoveanu, va fi de fapt o mare lecție de dragoste de țară.

*

În fața bibliotecarilor stau trei posibilități de a organiza asemenea călătorii:

— pe urmele personajelor sadoveniene: Abatele De Marenne, din *Zodia Cancerului*, Vitoria Lipan, din *Baltagul* etc.;

— pe urmele cărților lui Sadoveanu: *Venea o moară pe Siret*, *Hanu-Ancuței* (situat pe drumul dintre Pașcani și Roman), *Demonul tinereții* (Mănăstirea Neamțului), *Bulboana lui Văliinaș* (Bistrița), *Poveștile de la Bradu Strîmb* (Valea Frumoasei);

— pe urmele lui Sadoveanu însuși, care ca vîntor și pescar, dar mai ales ca pasionat iubitor al naturii, a drumețit pe multe meleaguri ale țării noastre, notînd despre *Oameni și locuri* (*Impărăția apelor*, *Valea Frumoasei*, *Țara de dincolo de negură*, *Ostrovul lupilor*, *Istorișiri de vînătoare* etc.). Ni se pare foarte sugestiv, în acest sens, un fragment dintr-un *apolog asupra talentului lui Sadoveanu* în care criticul literar Eugen Lovinescu își imaginează cum la nașterea scriitorului se vor fi adunat 5 zine spre a-i urși harul literar:

„Binecuvîntîndu-l, cea mai tînără i-a menit astfel:

— Să ubești frumusețile naturii, să petreci zile întregi culcat pe fundul bărcii, cu ochii la albastrimile de sus și cu urechea adulmecînd șoaptele stuhului; să colinzi pădurile îndepărtate, înduioșat la căderea frunzelor ruginii; să străbați ogoarele galbene, cu pușca în spate, în așteptarea vînatului sperios. Seara, să te culci în dorul zilei de mîine, ce-ți va aduce aceleași bucurii...”

*

În etapa pregătitoare a unei asemenea manifestări, ar fi recomandabil să se formeze un colectiv de organizare, alcătuit din 3—4 persoane (preferabil cadre didactice, putînd fi însă antrenanți oricare dintre cititorii mai pasionați, mai activi) împreună cu care să se stabilească *tema și bibliografia acțiunii* (eventual a *cicluului de acțiuni*, deoarece conceperea sub forma unui ciclu va oferi mai largă posibilități de cuprindere a operei sadoveniene); în continuare se va trece la *stabilirea traseului și la selectarea fragmentelor ilustrative*. Este necesar să se întocmească apoi o *hartă, pe care se va nota traseul stabilit, marcîndu-se cu diferite simboluri locurile de popas*, în funcție de specificul locului descris în carte, de evenimentul relatat sau de eroii narațiunii respective, eventual prin antrenarea unui grup de tineri cu aplicații la desen, sub îndrumarea profesorului de geografie. Dacă realizarea unei asemenea hărți nu se află la îndemîna bibliotecarului și a colaboratorilor săi, se poate folosi și o hartă obișnuită, pe care traseele vor fi marcate cu stegulețe de diferite culori.

Preambulul acțiunii va cuprinde o *prezentare* pe scurt a *vieții și operei* lui Sadoveanu, urmată de *schițarea cadrului geografic și istoric al cărții sau al cărților* avute în vedere (care nu trebuie să atingă dimensiunile unei recenzii), pentru a căror susținere vor fi invitate cadre didactice. La *desfășurarea* propriu-zisă a *acțiunii* vor participa 3—4 persoane (fie din rindul organizatorilor, fie cițiva elevi din clasele mari, cu aptitudini pentru lectură artistică), unuia dintre aceștia revenindu-i sarcina de a urmări pe hartă firul traseului și de a rosti textul liant, ceilalți având menirea de a citi fragmentele alese spre ilustrare. Dacă bibliotecarii au la îndemână diapozitive sau alte materiale ilustrative, ele vor putea fi folosite cu ocazia diferitelor popasuri (în Deltă, la mânăstirile moldovene, pe Ceahlău etc.).

Într-o altă variantă, acțiunea se poate desfășura sub forma unui *concurș*, participanților cerindu-li-se ca, pe marginea unei bibliografii din timp comunicată, să răspundă fie ce se întâmplă în diverse puncte ale traseului cu personajele urmărite, fie care sînt diferitele etape ale drumului parcurs, după cum pot fi puse în treburi de recunoaștere a unor fragmente citite, de indicare a altor lucrări în care sînt descrise aceleași locuri sau întâmplări asemănătoare ș.a.

E bine ca la locul desfășurării să se organizeze o expoziție cu împrumut pe loc sau cu posibilități de reținere și să se difuzeze liste de recomandare în rîndul participanților. Asemenea bibliografii cu caracter recomandat pot avea o tematică mai extinsă. Astfel, dacă e vorba de peregrinările lui Sadoveanu ca vinător și pescar, se pot recomanda și cărțile altor autori care au îmbrățișat asemenea teme (de pildă: Odobescu, Topirceanu, Brătescu-Voinești ș.a.). Tot astfel se pot face sugestii de lecturi paralele, prin trimiteri la diverși autori care au scris despre aceleași locuri descrise de Sadoveanu: Vasile Alecsandri, cînd e vorba de Lunca Siretului, Alecu Russo, cînd e vorba de Piatra Teiului (Cheile Bicazului), Ion Creangă, cînd e vorba de Ozana sau de Humulești, Dim. Bolintineanu, cînd e vorba de Cetatea Neamțului, Calistrat Hogaș, cînd e vorba de Munții Neamțului și cite altele...

Model

Drumețind pe urmele Abatelui De Marenne din „Zodia Cancerului”

Cadrul în care se desfășoară acțiunea acestui roman este Moldova anului 1679, autorul dînd viață unei bogate informații documentare și reconstituind cu o intui-

ție surprinzătoare atmosfera specifică secolului al XVII-lea, aceeași intuiție denotînd-o și în punctarea amănuntelor.

Intriga romanului se încheagă în jurul dragostei nefericite dintre Beizade Alecu Ruset, fiul fostului domnitor, și Catrina, fiica Ducăi-Vodă, cu tot cortegiul ei de peripeții, întîlniri tainuite, încercări de răpire, toate culminînd cu moartea tragică a eroului și căsătoria forțată a eroinei.

Pretextul romanului este călătoria Abatelui de Marenne trimis extraordinar al regelui Franței la Poartă, prin Moldova, pe care o descoperă și o contemplă cu uimire, prilej cu care civilizația apuseană, înfrunchipată de Abate, este pusă față în față cu patriarhalitatea moldavă.

Etapele drumului

— Abatele De Marenne „*trecuse din Tara Leșească hotarul*” „și urma, cu tovarăși, drumul cel mare din Valea Siretului”.

— „Mai erau două ceasuri pînă la asfințitul soarelui și drumul către Roman fugea și cotea gol, sub zborul piezișe de cioare și grauri”.

Drumeții iușesc pasul spre Săbăoani pentru două pricini: întii pentru că la Fintina Lepșei urmau să-l întilnească pe Beizade Alecu Ruset, care avea să-l însofească pe abate în restul drumului, apoi pentru că, după niște norme de meteorologie empirică, căpitanul Ilie Turculeț prevestise ploaie: de la „...Cuvioase pîrinte, n-am cerut sfat nici unui cetitor în stiele...” pînă la „...Ș-acum alt vînt, cu alt cîntec și alt ascuțis, a prins a sufla din spatele nostru, de cătră miezul nopții...” (cap. I, p. 652).

Nu după mult, De Marenne avea să se convingă de temeinicia acestor prevestiri pe care le primise cu un zîmbet de neîncredere.

— După întîlnirea cu Beizade Alecu Ruset, drumul continuă spre Hirlău, în apropierea Cotnarilor „acel loc încintat unde a lăsat Dumnezeu să crească la soare podgorii bune”.

— *Trecerea Siretului* constituie unul din cele mai pitorești momente ale acestei călătorii, abatele uimit de lipsa oricărui pod, făcînd cunoștință cu mijloacele mai rudimentare ale moldovenilor de trecere a apelor: de la „...La glasul lui beizade Alecu, pîlcul de oameni se bulucise...” pînă la „...Beizade Alecu veni și el în urmă, călare ca și cei dintii...” (cap. III, p. 664).

— Drumul continuă: de la „...Cavalcada fugea colit, iepurește...” pînă la „...Niciieri nu se bănuia prezența omului...” (cap. III, p. 666).

— Ajung apoi la o „risipitură de colibe acoperite cu stuh, grămădite în ruină“. Este vorba de satul Năsturenii, un sat prădat și pustiit.

— Mai încolo întâlnesc o fântină cu cumpână : de la „...Lingă ea se înalță un frumos măr rotat...“ pînă la „...O superstiție ca multe altele...“ (cap. IV, p. 670).

— Cei care au prădat Năsturenii au ars și moara stăpînită de răzeșii din Costești, unde urmau să facă popas. Drumetșii sint găzduiți de strărarul Lăzărul Griga din Costești, prilej pentru abate de a face cunoștință cu ospitalitatea moldovenească : de la „...Gospodina impresură numaidecît, în odaie, pe cei doi oaspeți...“ pînă la „...Lingă brînză, cepe. Și lingă cepe, un ulcior de vin...“ (cap. VI, p. 683—684).

Bucătăria moldovenească, pe care Abatele de Marenne are acum prilejul să o cunoască, este descrisă cu o înfinită savoare verbală, ca și expunerea vinurilor, de altminteri, aici, ca și în alte opere, Sadoveanu demonstrîndu-și bogatele cunoștințe în ale gastronomiei și plăcerea de a le etala : de la „...jupineasa Avramia întră cu zama de găină aburînd în străchini...“ pînă la „...Indată ochii îi crescără rotunzi și sprincenele i se înălțară...“ și de la „...Cu aceeași incîntare pîrintele cel zbirlit...“ pînă la „din pătrar în pătrar de ceas, toate ale mîncării și bîuturii par mai bune...“ (Cap. VI, p. 685—686, 688). Dimineața, înainte de plecare, se supun legii pămîntului, dregîndu-se cu po-troc : de la „...Abatele de Marenne gustă și-și simți coroana de păr din jurul tun-sorii monahale zbirlindu-se...“ pînă la „...ș-atunci simți nevoia să mai guste o lingură...“ (cap. VII, p. 701).

— Abatele și însoțitorii săi își continuă drumul spre Iași : de la „...Drumul cel mare spre scaunul țării trecea și într-ace-a vreme prin Valea Bahluiețului și-a Bahluului...“ pînă la „...binefacerii nă-vărilor și războaielor, care nu mai aveau conținere...“ (cap. IX, p. 707).

— Tîrgul Frumos, la care ajung nu după multă vreme, îl dezamăgește pe abate : de la „...De Marenne fusese bucu-rat de numele orașului...“ pînă la „...Bor-deie de țigani robi în jurul unor șandra-male mai răsărite...“ (cap. IX, p. 708). La fel și Podul Iloaiei : de la „...Nădăjdui-iesc în altă întîlnire...“ pînă la „...în stră-lucirea calmă de aur vechi a soarelui...“ (cap. IX, p. 709).

— După un scurt popas „la o filoso-fică fîntină cu cumpână, care li se în-chină și-i cînsti cu apă“, călătorii își ur-mară drumul.

— Iașii la care în cele din urmă ajung : de la „era și-n vremea aceea un oraș vechi și cu faimă...“ pînă la „...Iar cătră

miazănoapte, vile din preajma cîsmeleț Păcurarului și dealul și pădurile Copou-lui...“ (cap. X, p. 714—716).

În răgazul petrecut în Iași, locul de scaun al Țării Moldovei, Abatele Paul de Marenne are o întrevedere diplomatică cu măriasa Georgeie Duca-Vodă, iar Alecu Ruset, o întîlnire tînuită de dragoste cu Catrina, fiica acestuia.

Părăsînd Iașii, Abatele își urmează ca-lea spre Împărăție pe alte „drumuri fără pîreche în lume“, „pe tractul tătărăsc. în lungul Prutului“, în aceeași plăcută to-vărășie a lui Beizade Alecu Ruset : de la „...Duruînd, săltînd și stîrnînd colb, căruța trecu în goană...“ pînă la „...era un drum de oști turcești și tătărăști, deci un drum de pradă...“ (cap. XIX, p. 306—307).

— Cel dintîi popas mare de sară îl făcură într-un sat „ferit între dealurile țînutului Fălciului“ : de la „...Sara veni repede...“ pînă la „...zboruri de giște fan-tastice, care umpleau cerul într-un număr înspăimîntător...“ (cap. XX, p. 810—811).

— În drum spre Huși, a doua zi, îi prinde ploaia : de la „...Era o ploaie cu totul alta decît în Valea Siretului...“ pînă la „...Animale și oameni mergeau înainte în tăcere, încovoiați de destin...“ (cap. XX, p. 812).

Tîrziu, la „un ceas pe care nu-l puteau socoti“, dădură în sfîrșit peste un han, hanul lui Zeida „om admirabil și bine-făcător al omenirii“, unde aflară foc, odihnă și mîncare. Popasul n-a fost însă fără de peripeții, abatele avînd de în-fruntat trădarea a doi frați lioveni din suită sa, de fapt iscoade ale Domniei.

— Ziua următoare drumul continuă : de la „...Un vînt subțire biziia de către a-miază...“ pînă la „...lucind între văi și colnice, ca o piele de balaur rămas după potop...“ (cap. XXI, p. 825).

— Trecerea prin Huși este scurtă. În-soțitorii abatelui sint însă tulburați de zvonurile cu privire la unele tulburări din țară care îi întîmpină.

„La o zi de cale dincolo de tîrgul Hu-șilor“, în drum spre Galați, omul de în-credere al lui Ruset, Birlădeanu, îi aduce acestuia vești de la curte care îl neliniș-tesc și-l fac să se întoarcă degrabă la Iași.

Abatele își continuă singur drumul spre Poartă, iar romanul nu-i mai urmă-rește peripețiile. Ne vom despărți și noi de Paul de Marenne întrerupîndu-ne că-lătoria.

În prim plan trece acum Beizade Alecu Ruset, care va lua și el, nu după multă vreme, drumul Sтамбулулу, pe urmele iubitei sale. Cei care vor să-l însoțească pe acesta, pe drumul său plin de riscuri și neprevăzut, care îl va costa

în cele din urmă viața, o vor putea face... citind în întregime romanul.

NOTĂ: Trimiterile s-au făcut la: Sadoveanu, Mihail. *Zodia Cancerului sau vremea Ducă-i Vodă*. În: Sadoveanu, Mihail. *Romane și povestiri istorice*. Vol. 2. Buc., Editura pentru literatură, 1961, p. 649—956.

Alte ediții: — *Opere*. Vol. 10. *Zodia Cancerului*. — *Depărtări*. — *Baltagul*. Buc., Editura de stat pentru literatură și artă, 1957. 636 p. + 1 f. portr.: — *Zodia Cancerului sau Vremea Ducă-i Vodă*. Buc., Editura de stat pentru literatură și artă, 1960. XIV + 330 p. + 1 f. portr. (Biblioteca pentru toți, 8).

Bibliografie

Selecția noastră are în vedere acele volume care ar putea folosi bibliotecarilor la organizarea unei acțiuni cu tema: *Pe urmele lui Sadoveanu*.

— *Impărăția apelor*. 1928. În: *Opere*. Vol. 9. Buc., Editura de stat pentru literatură și artă, 1957, p. 347—404.

Despre pescari și pescuit și... locuri prietene: Apa Prutului, apa Moldovei, Nada Florilor (la balta Soldăneștilor), Comana (la malul Pruterului), lacul Snagov.

— *Istoriisiri de vânătoare*. 1937. În: *Opere*. Vol. 14. Buc., Editura de stat pentru literatură și artă, 1957, p. 357—472.

Sînt evocate Valea Sebeșului, Rîșca, Tocsobani (la Cotul Prutului), Tazlău, pădurea de la Moșea, Ozana, Cheile Bicazului, Ceahlăul etc.

— *Oameni și locuri*. 1938. În: *Opere*. Vol. 4. Buc., Editura de stat pentru literatură și artă, 1955, p. 105—275.

Despre mănăstirea Bistrița, mănăstirea Rîșca, Humulești lui Creangă, Cetatea Neamțului, mănăstirea Neamțu, Secu, Așapia, Vărație, Poiana lui Ion Pictararu, Băile Oglînzii, Hîrlău, Cotnari, Fălticeni, Pașcani ș.a.

— *Ostrovul lupilor*. 1941. În: *Opere*. Vol. 16. Buc., Editura de stat pentru literatură și artă, 1959, p. 7—213.

Expediții de vânătoare în ținuturile dobrogene. Drumul de la Carnasuf la Ostrovul lupilor.

— *Tara de dincolo de negură*. 1926. În: *Opere*. Vol. 8. Buc., Editura de stat pentru literatură și artă, 1957, p. 321—460.

Expediții vînatorești în împrejurimile Jijiei, în bălțile Dunării și ale Prutului, prin pădurea Rîștea, prin Rarău ș.a.

— *Valea Frumoasei*. 1937. În: *Opere*. Vol. 14. Buc., Editura de stat pentru literatură și artă, 1957, p. 475—603.

Înțimări de vînatore și de pescuit în împrejurimile Hunedoarei, pe Valea Sebeșului.

— *Vechime*. 1940. În: *Opere*. Vol. 15. Buc., Editura de stat pentru literatură și artă, 1959, p. 221—310.

Despre Făgăraș, Lacul Roș, Histria, Iași, Rădășani, Delta, Neajlov etc.

Să învățăm copiii să învețe

Bibliografie de recomandare

Prezenta bibliografie a fost concepută ca un protest împotriva prea răspînditului obicei al bibliotecarilor care lucrează cu copiii și cu tinerii de a recomanda cititorilor lor sau de a organiza acțiuni de popularizare cu precădere pentru cartea beletristică.

Ea are și rolul de a atrage atenția bibliotecarilor că publicațiile prin intermediul cărora cei mici se apropie în mod plăcut de disciplinele predate la școală își au un loc bine justificat în colecțiile unei biblioteci pentru copii.

Desigur, orice materie, cu care ieși contact numai prin intermediul manualului, după tipicul lecției și pentru a face față rigorilor programei școlare, pare rigidă, aridă, lipsită de atractivitate. Dar dacă îi pătrunzi tainele pe alte căi decît făcînd analize, rezolvînd probleme sau desenînd hărți, azi citind cum a descoperit Newton gravitația, miine despre marele semn de întrebare pe care îl reprezintă pentru știință, în momentul de față, meteoritul tungus, poate că lecțiile despre astronomie vor începe să prezinte o atractivitate aparte, atractivitatea lucrului-despre-care-ști-mai-mult-decît-ceilalți.

Și apoi nu trebuie să uităm că aptitudinile copiilor pot fi descoperite și dezvoltate numai dacă li se creează posibilitatea unei cunoașteri nemijlocite și de amănunt a unui domeniu de activitate. Un viitor matematician, de exemplu, trebuie să aibă deja o cultură matematică elementară pentru a-și da seama dacă este cazul să concureze la o facultate de profil.

Am inclus în prezenta listă bibliografică lucrări ilustrînd cîteva discipline din programa de școală și unele materiale care pot contribui la formarea unei culturi științifice. În bibliografie sînt incluse titluri accesibile — ca nivel — copiilor din învățămîntul general și adolescenților din liceu, cărți de largă răspîndire, în ediții ieftine și ușor de procurat.

Lucrările inserate mai jos pot face obiectul unor recomandări individuale copiilor care vor să urmeze un plan de lecturi științifice. În acest caz, recomandarea titlurilor de carte va fi însoțită și de indicarea periodicelor adecvate sau a unor rubrici permanente de specialitate din reviste de profil general (de exemplu, revista *Limba română* și rubrica „Grammatica nova” din *Contemporanul*, pentru gramatică). Bibliografia poate servi și la organizarea unor manifestări de popularizare a cărții nebeletristice. În acest caz, este oportun

să se ceară intervenția unui profesor de specialitate, care va preceda recomandarea cărților de un cuvânt asupra importanței disciplinei discutate și asupra perspectivelor profesiei respective. Manifestarea poate fi însoțită de proiecția unui film adecvat sau poate fi cuplată cu o emisiune de radio sau televiziune pe profil (de exemplu, emisiunea tele „Mult e dulce și frumoasă”, pentru gramatică). În sfârșit, bibliografia poate constitui un punct de plecare pentru organizarea unor mici expoziții: „Pentru micii matematicieni”, „În atenția micilor astronomi”, „E grea gramatica?”, „De toate, pentru toți... științificii”. Bineînțeles, la aceste mici expoziții de carte se vor adăuga periodicele pentru copii: *Știință și tehnică*, pentru secția „Știință în general”, *Gazeta matematică*. *Seria B*, pentru secția „Matematici” etc.

Limbă — scris — carte

Ciobanu, Fulvia și Sfirlea, Lidia. *Cum scriem. Cum pronunțăm corect*. Norme și exerciții. Buc., Editura științifică, 1970. 152 p.

Mihăescu, N. *Abateri de la exprimarea corectă*. Buc., Editura științifică, 1963. 119 p.

Mihăescu, N. *Limba noastră*. Probleme de lexic și construcții gramaticale. Buc., Editura didactică și pedagogică, 1963. 132 p.

Necula, Ion P. *Ortografia prin imagini și comparații*. Buc., Editura didactică și pedagogică, 1969. 139 p. cu ilustr.

Nicolescu, Aurel. *Probleme de analiză a frazei*. Buc., Editura științifică, 1969. 232 p.

Pavel, Toma. *Fragmente despre cuvinte*. Buc., Editura pentru literatură, 1968. 184 p.

Roman, Ion. *Umor și... gramatică*. Buc., Editura științifică, 1968. 208 p.

Simionescu, Mircea Horia. *Ingeniosul bine temperat*. Dicționar onomastic. Vol. 1. Buc., Editura pentru literatură, 1969. 504 p.

Stati, Sorin. *Cuvinte românești*. O poveste a vorbelor. Buc., Editura științifică, 1964. 208 p.

Stati, Sorin și Bulgăr, Gh. *Analize sintactice și stilistice*. Buc., Editura didactică și pedagogică, 1970. 296 p.

Wald, Lucia și Slave, E. *Ce limbi se vorbesc pe glob?* Buc., Editura științifică, 1968. 296 p.

Wald, Lucia. *Progresul în limbă*. Scurtă istorie a limbajului. Buc., Editura științifică, 1969. 216 p.

*

Andronescu, Șerban. *Cadmos*. Scurtă istorie a scrisului. Buc., Editura științifică, 1966. 260 p. cu ilustr.

Colin, Vladimir. *Povestea scrisului*. Buc., Editura tineretului, 1969. 152 p. cu ilustr.

Dimboiu, Aurel. *De la piatră la hirtie*. Buc., Editura științifică, 1964. 351 p. cu ilustr.

Georgescu-Tistu, Nicolae. *Cintare cărții*. Scriitori români despre carte. Buc., Editura tineretului, 1967. 120 p.

Kramer, Samuel Noah. *Istoria începe la Sumer*. Buc., Editura științifică, 1962. 318 p. cu h.

Lipin, L. și Belov, A. *Cărțile de lut*. Ediția a 2-a. Buc., Editura științifică, 1962. 384 p. cu ilustr. și portr. (Pagini de istorie universală).

Matei, Horia. *Cartea, un călător milenar*. Buc., Editura tineretului, 1964. 352 p. cu ilustr. (Știința învinge).

Tomescu, Mircea. *Istoria cărții românești de la începuturi pînă la 1918*. Buc., Editura științifică, 1968. 216 p.

Știință în general

Figuri ilustre ale antichității. Buc., Editura tineretului, 1967. 383 p. cu ilustr.

Figuri ilustre din evul mediu. Buc., Editura tineretului, 1969. 428 p. cu ilustr.

Istoria generală a științei. Vol. I. Știința antică și medievală. Buc., Editura științifică, 1970. 719 p.

Intrebări care își caută răspunsul. Buc., Editura politică, 1970. 280 p.

Lips, Julius E. *Obirșia lucrurilor*. O istorie a culturii omenirii. Buc., Editura științifică, 1960. 644 p. cu ilustr.

Lumea peste două decenii. Ancheta revistei engleze „New Scientist”. Buc., Editura științifică, 1968. 264 p. (Enciclopedia de buzunar. Știință-tehnică).

Moroianu, Dinu și Ștefan, I. M. *Pasiunea științei*. Oameni și momente din istoria contemporană a științei și tehnicii românești. Buc., Editura didactică și pedagogică, 1968. 448 p. cu portr. și fig.

Ráth-Végh István. *Istoria culturală a prostiei omenești*. Buc., Editura științifică, 1969. 220 p.

Rodan, Victor, Ottone, Romolo și Amira, Florin. *Curiozități științifice*. Buc., Editura științifică, 1967. 271 p. cu fig.

Tineretului despre progresul științific și tehnic contemporan. Buc., Editura politică, 1969. 319 p.

Matematică

Andonie, George Șt. *Varia mathematica*. Buc., Editura tineretului, 1969. 264 p. cu ilustr. (Lyceum, 70).

Becker, Oskar. *Măreția și limitele gândirii matematice*. Buc., Editura științifică, 1968. 187 p. (Enciclopedia de buzunar. Matematică).

Brobotă, Victor. *Calcul și fantezie*. Buc., Editura tineretului, 1964. 212 p. cu fig. (Știința învinge).

Câmpan, Florica T. *Povestea numerelor*. Buc., Editura tineretului, 1965. 64 p. cu ilustr. (Să știm).

Câmpan, Florica T. *Probleme celebre din istoria matematicii*. Buc., Editura tineretului, 1968. 271 p. cu ilustr. (Lyceum, 27).

Courant, R. și Robbuis, H. *Ce este matematica*. Expunere elementară a ideilor și metodelor. Buc., Editura științifică, 1969. 551 p.

Gamow, George. *Unu, doi, trei... infinit*. Buc., Editura tineretului, 1968. 384 p.

Gardner, Martin. *Amuzamente matematice*. Buc., Editura științifică, 1968, 365 p.

Littlewood, John Edensor. *Varietăți matematice*. Buc., Editura enciclopedică română, 1969. 159 p. cu fig. (Enciclopedia de buzunar. Matematică).

Perelman, I. I. *Geometria distractivă*. Buc., Editura științifică, 1965. 319 p. cu figuri.

Rademacher, A. și Toeplitz, O. *Despre numere și figuri*. Buc., Editura științifică, 1968. 265 p.

Rényi Alfréd. *Dialoguri despre matematică*. Buc., Editura științifică, 1967. 127 p. cu fig. (Enciclopedia de buzunar. Matematică).

Smilga, V. *În goană după frumos*. Buc., Editura tineretului, 1968. 263 p. (Lyceum, 43).

Velichi, George. *Cite geometrii există?* Buc., Editura științifică, 1965. 48 p. cu fig. (Consiliul pentru răspunderea cunoștințelor cultural-științifice).

Velichi, George. *Numerele — o mare descoperire*. Buc., Editura științifică, 1967. 80 p. cu fig. (Consiliul pentru răspunderea cunoștințelor cultural-științifice. „Orizonturi“).

Weaver, Warren. *Doamna șansă sau despre teoria probabilităților*. Buc., Editura științifică, 1969. 312 p.

Astronomie

Alecsescu, Matei. *Harta cerului*. Buc., Editura științifică, 1967. 111 p. cu fig. (Consiliul pentru răspunderea cunoștințelor cultural-științifice. „Orizonturi“).

Alecsescu, Matei și Macovescu, Mihai. *La izvoarele astronomiei*. Buc., Editura enciclopedică română, 1969. 104 p. cu ilustr. (Consiliul pentru răspunderea cunoștințelor cultural-științifice. „Orizonturi“).

Andreescu, Dumitru. *În Cosmos... pentru ce?* Buc., Editura științifică, 1968. 112 p. cu fig. (Consiliul pentru răspunderea cunoștințelor cultural-științifice. „Orizonturi“).

Bălan, Ștefan. „Și totuși se mișcă“... Din viața și opera lui Galileo Galilei. Buc., Editura științifică, 1963. 84 p. cu ilustr. (Consiliul pentru răspunderea cunoștințelor cultural-științifice. „Mari descoperiri“).

Cuny, Hilaire. *Camille Flammarion*. [Monografie]. Buc., Editura științifică, 1968. 187 p. (Savanți de pretutindeni).

Ducrocq, Albert. *Romanul materiei*. Cibernetică și universal. Buc., Editura științifică, 1966. 272 p. cu fig.

Ducrocq, Albert. *Romanul vieții*. Cibernetică și universal. Buc., Editura științifică, 1968. 231 p. cu fig.

Edwards, Frank. *Farfuriile zburătoare — o chestiune serioasă*. Buc., Editura științifică, 1969. 247 p.

Gamow, George. *Gravitația*. Buc., Editura științifică, 1966. 128 p. cu fig.

Gamow, George. *O planetă numită Pământ*. Buc., Editura științifică, 1968. 250 p. cu ilustr.

Gamow, George. *O stea numită Soare*. Buc., Editura științifică, 1969. 208 p. cu figuri.

Ginzburg, Vitalii Lazarevici. *Universul — în spațiu și timp*. Probleme actuale ale cosmologiei. Buc., Editura enciclopedică română, 1969. 87 p. cu fig. (Consiliul pentru răspunderea cunoștințelor cultural-științifice. „Orizonturi“).

Hoyle, Fred. *Galaxii, nuclee și quasari*. Buc., Editura științifică, 1968. 136 p. cu fig. (Enciclopedia de buzunar. Astronomie).

Iancovici, Adrian. *Pe urmele vieții extraterestre*. Buc., Editura enciclopedică română, 1969. 111 p. cu ilustr. (Consiliul pentru răspunderea cunoștințelor cultural-științifice. „Orizonturi“).

Ley, Willy. *Observatorii cerului*. O istorie neobișnuită a astronomiei de la Babilon pînă la era cosmică. Buc., Editura tineretului, 1968. 568 p. cu ilustr.

Nadolschi, Victor. *Planete giganti*. Buc., Editura științifică, 1968. 80 p. cu fig. (Consiliul pentru răspunderea cunoștințelor cultural-științifice. „Orizonturi“).

Nadolschi, Victor și Șugăr, Margareta. *Popas printre însoțitorii planetelor*. Buc., Editura enciclopedică română, 1969. 100 p. cu fig. (Consiliul pentru răspunderea cunoștințelor cultural-științifice. „Orizonturi“).

Opreșcu, Gabriela. *Pământul — corp resc*. Buc., Editura științifică, 1966. 87 p. cu ilustr. (Consiliul pentru răspunderea cunoștințelor cultural-științifice. „Cunoștințe fosilozitoare“).

Pascaru, Ion. *Viața în Cosmos*. Buc., Editura tineretului, 1966. 239 p. cu fig. (Știința învinge).

Schuder, Rosemarie. *Fiul vrăjitoarei*. Roman despre Johannes Kepler. Buc., Editura pentru literatură universală, 1964. 272 p.

Ștefan, I. M. și Ionescu Vlăsceanu, V. *Momente și figuri din istoria astronomiei românești*. Buc., Editura științifică, 1968. 96 p. cu ilustr. (Consiliul pentru răspunderea cunoștințelor cultural-științifice. „Orizonturi“).

În împlinirea aniversării partidului

În împlinirea aniversării semicentenarului Partidului comunist Român, Biblioteca municipală „M. Sadoveanu” din București a elaborat un plan de măsuri în vederea sărbătoririi marelui eveniment.

Pe lângă obiectivele generale care prevăd printre altele ridicarea la un nivel superior a întregii activități desfășurate de bibliotecile publice și a organizării lor interne, intensificarea în rindul cititorilor a propagandei literaturii social-politice, științifice, beletristice care oglindesc lupta dusă de P.C.R. pentru apărarea intereselor vitale ale poporului român, pentru cucerirea puterii și constituirea orânduirii socialiste în patria noastră, planul preconizează cîteva activități speciale. Dintre ele menționăm: elaborarea a doi indici bibliografici și opt materiale bibliografice pe teme care să orienteze colectivele de bibliotecari în propaganda lucrărilor celor mai valoroase asupra luptei și activității multilaterale a P.C.R.; organizarea a cinci schimburi de experiență și a două sate de manifestări de masă cu cartea.

Schimburile de experiență a căror organizare va fi încredințată cîte unei biblioteci de sector, vor avea următoarele teme: experiența noastră în propaganda cărții social-politice; cum popularizăm cartea beletristică ce înfățișează lupta revoluționară a comunistilor, a forței înzestrate a poporului de-a lungul celor 50 de ani; în bibliotecă noastră tineretul citește cartea ce evocă trecutul glorios de luptă a P.C.R.; în bibliotecă noastră citește majoritatea populației din cartier.

În programele de manifestări de masă cu cartea se înscriu seri și șezători literare, în tîlnici cu scriitorii, cu vechi militanți ai mișcării comuniste și muncitorești, discuții la masa rotundă, consfățiri cu cititorii.

S-au prevăzut în plan și activități ce se vor realiza în colaborare cu diverse instituții și organizații: două ediții ale „zilelor cărții social-politice”, una în 1970, alta în 1971 (cu C.C.E.D.C.), a unu în 1971 (cu C.C.E.D.C.), o dezbateri cu tema Cartea despre București, centrul luptei revoluționare conduse de P.C.R., în masele largi ale cititorilor (cu Muzeul de Istorie a municipiului București); două expoziții pe teme adecvate (cu Uniunea artiștilor plastici) și o excursie pentru vizitarea locurilor bucureștene ce evocă lupta P.C.R. (cu Clubul de lectură al tineretului).

În sfîrșit, se preconizează organizarea unei sesiuni de referate cu tema: Biblioteca publică — instrument de propagandă în mase a politicii P.C.R.

În centrul activității bibliotecilor în întreaga perioadă de pregătire a aniversării semicentenarului glorios vor sta propagarea și răspîndirea literaturii care să contribuie la intensificarea activității educative, la realizarea de noi succese în dezvoltarea economică și culturală ce are loc sub semnul înfăptuirii programului elaborat de Congresul al X-lea al P.C.R.

Salonul literar

al Bibliotecii municipale

„Gheorghe Asachi” — Iași

Preocupată de a da o coloratură modernă și atrăgătoare formelor de activitate cu cititorii, Biblioteca municipală „Gh. Asachi” din Iași a

luat în acest an inițiativa organizării unui Salon literar.

Propunindu-și ca obiectiv lărgirea dialogului bibliotecă-cititor, organizatorii Salonului literar au prevăzut atragerea la activitățile programate a unor eminenți prozatori, poeți, critici literari, oameni de cultură și artă din Iași, capabili să ridice prestigiul manifestărilor și în aceeași timp să poată transmite participanților lucruri inedite. S-a obținut astfel colaborarea Asociației scriitorilor din Iași care, de altfel, și-a înscris în planul de activitate pe anul 1970 acordarea unui permanent ajutor bibliotecii în direcțiile amintite. În aceeași măsură s-au obținut colaborări și de la alte instituții de cultură și artă printre care menționabilă este colaborarea cu Teatrul Național „Vasile Alecsandri”.

În activitatea Salonului literar în prima jumătate a anului trebuie să reamintim marea varietate a manifestărilor Salonului: șezători literare închinare dezvoltării liricii ieșene (cu participarea poezilor George Lesnea, Horia Ziliu, Corneliu Sturzu, Haralambie Tușu ș.a.), meditații literare (printre care cei închinat lui Tudor Arghezi a fost prezentat de către prof. univ. dr. Constantin Ciopraga), întîlniri cu scriitorii Corneliu Leu și Violeta Zamfirescu, reprezentanți ai Editurii „Mihai Eminescu” (București) și Mircea Radu Iacoban (din partea Editurii „Junimea” din Iași) care au înfățișat proiectele editoriale ale instituțiilor menționate.

La una din manifestările Salonului, Asociația scriitorilor din Iași a acordat premiul său pe anul 1969 poetului Horia Ziliu, manifestarea depășind prin ecoul avut în viața culturală a orașului cadrul unei simple șezători literare organizate de către bibliotecă.

S-a mai organizat o întîlnire cu poetul Eugen Agrișoara — autorul unui basm în versuri ce dezvoltă un motiv local. Participanții — copii de vîrstă școlară — au manifestat un deosebit interes, angajînd discuții viu cu autorul.

Manifestările au loc chiar în sala de improvizat pentru adulți, unde într-o atmosferă intimă, în mijlocul cărților se șterge bariera care ne puțica exista între personalitățile invitate și participanți. Programele sînt completate cu recitări, declamări, susținute de către artiștii ai Teatrului Național, discuții purtate de către cititori.

În aceeași sferă de preocupări se poate nota că la fiecare ședință a Salonului se organizează expoziții de cărți, reviste, reproduceri de artă în tematica discuțiilor ce se vor purta. Alături de acestea menționăm și o expoziție de desene ale elevilor, inspirate după opere literare.

Prin ecoul avut în rîndul cititorilor, prin participarea largă a acestora, s-a dovedit că inițiativa bibliotecii corespunde actualei dezvoltări a activității bibliotecare. Se intenționează ca o dată cu terminarea „vacanței” să se reia seria manifestărilor închinare dezvoltării poeziei ieșene, literaturii române în ansamblul ei, discuțiilor legate de problematica actuală a literaturii contemporane, relațiilor între literatură și celelalte arte. La unele din aceste manifestări vor fi invitați să participe grupe omogene de cititori (elevi) în ultimele clase ale liceului; profesori de limbă română, studenți, iubitori ai poeziei care participă la unele cenacluri literare din oraș etc.).

L. M.

Bibliotecarii comunali din nou la „școala meseriei”

Reîntînd o inițiativă rămasă în ultimii ani pe seama comiteelor județene de cultură și artă C.S.C.A. a organizat în lunile iulie-august, la București, Iași și Iași, centre de instruire a bibliotecarilor comunali. Timp de 3 săptămîni, un număr de 320 de lucrători ai bibliotecilor comunale din majoritatea județelor

țării au participat la un program didactic menit să ofere cunoștințele biblioteconomice de bază și elementele necesare înțelegerii contextului social-cultural actual al evoluției activității bibliotecilor din mediul rural.

Bucurându-se de sprijinul organelor de partid și de stat din localitățile care au găzduit-o și de contribuția nemijlocită a bibliotecilor municipale respective, acțiunea s-a dovedit a fi nu numai o reușită instruire profesională — după cum au confirmat rezultatele „colocvului” cu care ea s-a încheiat — dar și un deosebit de fructuos schimb de experiență realizat pe coordonate geografice mult mai largi decât este practicat în mod curent pentru bibliotecării comunale.

Grija comitetelor județene de cultură și artă pentru perfecționarea proaspeților „absolvenți” al acestui instructaj, ca și îndrumarea lor concretă la locul de muncă se impun ca o continuare firească a unei asemenea acțiuni.

W. A.

În ziua de 3 august 1970 s-a deschis în cartierul Pajura Biblioteca publică pentru copii și adolescenți „Petru Maior”. Născută din reprofilierea ațtor biblioteci din sectorul 3 al municipiului București, ea a fost dotată, cu peste 12 000 de volume și cu 18 locuri pentru lectură.

În localul modern, luminos, amenajat cu mult gust, cărțile sînt orînduite în rafturi cu acces liber, după o nouă concepție: cele pentru vîrsta I (3—8 ani), cele pentru vîrsta II (8—12 ani) și, cele mai numeroase, pentru vîrsta III (12—18 ani), biblioteca fiind chemată să acopere nevoile de lectură ale elevilor pînă la terminarea liceului. Pentru ultimele două categorii s-au organizat fișiere tematice și alfabactice.

Un colț bibliografic cu cîteva bibliografii de recomandare atrage atenția cititorilor prin amplasarea lui și prin modul plăcut de prezentare a materialelor în coperte artistice. Cititorii găsesc aici recomandări pentru cărți noi din sfera tematică de predilecție pentru vîrsta lor, intitulată sugestiv: File de istorie, În lumea minunată a artelor plastice, Cu bastonul prin București. Curiozități din lumea animalelor etc.

Biblioteca publică pentru copii și adolescenți „Petru Maior” funcționează cu program alternativ, trei zile pe săptămîna dimineața și trei zile după-amiaza.

În cadrul acțiunilor obișnuite de sîmbătă seara organizate cu cititorii în cadrul Clubului de lectură „T. Argezi” al tineretului, Biblioteca municipală „M. Sadoveanu” din București a deschis la sfîrșitul lunii iulie a.c., o expoziție cu cele mai reprezentative și mai valoroase cărți achiziționate în primul semestru al anului 1970.

Au fost expuse aproximativ 700 de exemplare de carte românească și străină, reprezentînd toate domeniile de cunoștințe și adresîndu-se tuturor vîrstelor.

Se remarcă în special prezența cărții de referință: *Dictionnaire en couleurs. Le nouveau Quillet-Flammariou. Dictionnaire des personnages Lafont-Bomplani. Dictionar medical. Dictionar de zootehnie și medicină veterinară* sînt numai cîteva titluri din această categorie deosebit de prețioasă pentru cititorii bibliotecii. Edițiile de opere complete din clasicii români și străini, lucrările fundamentale în diferite domenii ale științei, cartea de artă ocupă, de asemenea, un loc important în expoziție.

Printre exponate pot fi consultate și o serie de titluri din producția editorială românească mai veche.

Preocuparea pentru o bună aprovizionare a bibliotecii, ca și pentru popularizarea achizițiilor făcute se înscrie la Biblioteca municipală „M. Sadoveanu” din București pe linia unor vechi tradiții.

A. C. T.

BIBLIOTECARI!

Reînnoiți

din

timp

abonamentele

la

REVISTA

BIBLIOTE-

CILOR

pentru

anul

1971

CÎT REPREZENTA COSTUL HÎRTIEI DIN PREȚUL UNEI CĂRȚI ROMÂNEȘTI TIPĂRITE ÎN SECOLUL AL XVI-LEA?

Istoria cărții și a tiparului românesc din secolul al XVI-lea a atras în ultimul timp, constant, atenția cercetătorilor noștri. Au fost studiate aspecte diferite privind caracterul literelor folosite, ornamentația, hîrtia pe care au fost tipărite cărțile. S-a încercat o abordare mai profundă a problemei tirajelor și s-au adus contribuții valoroase în domeniul filigranologiei.

Mai puțin au fost și sînt studiate deocamdată rîspîndirea cărții, costul diferitelor operații și a materiilor prime folosite în procesul tipografic, cu toate că pentru istoria culturii și aceste probleme își au importanța lor. Parțial, această stare de lucruri se explică prin insuficiența datelor depistate pînă acum. Într-adevăr, înainte de a studia costul diferitelor operațiuni tipografice legate de editarea unei cărți, este necesar să dispunem de date privind prețul la care se vindea cartea în secolul al XVI-lea la noi. Fără asemenea date nu putem porni la o reală reconstituire. Este necesar apoi să stabilim ce cantitate de hîrtie se folosea la o carte, cît costa ea, care era cantitatea de cerneală neagră și roșie folosită. Un mare interes ar suscita încercarea de a stabili, măcar cu aproximație, cantitatea de plumb folosită la tipărirea unei cărți și care erau cheltuielile legate de pregătirea zațului. După toate acestea s-ar putea aborda, în sfîrșit, și problema rentabilității unei tipografii în secolul al XVI-lea, din moment ce, cei care investeau bani într-o asemenea întreprindere erau, adesea, oameni de afaceri.

În cadrul notei de față ne propunem să aducem unele contribuții privind partea pe care o reprezenta costul hîrtiei din prețul unei cărți românești din secolul al XVI-lea.

Mai întîi, pe baza exemplarelor de cărți românești din secolul al XVI-lea pe care le-am studiat, am stabilit cantitatea de hîrtie folosită la fiecare carte. La cărțile tipărite in-folio problema este foarte simplă. Jumătate din numărul fiilelor ne indică numărul colilor. Astfel, dacă *Tetra-*

evanghelul lui Macarie are 292 de file, numărul colilor era de 146. Dacă la acest număr adăugăm cel puțin 4 coli care ar reprezenta rebutul normal, constatăm că tipărirea unui exemplar din *Tetraevanghelul* lui Macarie din 1512 a necesitat 150 de coli de hîrtie. *Liturghierul* din 1508 in-quarto avea 128 de file tipărite. Soco-tind și aici un rebut de 2 coli, am obținut 34 de coli de hîrtie folosite la tipărirea unui exemplar.

Înfățișăm în *Tabelul nr. 1*, datele despre numărul colilor de hîrtie folosite la o seamă de tipăriri din secolul al XVI-lea.

În al doilea rînd, cercetările noastre au urmărit prețul hîrtiei în orașele Brașov și Sibiu, orașe din care se achiziționa covîrșitoarea majoritate a hîrtiei pentru tiparul românesc din a doua jumătate a secolului al XVI-lea. Din datele extrase din diferite publicații am întocmit un tabel al evoluției prețului hîrtiei la Brașov (*Tabelul nr. 2*).

Prețul hîrtiei la Sibiu la sfîrșitul secolului al XV-lea și în secolul al XVI-lea evolua conform *Tabelului nr. 3* *).

Un interes aparte reprezintă datele pe care ni le oferă contractul semnat de Jerg Berger, originar din Reitlinger, cu magistratul orașului Sibiu, cu ocazia punerii în funcțiune a morii de hîrtie de aici. Pe baza acestui contract, Jerg Berger se angajase să vîndă magistratului orașului Sibiu balotul de hîrtie de scris cu 10 florini, adică cu 1 florin „legătura”, balotul de hîrtie bună pentru tipar cu 9 florini și balotul de hîrtie cu defecte pentru tipar cu 8 florini. Acest contract, revăzut în 1578, prevedea prețuri și mai scăzute: hîrtia „mijlocie” și hîrtia „Bogattschyn” cu 90 de denari **), „legătura” hîrtia de tipar cu 6 florini și 50 de denari, hîrtia cu

*) Datele din *Consularrechnungen* de la Arhivele Statului din Sibiu au fost copiate la rugămintea noastră de către Herta Gündisch, căreia li mulțumim și pe această cale.

**) Denarul reprezenta a suta parte dintr-un florin unguresc.

Tabelul nr. 1

Titlul cărții	Locul editării	Anul apariției	Formatul	Nr. de coli
<i>Molilbenic</i>	Tîrgoviște	1545	in-quarto	75
<i>Tetraevanghel</i>	(Sibiu)	1546	in-folio	146
<i>Apostol</i>	Tîrgoviște	1547	in-quarto	67
<i>Octoiul mic</i>	Brașov	1557	in-folio	82
<i>Triod Pentecostar</i>	Tîrgoviște	1558	in-folio	183
<i>Tetraevanghel</i>	Brașov	1561	in-folio	126
<i>Tetraevanghel</i>	Brașov	1562	in-folio	120
<i>Tetraevanghel</i>	Brașov	1565	in-folio	120
<i>Octoih mic</i>	Brașov	1567	in-folio	95
<i>Sbornic slav</i>	(?)	1569	in-folio	111
<i>Psaltire</i>	(Brașov)	1570	in-quarto	51

Tabelul nr. 2

Anul	Cantitatea	Suma plătită	Echivalentul în denari	Prețul unei „cărți”
1534	1 1/2 „cărți”	6 aspri	= 12 denari	6 denari
1534	16 „	1 fl. și 60 denari	= 160 „	10 „
1534	8 „	48 aspri	= 96 „	12 „
1539	1 „	4 aspri	= 8 „	8 „
1542	14 „	1 fl. și 10 aspri	= 120 „	8,5 „
1547	1 „	2 1/2 aspri	= 5 „	5 „
1585	2 „legături”	2 fl. și 60 denari	= 260 „	6,5 „
1585	2 „	1 fl.	= 100 „	5 „

Tabelul nr. 3

Anul	Cantitatea	Prețul	Prețul unei „cărți”
1494	1 „legătură”	1 fl. 25 den.	6,25 denari
1495	1 „	1 fl. 25 den.	6,25 „
1504	3 „cărți”	21 den.	7 „
1509	2 „legături”	2 fl. 40 den.	6 „
1525	1 „	2 fl.	10 „
1546	1 „	1 fl. 66 den.	8,3 „
1546	1 „	1 fl. 25 den.	6,25 „
1548	1 „carte”	8 den.	8 „
1553	1 „legătură”	1 fl. 50 den.	7,5 „
1553	2 „legături”	2 fl. 50 den.	6,25 „

defecte pentru tipar cu 50 de denari „legătura” și hirtia de scris cu defecte cu 60 de denari „legătura”. Se știe însă că, în aceeași perioadă, la Sibiu se cumpăra hirtia pentru tipar cu 1 florin și 28 de denari „legătura”.

Un balot de hirtie avea 10 „legături” (riss), o „legătură” — 20 de cărți (librae), iar o „carte” — 24 de coli dacă era hirtie de scris și 25 de coli dacă era hirtie de tipar.

Din datele privind prețul hirtiei în secolul al XVI-lea la Brașov și Sibiu se poate constata că o „carte” de hirtie (adică 24 sau 25 de coli) costa între 5 și 12 denari, cu excepția hirtiei vândute de Jerg Berger pe baza contractului amintit, care era mult mai ieftină, ajungând la 3 denari „cartea” de hirtie cu defecte pentru tipar. Nu vom greși dacă vom lua în considerație media de 6 denari pentru „cartea” de hirtie bună pentru tipar, ea reprezentând prețul curent în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, după înființarea morilor de hirtie din Transilvania.

În al treilea rând, am căutat date pentru stabilirea prețului cărții românești din această perioadă. Deocamdată sîntem nevoiți să ne restrîngem la o singură informație, la aceea oferită de scrisoarea episcopului calvin pentru români, Pavel Tordași, din 9 decembrie 1570. Acesta chemînd preoții români la Sinodul din Cluj

pentru ziua de 1 ianuarie 1571 îi obliga să aducă 32 de denari pentru *Liturghierul românesc* al lui Coresi, tipărit la Brașov, și 1 florin pentru *Psaltirea românească*, tipărită tot de Coresi, în același an. Nu cunoaștem cu precizie numărul de file al *Liturghierului românesc*, dar știm că *Psaltirea românească* avea în total 51 de caiete de formatul in-quarto. Caietele au câte 4 file fiecare, ceea ce înseamnă că la fiecare caiet s-a folosit o coală de hirtie. Astfel, la tipărirea *Psaltirii românești* din 1570, Coresi a folosit 2 „cărți” și o coală. Dacă mai adăugăm la acestea încă 4 coli reprezentînd eventualele rebuturi (din cauza hirtiei cu defecte ori stricate în cursul procesului de tipărire) am putea considera că la tipărirea unui exemplar din această carte s-au folosit în medie 55 de coli. O „legătură”, adică 500 de coli de hirtie, era deci o cantitate suficientă pentru tipărirea a 9 exemplare din *Psaltirea românească*. Prin urmare, hirtia necesară pentru nouă exemplare de carte costa, după prețul mediu de atunci, 1 florin și 28 de denari, iar pentru 1 exemplar 14 denari, ceea ce, din prețul de 1 florin al unui exemplar, reprezintă 14 la sută.

Putem conchide deci că, în secolul al XVI-lea, costul hirtiei reprezenta circa 14 la sută din prețul cărții tipărite românești.

L. DEMÉNY

Bibliografie selectivă

Bianu, Ioan și Hodoș, Nerva. *Bibliografia românească veche*, Vol. I. Buc., 1903.

Bianu, Ioan și Simonescu, Dan. *Bibliografia românească veche*, Vol. 4. Buc., 1934.

Blücher, Gebhard. *Filigraane brașovene și tipăriturile chirilice din secolul al XVI-lea*. In: *Revista bibliotecilor*, 20, nr. 7, iul 1967, p. 421—425.

Bogdan István. *A magyarországi papírtipar története 1530—1900 (Istoricul industriei hirtiei din Ungaria 1530—1900)*. Budapesta 1963.

Goldenberg S. *Moara de hirtie din Sibiu în secolul al XV-lea*. In: *Studii*, 13 (1960), nr. 1, p. 113—118.

Hervay Ferenc. *L'imprimerie cyrillique de Transylvanie au XVI-e siècle*. In: *Magyar Könyvszemle*, 81 (1965), nr. 3, p. 210—211.

Hurmuzaki, E. *Documente privitoare la istoria românilor*. Vol. XV, partea I. Buc., 1911, p. 645—646.

Huttman, Arnold. *Die Kronstädter Papiermühle*. In: *Neuer Weg*, 18, nr. 5249, 17 martie 1966.

Iványi Béla. *Könyvek, könyvtárak, nyomdak Magyarországon 1331—1600 (Cărți, biblioteci, tipografi în Ungaria, 1331—1600)*. Budapesta, 1937.

Jakó Zsigmond. *Az erdélyi papírmalmok feudális-muskori történetének vázlata. XVI—XVII század (Scurt istoric al morilor de hirtie din Transilvania în epoca feudală, sec. XVI—XVII)*. In: *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Series Historica*, 7 (1962), nr. 2, p. 59—81.

Quellen zur Geschichte der Stadt Kronstadt in Stebenbürgen. Vol. II și III. Brașov, 1889—1896.

Rechnungen aus dem Archiv der Stadt Hermannstadt. Sibiu, 1880.

Noua organizare a împrumutului interbibliotecar în Bulgaria

Organizarea sistemului de bibliotecă din R. P. Bulgaria, în linii generale fiind împlinită, problema împrumutului interbibliotecar, conceput pe baze noi, a putut fi soluționată, printr-o reglementare corespunzătoare, aprobată de Comitetul pentru Artă și Cultură, intrată în vigoare la 17 octombrie 1969. În vechea concepție, dar mai ales în vechea practică, împrumutul interbibliotecar era o atribuție aproape exclusivă a Bibliotecii naționale „Kiril și Metodiu”, din a cărei inițiativă fusese organizat în anul 1951.

Noul regulament are la bază principiul repartizării sarcinilor și al colaborării reale între toate bibliotecile din cadrul sistemului, în concordanță cu amplasarea lor, cu posibilitățile și cu atribuțiile lor principale.

Reglementarea împrumutului interbibliotecar s-a impus ca o necesitate, în scopul *satisfacerii maxime a solicitărilor de cărți ale cititorilor*, în sprijinul cercetării științifice și al producției, prin *activizarea și valorificarea maximă a colecțiilor marilor biblioteci din întreaga țară*. Implicit, noua organizare a împrumutului interbibliotecar va înlesni completarea coordonată a fondurilor de carte și va asigura cheltuirea mai rațională a mijloacelor bănești alocate în acest scop.

În virtutea acestei reglementări, orice bibliotecă, indiferent de subordonarea ei la un departament sau la altul, are, deopotrivă, *dreptul de a împrumuta cărți de la alte biblioteci și obligația de a acorda împrumuturi acestora*.

Practic, noua organizare constă, pe de o parte, în *zonarea bibliotecilor*, iar pe de alta, în *repartizarea între biblioteci a sarcinilor în raport cu profilul fondurilor de cărți deținute*.

Principala verigă în filiera împrumuturilor interbibliotecare o constituie *bibliotecile regionale* care sînt de două grade: biblioteci regionale a căror rază de acțiune se limitează la teritoriul unei singure regiuni și biblioteci regionale centrale, răspunzînd pentru o zonă mai cuprinzătoare (mai multe regiuni). Funcții

de centrale îndeplinesc bibliotecile regionale din: Veliko Tirnovo, Varna, Plovdiv, Burgas. Biblioteca națională „Kiril și Metodiu” îndeplinește paralel cu funcția de bibliotecă centrală de împrumut între biblioteci și pe cea de bibliotecă zonală*).

În sarcina bibliotecilor regionale centrale intră și întocmirea diverselor cataloage colective ale publicațiilor străine existente în bibliotecile din zona lor de responsabilitate, în care scop ele trebuie să întreprindă studii prealabile, să întocmească planuri de perspectivă coordonate cu planul de întocmire a cataloagelor colective naționale, elaborate de Biblioteca națională „Kiril și Metodiu”. Asemenea cataloage sînt absolut necesare într-un sistem bine organizat de împrumut interbibliotecar. Consultarea cataloagelor colective tipărite (*Cataloagele colective ale periodicelor străine, Buletinul noilor publicații străine achiziționate de bibliotecile științifice din Sofia și Buletinele cărților străine nou intrate în bibliotecile regionale*) este de fapt o condiție obligatorie a împrumutului interbibliotecar.

Să urmărim acum filiera acestor împrumuturi: solicitările bibliotecilor de cultură generală și ale celor școlare se îndreaptă către biblioteca regională din a cărei rază teritorială de deservire fac parte, care, la rîndul ei, dacă nu poate satisface cererea în cauză o transmite bibliotecii regionale centrale de care aparține. Dacă nici în fondurile acestei biblioteci cartea nu există, comanda va fi îndreptată către Biblioteca națională, care o va onora din fondurile proprii. Dacă este vorba de o publicație străină de strictă specialitate pe care nici Biblioteca națională nu o posedă, aceasta va recurge la serviciile bibliotecii științifice specializate sau, conform reglementărilor în vigoare cu privire la împrumutul internațional, va trimite comanda în străinătate. Cererea în orice caz va fi satisfăcută. Pentru a veni cît mai eficient în ajutorul cercetării științifice, bibliotecile științifice au dreptul de a se adresa pentru obținerea prin împrumut a anumitor publicații *direct* Bibliotecii naționale, după cum tot direct pot efectua între ele asemenea împrumuturi.

Obligațiile bibliotecilor specializate se reduc doar la satisfacerea nevoilor de publicații străine de strictă specialitate, care nu sînt achiziționate de Biblioteca națională și a căror achiziționare intră în competența lor.

Bibliotecile de pe lângă institutele Academiei Bulgare de Științe satisfac cererile

* Cu privire la sistemul de bibliotecă din R. P. Bulgaria vezi: Prodan, Traian. *Bibliotecile din R. P. Bulgaria. Organizare rațională și eficientă*. În: *Revista bibliotecilor*, 21, nr. 9, sep 1968, p. 558.

cititorilor de publicații străine de strictă specialitate; deservirea cu publicații tehnice este de competența organelor de informare din sistemul de informare științifică și tehnico-economică, iar cea cu publicații economice intră în atribuțiile Academiei de Științe Sociale. Bibliotecilor universitare le revine în primul rând sarcina de a deservi instituțiile de învățământ superior, având doar un rol complementar în sistemul împrumutului interbibliotecar.

Regulamentul aduce precizări cu privire la natura publicațiilor care pot face obiectul împrumuturilor interbibliotecare — cărți, periodice, note, lucrări grafice și publicații tehnice de specialitate, necesare cercetării științifice și producției — precum și cu privire la natura materialelor exceptate de la împrumut — publicații foarte căutate în cadrul bibliotecii sau foarte scumpe, manuscrise și documente, publicații greu de transportat datorită formatului sau a ponderii, lucrări de referință, cărți de popularizare a științei, manuale bulgărești, beletristică bulgară, disertații dactilografiate, făcându-se specificația că pentru manuscrise, documente și disertații, acolo unde există echipament tehnic necesar multiplicării, se pot trimite fotocopii, microfilme etc.

Regulamentul trasează norme privitoare la numărul de volume care pot fi împrumutate, la durata împrumuturilor, la obligațiile materiale ale partenerilor împrumutului interbibliotecar, la formularistica folosită ș.a. Sînt conținute de asemenea indicații cu privire la mecanizarea și automatizarea procesului de împrumut între

bibliotecii, în scopul raționalizării și accelerării executării comenzilor; bibliotecile bulgare sînt încă deficitare, doar Biblioteca națională „Kiril și Metodiu” și Biblioteca Centrală a Academiei Bulgare de Științe fiind dotate cu aparatură de multigrafat și foarte puține dintre celelalte dispunînd de laboratoare de microfilme.

Partea a doua a regulamentului este consacrată *instrucțiunilor privitoare la participarea bibliotecilor bulgare la împrumutul internațional*, modalitate de satisfacere a nevoilor de informare și de documentare a cititorilor antrenați în cercetarea științifică, a cărei necesitate se face din ce în ce mai mult simțită. Oficial, trei dintre bibliotecile bulgare participă la împrumutul internațional: Biblioteca națională „Kiril și Metodiu”, care are sarcina de a deservi pe această cale atît cititorii proprii, cît și cititorii bibliotecilor regionale, ai bibliotecilor universitare și ai bibliotecilor de specialitate; Biblioteca Centrală a Academiei Bulgare de Științe, care deserveste cititorii din toate institutele Academiei și Biblioteca Centrală a Academiei de Științe Sociale care asigură deservirea cititorilor din institutele acestei academii. Funcția de centru național de împrumut internațional între bibliotecii este îndeplinită de Biblioteca națională.

În mare, instrucțiunile respectă regulile stabilite în această privință de F.I.A.B., aducînd doar unele completări și modificări corespunzătoare particularităților de activitate specifice bibliotecilor bulgare.

Tatiana MUNTEANU

de peste notare

Federația internațională a asociațiilor de bibliotecari (FIAB)

...acordă anul acesta, pentru a 8-a oară de a instituirea lui, Premiul SEVENSMA. Acest premiu a fost instituit în 1949, pentru a marca a 60-a aniversare a lui T. P. Sevensma, la acea dată director al Bibliotecii O.N.U. din Geneva și secretar al FIAB. Premiul are o valoare de 1 500 de franci elvețieni și se acordă, la fiecare 2 sau 3 ani, autorului celui mai bun eseu (circa 10 000—15 000 de cuvinte) pe tema Bibliotecile în relațiile lor cu problemele ac-

tualității. Pentru acordarea premiului Sevensma în 1970, a fost stabilit subiectul: *Problemele comparării serviciilor de bibliotecă din diferite țări*. Competiția este deschisă tuturor membrilor uneia din asociațiile afiliate la FIAB care nu au împlinit încă vîrsta de 40 de ani la data întocmirii lucrării. Ultimul termen pentru trimiteria materialului este sfîrșitul acestui an. Cei care intenționează să participe la concursul dotat cu premiul Sevensma se vor interesa, pentru relații suplimentare, la Secretariatul general, indicînd în scrisoare limba în care vor să

scrie. Adresa Secretariatului general este: IFLA General Secretariat, 13 Vine Court Road, Sevenoaks, Kent, ENGLAND.

Al VI-lea Congres internațional al bibliofililor

...a avut loc, între 29 septembrie și 5 octombrie anul trecut, la Viena. Ședința solemnă de deschidere a lucrărilor s-a ținut în eleganta sală de festivități a Bibliotecii Naționale a Austriei (Österreichischen Nationalbibliothek), în prezența președintelui federal FRANZ JONAS.

În afara unui număr însemnat de conferințe și comunicări, la care au asistat aproximativ 200 de participanți, organizatorii au înscris în programul reuniunii cunoașterea de către invitați a importanțelor colecțiilor bibliofile existente în bibliotecile din Viena și din împrejurimile ei. Tot cu prilejul acestui congres, Biblioteca Națională a Austriei a prezentat o amplă expoziție de carte pe tema Marii bibliofilii al secolului al XVIII-lea. (Zentralblatt für Bibliothekswesen, 84, nr. 3, mar 1970).

CONGRESUL ORGANIZAȚIILOR INTERNAȚIONALE DE STANDARDE (I.O.S.) (întinut la Oslo în iunie 1970 a propus ca, în cadrul unei numerotații standardizate internaționale (I.S.S.N.), fiecare perioadă să primească un cod de identificare unic, în întregime numeric, compus din 7 cifre plus o cifră de control. Singura funcție a codului ar fi aceea de identificare a titlului periodicului. La nevoie se vor crea coduri-prefixe și coduri-sufixe pentru elementele care s-ar adăuga din diferite motive. Codul trebuie să se deosebască dar să și corespundă unui model care să se potrivească cu alte coduri documentare existente sau viitoare. În acest scop cifra codului se bazează pe același modul și pe aceeași compoziție ca și numerotarea standardizată a cărților (I.S.B.N.). Pentru realizarea sistemului preconizat, I.S.O. prevede crearea unui organism central internațional și o rețea de agenții locale. (Nouvelles de la F.I.A.B. No 33, april 1970, p. 15).

Între 12 și 14 martie 1970 a avut loc la Florența un Seminar U.N.E.S.C.O. pentru cooperarea internațională în domeniul ocrotirii cărții și documentelor în cadrul cărui s-a discutat un proiect pentru înființarea în acel oraș a unui Centru Internațional pentru ocrotirea cărții și manuscriselor. Delegați a peste 12 țări, al unor organizații și agenții internaționale, specialiști în organizarea sistemelor de bibliotecă, au căzut de acord asupra urgenței colaborării în acest domeniu. În urma calamității fără precedent, a inundației din 1965, cei din Florența au fost nevoiți să părăsească metodele tradiționale și să caute noi procedee pentru apărarea pe scară largă a unor materiale variate. Pentru a beneficia de experiența lor unică, s-a propus înființarea în acel oraș a unui centru pentru ocrotirea cărții și organizarea unor cursuri pentru restauratori, în care scop s-au trimis în 34 de țări, broșuri, cuprinzând în linii largi pronunțările Congresului, 96 la sută din ele s-au declarat de acord cu proiectul iar 50 la sută și-au exprimat dorința de a se împărtăși din experiența câștigată de laboratoarele de restaurare de acolo.

Dată fiind importanța ocrotirii masive a cărții și dificultatea recrutării și formării specialiștilor (în cele mai multe țări cariera de restaurator nu este recunoscută oficial), urmează ca și F.I.A.B. să atragă atenția membrilor săi asupra proiectului amintit.

În acest domeniu sînt de subliniat de pe acum două inițiative americane: instalarea unui laborator de cercetări pentru ocrotirea cărții la Biblioteca Congresului și acordarea unei subvenții pentru Association of Research Libraries în vederea studierii unui sistem național de ocrotire a materialelor de bibliotecă. (Nouvelles de la F.I.A.B. No 33, april 1970, p. 8-9).

La 20 februarie 1970, Colegiul Ministerului Culturii al U.R.S.S. și Comitetul pentru tipărirea de pe lângă Consiliul de Miniștri al U.R.S.S.

...au dat publicității un document cu privire la bibliografia de recomandare. În rezoluția intitulată: Despre situația, sarcinile și măsurile de îmbunătățire a editării bibliografiilor de recomandare în țară, se constată că, în ultima vreme, bibliotecile și editurile sovietice au îmbunătățit calitatea lucrărilor bibliografice de recomandare, prezentarea grafică și realizarea tipografică a acestora. Tematica multora dintre acestea este actuală, legată strins de cele mai importante evenimente politice. O activitate susținută în privinta elaborării și publicării de bibliografii de recomandare au desăvârșit Biblioteca de Stat a U.R.S.S. „V. I. Lenin”, Biblioteca „M. E. Salikov-Spedrin” din Leningrad, Biblioteca publică de stat pentru istorie ș.a. Alături de acestea, în document se arată că bibliografia de recomandare nu răspunde încă pe deplin cerințelor actuale. Nu există suficiente lucrări referitoare la multe probleme ale contemporaneității, se publică puține lucrări destinate muncitorilor din diferite profesii, tineretului. Uneori, indexurile bibliografice nu au o adresă precisă, nu sînt înzestrate cu adnotări și cu aparat de informare. Pentru propaganda literară, nu sînt folosite într-o măsură suficientă publicațiile periodice de masă, radioul și televiziunea. Neajunsurile, subliniate în rezoluție, arată o insuficiență preocupare pentru dezvoltarea și coordonarea activității bibliografice a bibliotecilor. Editurile centrale și locale nu au o legătură strinsă cu bibliotecile care publică indici de recomandare. Multe lucrări apar în tiraje insuficiente și cu întârziere. Biblioteca de Stat a U.R.S.S. „V. I. Lenin” și Editura „Kni-

ga” sînt însărcinate să elaboreze propuneri asupra unui sistem de lucrări bibliografice de recomandare, care să răspundă cererilor celor mai reprezentative categorii de cititori și să cuprindă principalele ramuri ale științei și tehnicii contemporane, problemele politice actuale și cele legate de educarea comunistă. Conducerea Comitetului pentru tipărirea, Inspectoratul general pentru bibliotecă din Ministerul Culturii al U.R.S.S. și Biblioteca de Stat a U.R.S.S. „V. I. Lenin” îl se recomandă să întocmească un plan de perspectivă al lucrărilor bibliografice de recomandare pentru perioada anilor 1971-1975.

În afara acestora, sînt prevăzute măsuri pentru creșterea tirajelor și pentru îmbunătățirea calității lucrărilor bibliografice, a organizării reparării lor între bibliotecă. (Bibliotekar — Moscova, 48, nr. 5, mai 1970).

Școala interamericană de biblioteconomie a Universității din Antiohia (Medellin, Columbia)

...a organizat al VI-lea curs al său de specializare pentru personalul din bibliotecile medicale, ce se află acum în plină desfășurare. (1 iulie — 20 noiembrie 1970). Acest curs nu a fost destinat specialiștilor, ci bibliotecarilor care au deja o formație biblioteconomică de bază și doresc să și-o îmbunătățească. Principalele teme înscrise în program sînt: administrare, procedee tehnice, servicii destinate publicului, bibliografie medicală, tipuri de bibliotecă medicală, documentare. Separat, a fost organizat un curs asupra terminologiei medicale engleze. O atenție specială este acordată periodicelor medicale din America Latină, ca și repertoriilor internaționale mai importante. Pe lângă cursurile biblioteconomice propriu-zise, studenții, care iau parte la această instruire primesc și o seamă de cunoștințe asupra principalelor discipline medicale, prin intermediul unor conferințe și al unor vizite la Facultatea de medicină a Universității. În programul acestui curs se află înscrisă și vizitarea unei serii de bibliotecă și de centre culturale și industriale din Columbia. (Bull. UNESCO bibl., 24, nr. 3, mai-iunie 1970).

Rubrică redactată de George VLADDESCU

de peste hotare

SERGHEI ESENIN

pe meridiane românești

75 de ani de la nașterea sa

După o dramatică și atît de fulgurantă existență de numai trei decenii (1895—1925), Serghei Esenin a intrat în patrimoniul literaturii universale împlinindu-și destinul poetic singular, al cărui ecou este la fel de vibrant astăzi și va fi peste decenii în conștiința lumii moderne. În virtutea aceluia criteriu irefutabil al valorilor perene, timpul pare că nu acționează distructiv, nu atenuază, ci dimpotrivă, amplifică rezonanțele poeziei sale — o confesiune intimă, emoționantă și zguduitoare, spovedanie a unui înfrînt, în care destinul omului, al poetului, se încruciează cu pasul inexorabil al istoriei. Încă din timpul vieții, Esenin cucerește o faimă continentală și chiar mondială datorită sincerității și prospețimii inedite ce se degajă din întreaga sa creație poetică, dominată la început de nostalgia satului natal, a ceea ce reprezenta pentru poet mica lui patrie — ținutul Reazanului, de care se simțea deznădăcinat. Sentimentul dureros al deznădăcinării și totodată al neadaptării la „civilizația” mediului citadin a alimentat în bună măsură substanța intimă a poeziei sale naturiste și, așa cum constata cu pătrundere Șerban Cioculescu în studiul său de exegeză comparativă

Serghei Esenin și lirica noastră tinăra¹⁾: „Nu era puțin lucru să vii, într-o literatură careia nu-i lipseau poezii naturii, să descoperi parcă o nouă natură, mai reală, mai directă, ridicată la poezie printr-un accent nou”.

În țara noastră, versurile lui Esenin s-au bucurat de o popularitate puțin obișnuită²⁾, cucerind sufragiul opiniei literare și al publicului cititor în perioada dintre cele două războaie mondiale, mai mult poate decît orice alt poet contemporan. Primele vești ne vin de pe la 1922—1923, prin intermediul unor scurte note informative publicate în presa vremii, sau prin referiri tangențiale din articole de sinteză (ca, de pildă, *Noua literatură rusă* și articolul apărut sub semnătura M. Gh. în revista *Orizontul*, 6, nr. 23, 1923). Concomitent, vedeau lumina tiparului, încă de prin 1920, în talmăcirea meșteșugită a lui Ion Buzdugan, poezii răzlete din creația lui Esenin, aparținînd perioadei de debut a confesiunilor lirice intime, cu accente idi-

1) Publicat inițial în 1937, în *Revista fundatiilor*, nr. 9.

2) Cf. articolul *Despre popularitatea liricii lui Serghei Esenin* de Ion Lungu, în *Steaua*, 7, nr. 6, 1956.

lice. Dar aceste tălmăciri inserate în publicațiile periodice locale nu au avut o circulație largă pe întreg teritoriul țării, datorită cărui fapt ecoul lor a rămas destul de slab. Faptul însă merită a fi reținut. Așa cum relevă Șerban Cioculescu, autorul *Miresmelor din stepă* „a fost cel dintâi atras de inspirația puternicului poet naturist, D. I. Buzdugan... a simțit de bună seamă farmecul nou al poeziei eseniniene și a ținut să ne redea ceva dintr-însul”³).

Vestea tragicului sfârșit al poetului care, în noaptea spre 28 decembrie 1925, și-a pus capăt zilelor într-un hotel din Lenin-grad, a izbucnit ca o explozie, fiind comentată în presa românească nu fără a se incita latura senzațională a evenimentului. Astfel, numai revista *Adevărul literar și artistic* a publicat în decursul anului 1926 patru articole evocând figura marelui poet dispărut: *Sinuciderea lui Serghei Esenin* (7, 17 ianuarie), *Înmormântarea lui Esenin*, (7, 31 ianuarie), *Poezii ruși „mușici”* (7, 15 august), *Moștenirea lui Esenin* (7, 24 octombrie).

Receptarea propriu-zisă și larga răspîndire a creației eseniniene în țara noastră are loc, de fapt, în deceniul al 4-lea, cînd apar în volum selecții substanțiale din lirica și poemele poetului. Momentul a fost pregătît încă din 1928, cînd Lucian Blaga publică în *Gîndirea* cîteva traduceri (*Cîntecul cinelui*, *Tot ce trăiește poartă semn ș.a.*), apoi succesiv, începînd din 1931, Zaharia Stancu oferă cititorului român, cu o vădită pasiune, modele de transpunere subtil rafinată, de autentică vibrație eseniniană, publicate în diverse reviste (*Duminica Universului*, *Gîndirea*, *Azi*, *Buletinul cultural* etc.) din opera poetului rus, care apare astfel în adevăratele lui dimensiuni și polivalențe. Diapazonul tematic se amplifică, prezentîndu-l pe Esenin în toată complexitatea lui, ca „*ultimul poet cu satu-n glas*”, ca „hoinar” neastîmpărat care cutreieră lumea și întinsele plaiuri ale Rusiei, minat, asemenea confratelui său francez Rimbaud, de dorul de ducă, de setea nepotolită a vagabondării, stăpînit mereu de sentimentul morții, de obsesia sinuciderii, așa cum se desprinde dramatic din scurtul poem *Mi s-a urit trăind* în versiunea lui Zaharia Stancu :

„Mi s-a urit trăind în țara mea.
Sub alte ceruri dorul meu m-ar vrea.
O, izbă-am să te părăsesc, să plec,

Prin lume vagabond și hoț să trec...

Dar într-o seară verde, sub fereastră
O să mă spînzur cu-o eșarfă albastră, —
Și sălcii sure peste garduri vii,
Spre mine-or să întindă crengi mlădii,
Și ciinii vor lătra cînd, nespălat,
Mă vor zvîrli-n pămîntul desfundat...”

Astfel, poetul român descoperă pentru cititori pe adevăratul Esenin; „printr-un proces de afinitate electivă, el transformă poezia tălmăcită în propria substanță lirică”. De aceea, „Meritul său cardinal este de a nu fi dat un surrogat românesc de aproximative echivalențe prin eventuala anexare a lui Esenin la sensibilitatea mai domoală, autohtonă. Ne-a dat un Esenin în românește și nu un Esenin români-zat”⁴).

Apariția volumului *Tălmăciri din Serghei Esenin* de Zaharia Stancu în 1934 („Cartea românească”), cuprinzînd o selecție de 28 de poezii și poeme, a constituit un adevărat eveniment memorabil în viața literară a vremii. Cele mai multe fuseseră publicate anterior în reviste (*Acum iubito*, *Lucașafărul roșu*, *Nu rătăcesc*, *Sînt ultimul poet*, *Toamna*, *Vulpea*, *Spovedania unui huligan*, precum și marile poeme care poartă amprenta contemporaneității și viziunea specific individualistă a lui Esenin în raport cu evenimentele sociale și existențiale: *Ironia* și *Omul negru*).

Paralel, un alt poet din bătrîna urbe a Iașului, anume George Lesnea, se consacră cu devoțiune nobile misiuni de transpunere în haina limbii românești a versurilor poetului rus, fixîndu-se cu precădere asupra universului său animalier (*Dă-mi laba, frate Dug...*, *Căteaua*, *Fiul cățelei*, *Niște necuvîntătoare*, *Vaca*, *Vulpea*), abordîndu-i apoi elegiile (*Nu-n zadar*, *Scoală-mă*, *Precum moare*, *Ne ducem cu toții, cîte puțin... mereu*), lirica patriotică (*Țara mea*) și cea cu accente revoluționare, evocînd figuri de luptători-martiri (*Balada celor douăzecișisase*) sau figura lui Lenin (în poemul *Guliei Pole*).

Înmănușînd aceste traduceri, publicate de-a lungul cîtorva ani în *Viața românească*, în *Manifest*, *Însemnări ieșene*, *Unibersul literar* și alte reviste, George Lesnea semnează volumul *Poeme de Esenin*, apărut în 1937 în Librăria „Socac” Iași, cu o prefață de Ionel Teodoreanu (culegere de trei ori reeditată pînă în 1943). Renumitul prozator român care prefațează volumul elogiază cu entuziasm versiunea poetului ieșean, identificînd aproape, cu acea caracteristică înclinație spre metafizicizare, cele două personalități: „E acesta un dar crăiesc pe care Lesnea îl

³ Cioculescu, Șerban. *Aspecte lirice contemporane*. Buc., „Casa școlilor”, 1942, p. 160.

⁴ *Idem*, p. 161.

face literaturii noastre. Dacă Esenin ar fi ascultat propriul lui vers tradus de Lesnea, ar fi zîmbit cu ochii lui albaștri limbii românești, ca unui sat natal în care un alt Esenin se născuse într-o cîntec. Iar atunci cînd evocă momentele în care George Lesnea recitase din traduceri sale, în cercul unor confracți ce-și petreceau vara lui 1936 la Cheile Bicazului, Ionel Teodoreanu poetizează cu incîntare: „Avea mătasă și fluier în glas, iar alteori șuier de bici și o scrișnire și citeadată ca un scîncet de cocoare. Sălbateca frumusețe a acestor poeme de-acolo era; și Lesnea, poetul ei român... încît noi toți de-acolo am simțit că Lesnea a adus din Rusia un fel de pui de Miorița”.

În schimb, Șerban Cioculescu (în studiul citat) consideră că „temperatura vulcanică” a poetului rus „s-a răcit simțitor” în traduceri ale lui George Lesnea, fără însă a le refuza calitățile, relevînd că sînt „mai cursive... mai ritmice și curgătoare”, din care cauză „sînt potrivite memorării și recitării, servind de bun vehicul circulației lui Esenin, într-un public cit mai întins. Neurmărind să dea o imagine sintetică a autorului, d-sa a făcut o selecțiune a poemelor mai temperate, care înfățișează pe Esenin ca poet al satului și al stepei. S-ar spune, conchide eminentul critic și cercetător, că sensibilitatea poporanistă a traducătorului, care este ultimul venit la *Viața românească* de la Iași, l-a atras îndeosebi spre poetul nostalgiei cîmpenești”⁵⁾.

Opinia literară ieșeană a salutat cu însuflețire acest volum, despre care a scris Izabela Sadoveanu (*G. Lesnea, interpretul lui Esenin*), Ionel Teodoreanu (*Serghei Esenin, George Lesnea, în Însemnări ieșene*, 2, nr. 5, 1937), Al. Voitin ș.a.

De altfel, mai mulți poeți români, recunoscînd prezența unor filiații eseniniene, i-au închinat poeme, printre care Eusebiu Camilar, Demostene Botez (*Scrisoare pentru Serghei Esenin*. Versuri în: *Adevărul literar și artistic*, 14, nr. 660, 1933) și „dezrădăcinatul” Virgil Carianopol. În tratatul său de *Istoria literaturii române de la origini și pînă azi*, George Călinescu a inclus un paragraf „Eseniniști”, consacring astfel înfrîurirea certă a poetului rus asupra mai multor poeți români. În afară de George Lesnea, sînt citați Virgil Carianopol (care „dă imaginismului bombastic un

ton de bravadă plebeiană”), Vladimir Căvernali („e mai acceptabil în direcțitatea unor confesiuni”), Emil Giurgiuca („are sentimentul viguros al lanului”), Grigore Popa („cel dintîi poet din satul lui”), Aron Cotruș fiind încadrat în „familia poezilor barocului gigantic, ai mesianismului apocaliptic (linia Walt Whitman, Verhaeren, Blok, Bjeliș, Esenin)”, iar „cel mai viguros între acești tineri poeți” este considerat Mihai Beniuc. Recenzînd culegerea de talmăciri eseniniene realizate de Zaharia Stancu (în revista *Pagini literare*, nr. 2, 1934), M. Beniuc făcea reflecții semnificative: „Cu toată această lipsă de egal a lui Esenin în poezia românească, poemele lui ne dau fiori de autentică plăcere la recunoașterea în ele, prin asemănare, a propriei noastre vieți românești. Și dintre noi au părăsit mulți vatra părintească și țara, iar dacă n-au știut să-și exprime afît de duios dorul ca Esenin, cu afît mai profund îl rețrăiesc în versurile sale”.

Cu perspicacitatea-i critică relevantă, Șerban Cioculescu (citîndu-l printre „eseniniști” și pe N. Crevedia) explică în concluzie acest fenomen al opțiunii pentru Esenin: „Semnificația deosebită a influenței eseniniene la noi constă în aceea că ea se altoiește pe o problemă centrală a culturii noastre. Semănătorismul și poporanismul au făcut din tema morală și socială a dezrădăcinării ruralului transplăntat la oraș, pîrghia problematicei lor”⁶⁾. Constatarea este, desigur, valabilă pentru acel moment al evoluției culturii și literaturii române. Astăzi se valorifică și alte laturi, multiple, ale creației poetului rus. Sub acest aspect, sînt interesante două lucrări: studiul lui M. Novicov *Esenin și Revoluția*, și monografia închinată lui Serghei Esenin de Ștefan Bițan (1969). În capitolul final „Universalitatea poeziei lui Esenin” al acestei monografii se fac asocieri și raportări comparative cu Rimbaud, Saint-John Perse, cu Octavian Goga și Nicolae Labiș.

Oricît de binevenită este valorificarea prin reeditări completate a talmăcirilor lui Zaharia Stancu sau George Lesnea, la fel de îndreptățite sînt și alte încercări, printre care pot fi citate versiunile lui Victor Tulbure, ale lui Ioanichie Olteanu — mai recente și care anunță noi culgeri mai ample din opera lui Serghei Esenin.

Tamara GANE

5) *Idem*, p. 166—167.

6) *Idem*, p. 174.

Rectificare

La nr. 8/1970, p. 501, coloana a II-a, rîndul 13, se va citi: „...Ureche, pe care o tradusesese în latină pentru Engel...”

**Două lucrări
de stringentă actualitate**

În luna iulie a.c., Biblioteca municipală din Tirgu-Mureș și Direcția agricolă a județului Mureș au editat două bibliografii de recomandare, ale căror titluri le recomandă de la sine ca importanță și actualitate: *Programul național privind dezvoltarea zootehniei și creșterea producției animale în R.S.R. în anii 1970—1980* (II + 29 f.) și *Programul național privind gospodărirea rațională a resurselor de apă, extinderea lucrărilor de irigații, indiguiri, desecări și de combatere a eroziunii solului în R.S.R. în anii 1971—1975 și prevederile generale de perspectivă pînă în 1985* (II + 11 f.). Întocmite în cadrul Serviciului de informare bibliografică din Biblioteca municipală din Tirgu-Mureș, ambele lucrări sînt structurate pe materii și subiecte ale domeniilor abordate, iar în cadrul acestora, în 2 secțiuni: *Cărți și Articole*. Prima bibliografie cuprinde semnalarea a 263 de titluri de cărți și articole din periodice, apărute între 1968 și 1970, iar cea de-a doua, înregistrarea a 114 titluri de cărți și articole, apărute de asemenea în ultimii 3 ani. Ordonarea descrierilor, în cele două secțiuni (cărți și articole), este alfabetică, după numele autorilor sau titlurilor lucrărilor bibliografiate.

Ambele bibliografii recomandă lucrări de strictă specialitate și cu caracter de propagandă din domeniile amintite, în limba română și în limbi străine, apărute atît la noi în țară, cît și în străinătate. Ceea ce stîrnește însă nedumerire celui care consultă listele este faptul că acestea nu cuprind nici o indicație asupra locului unde se găsesc lucrările străine înregistrate.

Dincolo de neajunsul care, pe plan general, nu a putut fi depășit pînă acum — prezentarea grafică la un foarte slab nivel calitativ (multiplicare la gestetner), care denotă lipsa persistentă a mijloacelor moderne de multigrafieri din dotarea bibliotecilor noastre publice —, aceste două bibliografii de recomandare prezintă o însemnătate deosebită. Anume, colaborarea pe plan local între biblioteca municipală și direcția agricolă județeană este o inițiativă demnă de salut, care se cere a fi luată drept exemplu și în alte părți ale

țării. Pe baza cooperării și cu alte organe locale de conducere a unor ramuri economice, bibliotecile municipale vor găsi adevăratele cale a eficienței bibliografiei de recomandare ale cărei caracteristici principale rămîn actualitatea și lărga adresabilitate a temelor abordate.

G. V.

Barbu, Elena. *Luceafărul. (1902—1920)*. Indice bibliografic. Buc., 1969. 202 p. rotaprint. (Ministerul Învățămîntului, Centrul de documentare universitară).

Indicele bibliografic al revistei *Luceafărul*, întocmit de Elena Barbu, reprezintă cea de-a doua parte a lucrării de diplomă în specialitatea „Bibliografie”, la cursul predat la Universitatea din București, prima parte a lucrării fiind un studiu monografic asupra revistei, rămas în manuscris. Acest aspect anulează în mare măsură posibilitatea introducerii sistematice în preocupările, tematica și mai cu seamă în atmosfera colaboratorilor publicației, „revistă pentru literatură, artă și politică” ce și desfășoară activitatea timp de aproape două decenii (1 iunie 1902 — mai 1920). Polarizînd colaboratori de prestigiu din cultura noastră, publicația s-a bucurat de îndrumarea lui Al. Ciura, O. Goșa și O. C. Tăslăuanu, care au condus de-a lungul anilor comitetul de redacție.

Autoarea indexului a urmărit să prezinte exhaustiv textele și ilustrațiile și a adunat, sub 1437 de poziții bibliografice, descrieri bibliografice pentru perioada de apariție la Budapesta (1902—1906), Sibiu (1906—1914) și București (1919—1920) a *Luceafărului*.

Structurat în raport cu orientarea și tematica revistei, indicele are următorul cuprins: I. *Limbă și literatură*; II. *Științe*; III. *Cultură, Învățămînt*; IV. *Științe sociale*; V. *Istorie*; VI. *Artă*; VII. *Religie*; VIII. *Asociații*; *Index de nume*. În cadrul fiecărui capitol și subcapitol, descrierile au fost grupate alfabetic (în ordinea numerelor de autori și a titlurilor) pe așa-numitele poziții bibliografice, iar în cadrul aceluiași nume, descrierile au fost ordonate cronologic, după data de apariție a articolelor. În privința elementelor bibliografice din descrieri există un mare procent de inconsecvență, ceea ce face, în contextul îmbîcșit de adăugiri al poziției bibliografice, să apară evidentă lipsa unui control riguros și nejustificarea apariției unui indice care nu poate răspunde decît în prea

mică măsură cerințelor obiective ce se impun unui asemenea tip de lucrare. De la caz la caz, autoarea a întregit textul, folosind paranteze drepte. Dacă uneori se justifică prezența lor în textul descrierii (de pildă, la nota 7 : [Vianu, Tudor]), alteori acestea ar fi avut un loc mai potrivit în adnotare sau la observații (de pildă : 4. Popovici, Iosif. *Tabla de la Lugo*. [Textul tablei de la Lugo] discutat din punct de vedere lingvistic) ; 70. Ciofleac, Virgil. *La poetul Vlahuță*. [însemnări memoria-lice] sau 82. Goga, Octavian. *Adevărul* [despre polemica în publicistică]). În principiu, completările sînt cerute de cele mai multe ori pentru cunoașterea conținutului. Ceea ce surprinde, în special, este faptul că acestea sînt plasate în subtitlu, deși este binecunoscut că acesta cuprinde numai anumite date.

Indicele alfabetic de nume relevă o serie de date incorecte, de exemplu : la nr. 1 100 și 1 181 apare Bevenuto Cellini (în loc de Cellini, Benvenuto) ; la nr. 1 241, Pătrașcu, Miliță (în loc de Pătrașcu, Gheorghe) ; apar de asemenea prenume neidentificate (de pildă, Antokolski [?]) și omisiuni de nume în index (de pildă, pentru unii colaboratori care au ilustrat revista, în special coperta) etc.

Cele cîteva aprecieri, atît pozitive, cît și negative, făcute mai sus sînt edificatoare, pe de o parte, pentru a semnala o străduință a tinerilor bibliografi, pe de altă parte, de a atrage atenția asupra importanței ce trebuie acordată aspectului științific al muncii bibliografice. Gradul de experiență atrage după sine consecvență și ordine și sperăm că el va fi prezent într-o măsură mai mare în viitoarele instrumente bibliografice destinate valorificării moștenirii noastre literare.

Simona NISTOR

Mihailov, A. I., Ceornii, A. I. și Ghilearevski, R. S. *Informatica documentară*. Buc., Editura științifică, 1970. 516 p. cu fig.

Printre cărțile apărute în ultimul deceniu asupra principiilor și metodelor de lucru aplicate în informatică, manualul elaborat de prof. A. I. Mihailov, directorul Institutului unional de informare științifică și tehnică din U.R.S.S., în colaborare cu cercetătorii A. I. Ceornii și R. S. Ghilearevski, ocupă fără îndoială un loc de prim plan, datorită atît bogăției materialului prezentat, cît și modului de tratare clară și concisă a unei discipline atît de complexe. Interesul produs de această lucrare rezultă din numeroasele recenzii

și semnalări apărute în publicațiile de specialitate din întreaga lume, precum și din faptul că, după numai trei ani de la apariția ei, lucrarea a fost reeditată în 1968.

Publicarea acestui manual în limba română aduce o contribuție importantă la răspîndirea noilor concepții asupra informaticii printre toți cei care lucrează în bibliotecile și în unitățile noastre de informare, ca și printre specialiștii din cercetare și din producție, dornici să contribuie în problemele informării și documentării.

Problemele de terminologie a informaticii nu sînt încă complet rezolvate. Chiar și denumirea noii discipline dă loc la numeroase discuții. Prima ediție a manualului (Moscova, 1965) era intitulată *Bazele informării științifice*. Ediția a doua (Moscova, 1968) a apărut cu titlul *Bazele informaticii*.

Punctul de vedere al autorilor în legătură cu denumirea și obiectul noii discipline este expus în articolul : *Informatica — noua denumire a teoriei informării științifice* (*Naucino-tehniceskaja Informacija*, nr. 12/1966, p. 35—39), reprodus la începutul acestei ediții. Autorii arată că „activitatea de informare științifică este activitatea efectuată în scopul colectării, prelucrării analitice și sintetice, înmagazinării, regăsirii și difuzării informațiilor științifice”. În schimb, „informatica este disciplina științifică care studiază structura și proprietățile (nu conținutul concret) al informațiilor științifice, precum și legitățile activităților de informare științifică, teoria, istoria, metoda și organizarea acesteia. Scopul informaticii este elaborarea metodelor și mijloacelor optime de prezentare, colectare, prelucrare analitică și sintetică, înmagazinare, regăsire și difuzare a informațiilor științifice”.

Colectivul condus de acad. Aurel Avramescu, care a pregătit ediția de față, considerînd că termenul „informatica” are un înțeles foarte larg, a adoptat termenul „informatica documentară”, înțelegînd prin aceasta „acea parte a informaticii care se referă la transferul informațiilor semantice fixate în documente”.

Ediția românească a manualului nu este o traducere integrală a ediției sovietice, ci o adaptare a acesteia. Ea cuprinde cinci capitole.

Capitolul I. *Obiectul și metodele informaticii documentare* (p. 19—84). În concepția autorilor, informatica reprezintă, la nivelul actual de dezvoltare a științei în societatea contemporană, o disciplină independentă, la constituirea căreia au contribuit doi factori : a) *legitățile interne ale dezvoltării științei înseși* (continuitatea și universalitatea ; interacțiu-

nea dintre diferitele domenii ale științei, de pe urma căreia au rezultat unele științe noi, așa-numitele științe de graniță; legea dezvoltării accelerate a științei, potrivit căreia sint analizate ritmurile de creștere a volumului fondurilor alocate pentru cercetări științifice, a numărului de cercetări și a volumului literaturii științifice și tehnice); b) *cerințele practicii sociale*, care au o înrîurire profundă asupra dezvoltării muncii științifice și prin urmare și asupra activității de informare. Creșterea exponențială a volumului literaturii științifice și tehnice face ca cercetătorul să consume din ce în ce mai mult din timpul său de lucru pentru regăsirea informațiilor. Se recomandă ca cercetătorul să fie scutit, pe cât posibil, de necesitatea de a explora personal literatura, iar crearea noii discipline a informaticii documentare este tocmai consecința considerării activității de informare științifică drept o parte independentă a procesului de creație științifică.

Sarcinile fundamentale ale activității de informare, văzută ca parte integrantă a oricărei cercetări științifice, sint: a) colectarea cât mai completă a documentelor și prelucrarea analitică și sintetică a informațiilor cuprinse în acestea, fiind seamă de preocupările cercetătorilor; b) înmagazinarea informațiilor în sisteme de regăsire, care să permită identificarea lor rapidă, exhaustivă și multilaterală; c) prelucrarea informațiilor în cadrul unor sisteme de informare logice, cu scopul obținerii unor informații noi. Acestea însă nu mai pot fi realizate cu metodele și mijloacele de lucru tradiționale, ele necesită aplicarea unor mijloace moderne, mecanizate și automatizate. Informatica documentară studiază pe plan teoretic procesul de informare științifică, iar apoi elaborează metodele și mijloacele cele mai raționale pentru realizarea în practică a acestui proces.

Autorii studiază apoi direcțiile fundamentale după care se efectuează lucrările de cercetare în domeniul informaticii documentare. În afară de problemele teoretice și practice legate de procesul de informare științifică, se acordă o deosebită importanță și problemelor de terminologie, inerente noii discipline.

Informatica documentară are legături strînse cu numeroase alte discipline, în primul rînd cu biblioteconomia și bibliografia. Autorii discută în detaliu concepțiile antagoniste cu privire la relațiile dintre informatica documentară și biblioteconomie. După părerea lor, ele vor dispărea o dată cu delimitarea precisă a funcțiilor ce revin bibliotecilor și organelor de informare. Informatica documentară mai are relații cu teoria infor-

mației și cu cibernetica; ea mai folosește metodele semiotice ale logicii matematice și ale semanticii logice.

Capitolul 2. *Sursele documentare ale activității de informare științifică* (p. 85—181). Documentele constituie sursa cea mai importantă de informare, ca și principalul mijloc de transmitere a informațiilor. Documentele se împart în: *primare*, care fixează direct rezultatele activității științifice și tehnice, și *secundare*, care reprezintă rezultatul final al prelucrării analitice și sintetice a documentelor primare. Ca documente primare, sint enumerate publicațiile (cărți, periodice, categorii speciale de publicații tehnice, ca de pildă standarde, descrieri de invenții, cataloage comerciale etc.), formele intermediare de publicații (preprinturi, traduceri, disertații etc.) și lucrările nepublicate (de felul rapoartelor științifice și tehnice, al fișelor informative etc.).

Documentele secundare sint împărțite în: literatură de referință (enciclopedii, îndreptare tehnice, dicționare terminologice, dicționare multilingve etc.), studii de sinteză, reviste de referate, publicații de informare rapidă, indexuri bibliografice (în care autorii cuprind diferitele categorii de bibliografii), cataloage, indexuri auxiliare (considerate ca parte componentă a documentelor și publicațiilor), indexuri de tip nou (indexuri de cuvînt-cheie în context sau în afara contextului, indexuri de citate etc.). Toate aceste documente sint descrise în mod detaliat și înfățișate prin numeroase ilustrații. Diferite scheme indică modul de elaborare și de folosire a unor publicații secundare. Sint de asemenea descrise fazele principale ale proceselor editoriale și poligrafice.

Capitolul 3. *Prelucrarea analitică și sintetică a documentelor* (p. 182—268). Formele de prelucrare tratate în acest capitol sint: *descrierea bibliografică* (definiție, istorie, reguli generale și principii, tendințe de unificare, metodică descrierii diferitelor tipuri de publicații, rolul descrierii bibliografice în munca de informare); *clasificarea sau sistematizarea documentelor*, cu referire specială la clasificarea de bibliotecă (istoric, diferite sisteme de clasificare, cu calitățile și lipsurile lor, metodică clasificării, posibilitățile de mecanizare a clasificării zecimale universale, metodică stabilirii subiectului unui document); *adnotarea și referarea*, ca procese de prezentare a conținutului documentelor (particularitățile diferitelor tipuri de adnotări și referate, modul de elaborare a lor); *traducerea textelor științifice, tehnice, economice etc.* (cu accent special asupra necesității și posibilităților de traducere automatizată).

În capitolul 4, *Sisteme de regăsire a informațiilor* (p. 269—363), sînt înfățișate structura și logica limbajelor de informare, precum și metodele de elaborare și de folosire a acestor limbaje. Mai înțitii sînt definite unele noțiuni de bază. Astfel, prin sistem de regăsire a informațiilor se înțelege un ansamblu constituit din : a) limbajul formalizat de regăsire a informațiilor ; b) regulile de traducere din limbajul natural în acest limbaj formalizat și invers ; c) criteriul de concordanță semantică între modelul de regăsire a unui document (model care exprimă în termenii limbajului formalizat conținutul semantic esențial al documentului) și caracteristica de regăsire a cererii de informare (care exprimă conținutul cererii în termenii limbajului formalizat). Autorii arată că principalii indici pentru evaluarea eficienței unui sistem de regăsire a informațiilor sînt coeficienții de relevanță și de identificare a răspunsurilor la cererea de informare.

În cadrul limbajelor de regăsire a informațiilor, clasificarea de bibliotecă prezintă o deosebită importanță. În ultimul deceniu s-au dezvoltat însă foarte mult limbajele de tip descriptor, bazate pe indexarea coordonată și aplicate în marea majoritate a sistemelor de regăsire a informațiilor mecanizate și automatizate. Tot aici, autorii se ocupă pe larg de problema tezaurelor (metodica de elaborare, descrierea principalelor tezaure etc.), de aplicarea limbajelor de tip descriptor și de mijloacele gramaticale ale acestor limbaje.

În afară de limbajele de tip descriptor mai sînt amintite unele limbaje formalizate mai complexe, și anume, codul semantic al lui Perry și Kent și sistemul „Syntol”.

În capitolul 5, *Metode și mijloace pentru realizarea sistemelor de regăsire a informațiilor* (p. 364—491), ordinea folosită de autori în descrierea dispozitivelor speciale de regăsire a informațiilor se bazează pe caracterul purtătorilor de informații. Sînt deosebite două tipuri fundamentale de purtători de informații : discreți (fișe de catalog, fișe-uniterm, fișe perforate, diamicrofișe etc.) și continui (benzi perforate, microfilme-sul, benzi magnetice etc.).

În afară de bibliografiile anexate fiecărui capitol, autorii au mai întocmit o bibliografie cumulativă, destinată aceluia care doresc să aprofundeze principiile informaticii documentare. În total, bibliografiile semnalează 600 de lucrări. În anexă mai apare o listă a standardelor românești din domeniul informării, precum și o listă de recomandări ISO. Volumul se încheie cu un index de subiecte.

Considerăm că unele lipsuri care apar în această lucrare (greșeli de tipar, scăderi în sistematizarea cuprinsului și în orînduirea indexului, omiterea unor noțiuni în index) vor putea fi înlăturate într-o ediție românească viitoare, absolut necesară datorită epuizării într-un timp foarte scurt a actualei ediții.

Relevăm, în sfîrșit, meritele colectivului care a pregătit ediția de față, adaptînd-o nevoilor noastre de informare. În afară de redactarea îngrijită a textului, colectivul a reușit să aplice o terminologie unitară în domeniul atît de vast al informaticii, care folosește cunoștințe din teoria informației, din cibernetică, din știința și tehnica calculatoarelor și din multe alte discipline. Folosind și extinzînd contribuția adusă de unii specialiști din țara noastră la elaborarea *Dicționarului terminologic în domeniul informării științifice* (Moscova, 1966), colectivul de redactare a ediției românești a acestui manual a definitivat în mare parte terminologia românească a noii discipline.

Renato VERONA

Nota redacției : Fiind în general de acord cu aprecierile autorului recenziei de față asupra meritelor colectivului care a realizat traducerea și întocmirea ediției românești a *Informaticii documentare*, redacția revistei noastre își exprimă regretul față de o scădere a adaptării lucrării la realitățile noastre. Ne referim la informațiile asupra publicațiilor bibliografice editate în țara noastră. La p. 132 (*Documente și publicații secundare*, *Indexuri bibliografice*), principalele noastre bibliografii curente (de cărți și periodice) sînt prezentate astfel : „În Republica Socialistă România una din principalele surse de informare asupra cărților românești o constituie buletinul lunar *Cărți noi* publicat începînd din 1958 de Centrula editurilor și difuzării cărții ; asupra publicațiilor periodice — *Catalogul presei editate în Republica Socialistă România*, publicat de Oficiul special de Difuzare a Presei, începînd din 1948. *Bibliografia Republicii Socialiste România*, care se elaborează începînd din 1953 în cadrul Bibliotecii Centrale de Stat informează asupra articolelor din publicații periodice și seriale românești”, ceea ce, pentru cei care cunosc instrumentele noastre bibliografice, este surprinzător ca informația incompletă, eronată și care nu ține seama de criteriul valorii lucrărilor bibliografice în înșiruirea lor. Iar pentru străinătate, de-a dreptul o... dezinformare.

**Editura enciclopedică
vă informează despre:
ENCICLOPEDIA ROMÂNIEI**

După mai bine de un sfert de secol de la publicarea primei Enciclopedii a României, sub conducerea savantului Dimitrie Gusti, Editura enciclopedică română a început lucrările pregătitoare în vederea editării unei noi enciclopedii dedicate exclusiv țării noastre. Evident, condițiile sînt cu totul altele, astfel că și noua lucrare va fi concepută și realizată în funcție de realitățile României actuale.

Inițiativa publicării noii lucrări revine unei hotărîri de partid prin care s-a constituit și o comisie de coordonare sub președinția academicianului Remus Rădulescu, întrunind specialiști de cea mai înaltă calificare din toate domeniile științei și culturii.

O vastă activitate de concepție, organizare, elaborare, coordonare și editare, la care vor fi atrași mii de oameni de cultură, va duce în final la realizarea unei sinteze asupra dezvoltării civilizației și culturii pe teritoriul României, din cele mai îndepărtate timpuri pînă în prezent.

Această sinteză, al cărei material informativ va fi organizat după criteriul alfabetic, își propune să realizeze, în afara informațiilor rigurose științifice, consemnarea stadiului actual al dezvoltării social-economice, politice, științifice și culturale a României socialiste și relevarea contribuției românești la dezvoltarea civilizației mondiale. Prin concepția care va sta la baza ei, Enciclopedia României va fi totodată o operă de educație, o contribuție la interpretarea civilizației și culturii românești în spiritul filozofiei marxist-leniniste.

În lucrare nu se vor da definiții; datele și faptele, concepțiile, personalitățile vor fi tratate într-o viziune istorică, ținîndu-se seama de procesul dezvoltării lor în timp și în cadrul condițiilor generale în care au apărut. În privința prezenței numelor comune se intenționează a se da numai acelea care au legătură directă cu realitățile țării noastre, nefiind incluse informații despre fapte, evenimente sau situații care nu au tangență cu România. Evident, vor apărea perso-

nalități străine sau evenimente care au influențat anumite laturi ale dezvoltării țării noastre, iar civilizația și cultura noastră vor fi tratate din perspectiva relațiilor cu alte civilizații și culturi. Enciclopedia României nu va cuprinde termeni de limbă, aceștia găsindu-și locul în alte lucrări de specialitate.

O atenție deosebită se va acorda prezentului, realizărilor revoluției și construcției socialiste, contribuției creatoare a gîndirii și acțiunii marxist-leniniste a Partidului Comunist Român la edificarea României moderne, multilateral dezvoltate, marcîndu-se saltul calitativ înregistrat în istoria țării o dată cu statornicirea orînduirii socialiste.

Lucrarea va fi bogat ilustrată (alb-negru și color), propunîndu-și să înfățișeze, după aceleași criterii care stau la baza elaborării textului, o Românie în imagini vii, completată de hărți, tabele, reproduceri în facsimil etc. Prezentarea artistico-grafică și execuția tipografică fac obiectul unui studiu special.

Ca proporții, Enciclopedia României va fi cuprinsă în cinci mari volume, 1000 de coli editoriale din care 800 de text și 200 cu ilustrații, ceea ce înseamnă 16.000 de file de manuscris.

Alcătuirea glosarului, verificarea lui, completarea și definitivarea, elaborarea fișelor-model, întocmirea glosarului special de articole complexe, elaborarea manuscrisului, reviziile, coordonarea lexicografică și alte numeroase și minuțioase operațiuni vor dura aproximativ pînă în 1975 cînd se estimează apariția primului volum, ultimul urmînd să apară în 1977.

Pentru a se asigura o difuzare corespunzătoare a lucrării, se va insista din partea Editurii enciclopedice române asupra abonamentelor anticipate; o coală model va fi tipărită și difuzată înainte de definitivarea lucrării pentru a se cunoaște opiniile unei mase largi de cumpărători.

În toate fazele importante ale lucrării, Editura enciclopedică română, în sarcina căreia cade editarea acestei lucrări, va supune discutării și aprobării Comisiei de coordonare propunerile corespunzătoare, realizînd o strînsă colaborare pe toate planurile, fără de care editarea acestei lucrări nu poate fi concepută.

La capătul acestor ani de muncă complexă, publicul românesc va avea o lucrare completă și sintetică asupra României, care va servi ca bază de informare și pentru lucrările enciclopedice străine.

D. TRANCĂ

Vă prezentăm
COLECȚIA „PSYCHÉ”

Psihologia a căpătat în ultimii ani un cîmp tot mai larg de aplicabilitate, o însemnătate deosebită pentru investigarea și optimizarea științifică a tuturor compartimentelor vieții sociale și ale producției. Este unanim recunoscută, de exemplu, necesitatea aplicării principiilor psihologice în selecția, repartizarea și promovarea profesională, în organizarea științifică a muncii, în școală — unde întregul proces instructiv-educativ capătă din ce în ce mai mult o fundamentare psihologică — în clinicile medicale etc.

Pentru a răspunde cerinței de informare a publicului în acest domeniu, Editura științifică a inițiat anul trecut colecția *Psyché*, colecție ce apare sub îngrijirea lui Aurel Dicu.

Sub aspect tematic, colecția se axează pe trei importante secțiuni, și anume: probleme generale de teorie a științei psihologice și ale corelării ei cu disciplinele apropiate; metodologia științei și a cercetării concrete; investigarea diferitelor domenii ale psihologiei speciale.

Pornind de la considerentul că în elaborarea politicii economice trebuie să se aibă în vedere nu numai probleme de producție, ci și probleme umane, de a căror soluționare depinde însăși optimizarea relațiilor de producție, autorii *Volumului Laboratorul uzinal de psihologie, sociologie și pedagogie* — cu care a fost inaugurată colecția — pledează pentru înființarea în cadrul întreprinderilor industriale a unor laboratoare de sociologie, psihologie și pedagogie menite să contribuie la cunoașterea și rezolvarea științifică a problemelor umane ale uzinei. Avînd un caracter informativ și lămuritor asupra funcțiilor și structurii unor asemenea laboratoare, lucrarea răspunde interesului crescînd manifestat de specialiștii din domeniul psihosociologiei industriale și, îndeosebi, din cel al științelor uzinale — în curs de constituire la noi — față de cele mai noi soluții vizînd ridicarea randamentului economic al întreprinderilor productive.

Unele din problemele esențiale legate de răspunsul la întrebarea dacă este posibil a fi determinate caracterul și personalitatea oamenilor după scrisul lor sînt dezbătute, cu ajutorul unei game variate de argumente „pro” și „contra”, în lucrarea *Scris și personalitate* de Andrei Athanasiu. Știința în formație, dar mai ales, artă, grafologia — este de părere autorul — va dobîndi reale posibilități de a fi utilă psihologiei, pedagogiei, medicinei etc.

(primind ea însăși de la acestea informații și impulsuri pentru reînnoirea propriului ei domeniu), în momentul în care își va însuși organic tehnicile moderne, bazate pe programarea matematică.

În lucrarea *Psihologia experimentală* renumitul psiholog francez Paul Fraisse oferă, o dată cu tabloul celor mai însemnate cuceriri ale psihologiei experimentale, coordonatele care definesc spiritul acestei discipline științifice. Astfel, sînt reliefate criteriile separării științificului de speculativ, a ceea ce este ipoteză de ceea ce constituie legitate etc. Autorul înfățișează modul în care lucrarea psihologiei experimentale, metodele și tehnicile ce se utilizează într-un domeniu în care — așa cum observă autorul — mulți n-au crezut că experimentarea poate fi posibilă și fecundă.

Interesînd îndeosebi pe specialiști, dar — prin problematică și prin nivelul de tratare — și pe un public larg, volumele din colecția *Psyché* se integrează util în procesul de lărgire a ariei tematice, de adîncire a investigației literaturii științifice din țara noastră.

George MARA

Documente din istoria partidului comunist și a mișcării revoluționare din România (mai 1921— august 1924). Buc., Editura politică, 1970. 824 p.

În mai 1971, comuniștii din țara noastră, întregul popor vor sărbători o jumătate de veac de la crearea Partidului Comunist Român, eveniment memorabil, ce a marcat trecerea la o etapă nouă, superioară în dezvoltarea mișcării muncitorești din România, în istoria poporului nostru. În întîmpinarea acestei mărețe sărbători, Institutul de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R. și-a propus să editeze o seamă de lucrări, articole, studii, culegeri de documente care să pună în evidență ampla activitate desfășurată de Partidul Comunist Român în cei cincizeci de ani de existență. Seria acestora a fost inaugurată cu volumul *Documente din istoria partidului comunist și a mișcării muncitorești revoluționare din România (mai 1921 — august 1924)*, recent apărut în Editura politică.

Volumul a fost pregătit pentru tipar de un colectiv de cercetători de la Institutul de studii istorice și social-politice alcătuit din Ion Popescu-Puțuri și dr. Augustin Deac — coordonatori, dr. Marin Stănescu, Constantin Petculescu, Vasile Petrișor, dr. Nicolae Popescu și Florian Tănăsescu.

Cuprinzând perioada care începe imediat după crearea P.C.R. până în august 1924 — moment reprezentând scoaterea partidului în afara legilor, acest volum deschide seria culegerilor de documente consacrate activității partidului comunist și a altor organizații muncitorești revoluționare, ce urmează să apară în viitor.

În volumul de față sînt incluse principalele documente care înfățișează procesul de întărire organizatorică a Partidului Comunist Român, de cristalizare și înarmare ideologică cu concepția marxist-leninistă. Între acestea un loc important îl ocupă rapoartele și rezoluțiile Congresului al II-lea al P.C.R. din 3—4 octombrie 1922, rapoarte și dări de seamă ale conducerii partidului pe diferite etape din acești ani, manifeste programatice, informări, procese-verbale, dări de seamă și alte documente privind activitatea secțiilor sale din țară, proteste contra scoaterii P.C.R. în afara legilor etc., marea lor majoritate fiind inedite. Sînt, de asemenea, incluse documente ale organizațiilor de tineret, sindicale și ale altor organizații revoluționare de masă.

Documentele cuprinse în volum ilustrează cu pregnanță preocupările majore ale partidului comunist de ancorare a activității și luptei sale în realitățile țării, de întărire a mișcării muncitorești, de păstrare a unității politice și sindicale a proletariatului, de organizare a lăranimii și a altor categorii de oameni ai muncii. În această perioadă, cînd mișcarea muncitorească se afla într-un reflux revoluționar, înfruntînd asprele măsuri represive luate de autorități contra P.C.R., comuniștii organizează, îndrumă și sprijină acțiunile revendicative ale clasei muncitoare împotriva intensificării exploatării capitaliste, pentru apărarea drepturilor politice și economice ale maselor. Partidul comunist se afirmă tot mai evident ca cea mai înaintată forță politică din societatea românească, spunîndu-și părerile și luînd atitudine în cele mai diferite probleme, demascînd regimul burghez și partidele care reprezentau interesele claselor dominante.

Un grup de documente se referă la activitatea organizațiilor revoluționare de tineret din România. Sînt reproduse documente ale Conferinței generale pe țară din 19—20 martie 1922, statutul Uniunii Tineretului Socialist din România din martie 1923, documente ce ilustrează transformarea Uniunii Tineretului Socialist într-o organizație marxist-leninistă, adoptarea denumirii de Uniunea Tineretului Comunist din România. Documentele selecționate jalonează evoluția organizatorică, activitatea și lupta acestei organizații pentru revendicări specifice tineretului.

Nu lipsesc din volum nici documentele privitoare la activitatea sindicatelor, a căror istorie deosebit de frîmîntată este amplu oglîndită, ca și a altor organizații muncitorești din acei ani, aflate sub îndrumarea ori înrîurirea P.C.R., cum au fost: Cercul femeilor comuniste, Comitetul Central de ajutorare, organizația cultural-sportivă „Prietenii naturii” și altele.

Culegerea se înscrie pe linia preocupărilor de cercetare și elaborare a istoriei partidului, a mișcării muncitorești, în spiritul obiectivității științifice. Documentele incluse în volum permit cunoașterea de către un larg cerc de cititori, a drumului greu și eroic de luptă străbătut de Partidul Comunist Român, de mișcarea muncitorească revoluționară în anii 1921—1924.

dr. O. MATICHESCU

Gălățeanu, A. și Gogoneață, N. *Fanait Mușoiu* — Studiu, note și antologie. Buc., Editura politică, 1970. 215 p. (Evocări).

Panait Mușoiu (1864—1944), a desfășurat o intensă și vastă activitate de propagandă socialistă și marxistă, fiind primul traducător în românește (1892) al *Manifestului Comunist* al lui Marx și Engels. Întreaga sa viață și-a dedicat-o idealurilor nobile de libertate și progres social, luptei pentru înfăptuirea societății socialiste.

Bogată activitate a lui Panait Mușoiu, de militant socialist pe multiple planuri (ziarist, traducător, editor etc.) ne este prezentată într-o formă vie, atractivă. Unul dintre cei doi autori, A. Gălățeanu, l-a cunoscut personal pe Mușoiu și a colaborat cu el.

Deosebit de interesante sînt episoadele privind participarea lui P. Mușoiu la Congresul de constituire a Internaționalei a II-a (Paris, 1889), activitatea sa la ziarul „Munca” (1880—1890), la revista *Mișcarea socială*, corespondența întreținută cu Fr. Engels, în urma traducerii în românește (1893) a lucrării acestuia: *Socialism utopic și socialism științific*, peregrinările sale prin Italia și Belgia ș.a.

Partea antologică cuprinde vreo 40 de scrieri selectate din lucrările lui P. Mușoiu publicate între anii 1888 și 1938. De asemenea, prezintă un interes deosebit anexele privind colaborările lui la publicațiile vremii, broșurile editate de el și cărțile apărute în editura lui.

Prin felul cum este alcătuită, lucrarea se înscrie cu succes în preocupările de cunoaștere și valorificare a bogatelor tradiții românești de luptă pentru emancipare națională și socială.

G. HORJA

Popișteanu, Cristian și Bogdănescu, Mircea. *Europa — încotro?* Buc., Editura politică, 1970. 228 p.

După o incursiune în istorie, reliefând principalele concepte și doctrine generale, de-a lungul timpului, în problema securității europene, lucrarea dezbate conținutul concepțiilor moderne de securitate, și, în special, căile ei actuale de înfăptuire.

Subliniind că orice sistem de securitate trebuie să pornească de la respectarea în raporturile dintre state a principiilor dreptului internațional, autorii precizează că securitatea europeană nu se poate realiza pe o bază durabilă decât prin *cooperarea tuturor statelor*. Astăzi cîștigă tot mai larg teren convingerea că o conferință europeană consacrată problemelor securității va trebui să fie convocată fără condiții prealabile, toate statele interesate avînd dreptul și posibilitatea să-și expună punctele de vedere asupra chestiunilor europene fundamentale. De aceea, conceptele referitoare la securitate care aduc în prim plan reglementarea relațiilor dintre grupările militare — deși însemnătatea unei asemenea acțiuni nu trebuie subapreciată — nu vor putea oferi o bază pentru soluții trainice privind securitatea colectivă a popoarelor europene. Un sistem real de securitate europeană nu poate fi o chestiune numai a unor state, ci presupune angajarea, pe bază de egalitate în drepturi, a tuturor țărilor europene ca subiecte independente. Europa contemporană este alcătuită din națiuni suverane ajunse la maturitatea dezvoltării lor, în condițiile în care națiunea continuă să fie, pentru o lungă perioadă de timp, una din forțele motrice de seamă ale dezvoltării social-politice. În același timp, în ciuda deosebirilor multiple atît dintre națiunile europene, cît și a existenței pe continent a două orînduiri social-economice, a două concepții politico-ideologice diferite, Europa este una din punctul de vedere al intereselor păcii, din punctul de vedere al intereselor apărării și îmbogățirii patrimoniului culturii, civilizației și progresului creat de popoarele continentului.

Abordarea problemelor păcii și securității europene prilejuiește autorilor o amplă reliefare a contribuției poporului român la dezvoltarea civilizației Europei, la afirmarea idealurilor de pace, progres și cooperare între statele continentului. Pentru țara noastră, care a cunoscut urgia celor două războaie mondiale, realizarea securității europene constituie o problemă de interes fundamental. În acest context, prin activitatea pe care o

desfășoară în cadrul unui mare număr de organizații și reuniuni internaționale, prin inițiativele și propunerile sale, România înțelege să contribuie din toate puterile la dezvoltarea colaborării între state, la promovarea normelor de legalitate și justiție internațională, la menținerea și consolidarea păcii în Europa și în lume.

Desigur procesul de *destindere-cooperare-securitate* nu poate fi realizat integral într-un răstimp scurt. Cu atît mai mult, cu cît el se desfășoară în prezența nu numai a factorilor *stimulatori*, ci și a aceluia care tind la inhibarea sa — generații de cercuri imperialiste, reacționare, revanșarde. Ar fi profund dăunător dacă s-ar cultiva iluzii cu orice preț într-o problemă atît de importantă ca securitatea europeană. După cum ar fi naiv să încercăm să ghicim ce vor aduce Europei anii viitori.

Este intru totul realist — conchid autorii acestei lucrări — ca la întrebarea fundamentală pe care popoarele sînt în drept să o pună: Europa, încotro? — să se dea un răspuns rațional, realist și optimist, totodată: spre un viitor de încredere, spre un dialog activ, constructiv al cooperării între toate statele europene.

G. M.

Roman, V. *Eseuri despre revoluția științifică și tehnică*. Buc., Editura politică, 1970. 564 p.

Prof. ing. dr. docent V. Roman este binecunoscut cititorilor atît din lucrările sale anterioare (*Știința și tehnica în epoca trecerii societății de la capitalism la comunism*, 1962; *Revoluția industrială și dezvoltarea societății*, 1965, și altele) cît și din articolele, pe aceeași temă, publicate în presă.

În lucrarea de față, autorul pune în discuție probleme legate de noile corelații care apar în zilele noastre în ambele sisteme social-economice ale lumii, între știință și societate, știință și producție, știință și tehnică. Se degajă din cuprinsul acestor eseuri ideea necesității elaborării unei teorii științifice, marxiste a revoluției științifice și tehnice contemporane și sînt schițate trăsăturile noii civilizații pe care această revoluție o enunță și a cărei realizare integrală este incompatibilă cu orînduirea capitalistă. O dată cu crearea de către om a unui mediu artificial — rezultat al mutațiilor revoluționare din infrastructura societății — propria sa natură este expusă unor vertiginoase mutații; în legătură cu acest fapt sînt abordate probleme legate de efectul ambivalent al revoluției științifice și tehnice.

După cum se vede, *Eseuri despre revoluția științifică și tehnică* continuă preocupări mai vechi ale autorului și trebuie privită ca o etapă sau ca o contribuție la realizarea unei istorii a științei și a unei istorii a tehnicii.

Contribuții la sociologia culturii de masă. Sub redacția lui Mihail Cernea, Buc., Editura Academiei R.S.R., 1970. 400 p.

Cunoscute în sociologie sub numele de „mass media”, radioul, televiziunea, filmul, presa, cartea de mare tiraj etc., constituie un domeniu aparte, deosebit de important, cărui cercetătorii îi acordă o atenție crescândă. Volumul de care ne ocupăm se referă la această cultură difuzată prin mijloacele comunicării de masă, pe care unii autori o numesc chiar „cultură mass media”, iar alții „cultură de masă”.

Cultura de masă presupune o difuzare tot mai largă a valorilor culturale în masele largi ale populației, dar acest proces ridică cele mai noi și neașteptate probleme în contextul societății socialiste: în afara numărului imens de oameni care acced la cultură și și-o asimilează în ritmuri nebanuite, opera de răspândire a culturii este „rezultatul unei politici deliberate”.

Aflată la începuturile ei, în țara noastră, sociologia culturii de masă, prin lucrarea de față, aduce o contribuție de seamă la elucidarea problemelor încă în discuție, din acest domeniu. Studiile cuprinse în volum sint elaborate pe baza unor cercetări efectuate de Institutul de filozofie al Academiei de științe sociale și politice, precum și de câțiva colaboratori externi. Desfășurată în localitățile Buda (pentru mediul rural) și Buhuși (pentru mediul urban) investigația, de sub conducerea lui Haralamb Culea, și-a propus să analizeze acțiunea culturală a unor mass media ca: radioul, televiziunea, cinematograful, presa, asupra publicului unor medii diferite, comparând și confruntând idei, opinii, gusturi. O altă cercetare s-a efectuat în zona orașului Sibiu, în mediul muncitoresc, pentru a surprinde felul cum este asimilată cultura de masă de către un eșantion ales astfel încât să se poată compara muncitorii proveniți din familii muncitorești de tradiție cu muncitorii proveniți recent din mediul rural. Sint abordate probleme importante ale timpului liber în accepțiunea sa nouă de „loisir”, intrând în concurență cu alte activități cronofage, sint discutate de asemenea și zone mai puțin studiate ale culturii de masă, cum ar fi sportul și cultura fizică.

Un studiu amplu, semnat de Pavel Cîmpeanu, este consacrat televiziunii, ex-

punînd o confruntare între exigențele publicului și programele reale ale televiziunii.

Volumul se încheie cu un studiu retrospectiv cu privire la contribuția școlii sociologice de la București, condusă de D. Gusti, la teoria și practica culturii de masă.

Răspîndirea culturii trebuie să se bazeze tot mai mult pe principii științifice, sistematizate, trebuie să devină o activitate științifică metodică. În această lumină, volumul aduce o contribuție de seamă la cristalizarea unor norme și metode pentru activitatea culturală de masă.

Sibyl MARIN

Cetățean, societate, familie. Buc., Editura politică, 1970. 328 p.

Subtitlul pe care coordonatorii (dr. Ionel Achim și Tudor Olaru) l-au dat acestei lucrări — dezbateri etice — îi este definitoriu: cartea nu reprezintă un breviar închisat și rigid, o listă de dogme paralizante sau de precise indicatoare pe întortocheatele poteci ale vieții; conferindu-i un caracter de dezbateri deschise, autorii au căutat să jaloneze unele idei directoare, începînd de la locul valorilor morale în socialism, de la raporturile dintre etic și estetic, de la împlinirea personalității în cadrul umanismului socialist pînă la tărîmul valențelor etice care este munca, activitatea productivă în folosul societății.

Urmărind, așadar, situarea cetățeanului României socialiste în complexitatea relațiilor umane ce caracterizează viața noastră cotidiană, autorii au abordat o gamă largă și diversă de teme care, sub aspect teoretic și practic, definesc înaltele exigențe morale pe care societatea socialistă le pune în fața membrilor ei.

Diplomași ilustrați. Vol. 2. Buc., Editura politică, 1970. 500 p. cu ilustrații.

Cititorilor li se oferă, în cel de-al doilea volum, prilejul de a-și întregi — cu ajutorul unor studii-portrete — cunoașterea tabloului vieții și activității altor șapte mari personalități ale diplomației naționale și străine.

Primul dintre aceste studii, consacrat cardinalului *Armand-Jean de Richelieu*, datorat lui Dan Lăzărescu, reliefează activitatea unuia dintre oamenii politici străluciți ai Franței. Luptînd în interior pentru întărirea puterii centrale, împotriva pozițiilor centrifuge ale marilor feudali, cardinalul Richelieu a reușit pe plan extern — datorită iscusitei sale diplomații — să mențină integritatea Franței și să-i refacă prestigiul internațional într-o

perioadă când se afla grav amenințată de tendințele expansioniste ale puternicei și ramificatei case de Habsburg.

O personalitate remarcabilă, prezentă în volum, este cea a stolnicului *Constantin Cantacuzino* — creionată de Constantin Șerban. Distins cărturar, umanist de valoare, instruit în tainele diplomației la școala venețiană, călăuzit în relațiile politice internaționale pe care le-a întretinut cu regi și împărați, cu miniștri și diplomați iluștri ai vremii sale de concepții izvorite din realitățile timpului și interesele țării, stolnicul Cantacuzino a căutat, cu prudență și înțelepciune, să stabilească pentru patria sa, așezată la confluența geografică și de interese a unor mari puteri, legături externe care să-i permită redobândirea vechilor ei drepturi și libertăți.

Activității diplomatice a celui de-al 5-lea președinte al Statelor Unite, *James Monroe*, rămas în istorie ca autor al doctrinei care-i poartă numele, îi este consacrat studiul realizat într-o viziune demitizată de Alexandru Vianu.

Rolul diplomatic de prima mână pe care l-a exercitat marele poet *Vasile Alecsandri* în perioada creării statului nostru național, iar, după aceea, pentru reînnoșterea României pe plan internațional, este reconstituit, cu fidelitate și căldură, în portretul realizat de Nicolae Corivan.

Contemporan cu Alecsandri și luptător pentru realizarea aceuiași ideal de unitate națională — ilustrul om politic *Camillo Cavour* se înscrie în volum printr-un plastic portret semnat de Vasile Netea. Autorul face o paralelă interesantă între Garibaldi și Cavour, susținând că ceea ce le deosebeau pe cele două personalități erau atit temperamentul lor, cit și metodele preconizate pentru realizarea scopului politic urmărit.

Secolul al XIX-lea este reprezentat și prin *Otto Bismarck* — supranumit „cancelarul de fier” — portret realizat de Dumitru Almaș. Bismarck — se subliniază în carte — a pus în lupta pentru realizarea unificării Germaniei în jurul Prusiei și în interesul yunkerimii, pentru asigurarea hegemoniei Germaniei în Europa, multă tenacitate, iscusință diplomatică și lipsă de scrupule.

Ultima personalitate prezentă în volum, prin portretul realizat de Florin Hera, este cunoscutul explorator polar și diplomat *Fridtjof Nansen* — fost înalt comisar al Ligii Națiunilor, calitate în care a desfășurat o activitate impregnată de un profund umanism pentru lichidarea unor sechele ale primului război mondial.

Variatatea și deosebita complexitate a personalităților diplomatice zugrăvite în acest volum alcătuiesc un ansamblu sopl,

atrăgător, ce se recomandă cu căldură audienței unui larg public de cititori.

G. Z.

Le Goff, Jacques. *Civilizația Occidentului medieval*. Buc., Editura științifică, 1970. 720 p.

Format în disciplina științifică riguroasă a școlii normale superioare din Paris, fost membru al Școlii franceze de la Roma, Jacques Le Goff, profesor la Școala practică de înalte studii, face parte din generația istoricilor francezi care s-au afirmat în cursul ultimelor două decenii.

Cei trei termeni care compun titlul cărții lui Jacques Le Goff indică în linii mari epoca, teritoriul și materia cărora le este dedicată. Partea din evul mediu asupra căreia stăruie cercetarea este perioada care merge de la sfârșitul veacului al X-lea pînă la începutul celui de-al XIV-lea, din momentul, deci, cînd societatea feudală apare constituită și pînă cînd ea intră în criza veacului al XIV-lea. Pentru Jacques Le Goff, Occidentul nu reprezintă o simplă noțiune geografică, de altminteri greu de definit. În cartea lui, Occidentul apare ca regiunea din Europa medievală care se afla sub dominația ideologică și spirituală a bisericii catolice. Din această cauză el cuprinde, alături de Ungaria și Cehia, Polonia și partea catolică a Iugoslaviei de azi. Ceea ce este cu deosebire remarcabil este efortul autorului de a surprinde omul medieval în totalitatea condițiilor sale de viață, materiale, biologice chiar, și sociale, ca și în formele sale de gîndire, de simțire și de comportare.

Humboldt, Alexander von. *Privești din Cordilieri*. Buc., Editura Minerva, 1970. 454 p. (Biblioteca pentru toți — seria de cultură generală).

Alexander von Humboldt (1769—1859), naturalist, geograf și călător german, a avut un rol important în dezvoltarea cercetării științifice a Pămîntului. Imensa lui operă, strînsă în numeroase volume, varietatea informației, originea dispartă a construcției, comportînd deopotrivă date teoretice, experiențe de laborator și explorări geografice, au însemnat și o adevărată performanță sportivă. Al. von Humboldt a murit la 90 de ani, după o existență de continuă muncă, în care a petrecut mai mulți ani în lungi expediții științifice, urcînd munți înalți, traversînd păduri virgine și pampasuri întinse.

Sub titlul *Privești din Cordilieri*, Biblioteca pentru toți publică pagini alese dintr-o serie de lucrări datorate lui Humboldt: *Cosmos*, *Privești din natură*, *De*

la *Orinoco la Amazon, Cu piroga pe Orinoco, Privelști din Cordilieri, Monumente*. Alcătuitorul ediției, Ion Biberi, a ales pagini revelatoare pentru concepțiile generale ale gânditorului și omului de știință, căutând să realizeze un echilibru între orientările diferite ale acestui spirit multiplu.

Singeorzan, I. C. *Încă o dată despre „sfârșitul lumii”*. Buc., Editura Enciclopedică Română, 1970. 130 p. (Orizonturi).

Apărută într-o nouă concepție editorială și beneficiind de o reușită formulă grafică, colecția „Orizonturi” a Editurii Enciclopedice ne oferă, în nr. 7, lucrarea lui I. C. Singeorzan *Încă o dată despre „sfârșitul lumii”*. Cartea urmărește sistematic, pornind de la o amplă documentație, ideea extincției universale, a „sfârșitului lumii”, idee care a terorizat secole de-a rândul mulțimile de credincioși ai diverselor religii, reinviind în epoci diferite și provocând uneori adevărate psihoze în mase. De la „sfârșitul lumii” prevestit de religiile preceștine, până la literatura apocaliptică canonică sau apocrifă, la prevestirile care au populat creștinismul medieval sau la „datele fatale” anunțate și astăzi de unele secte religioase, prevestirile eschatologice sînt, pe rînd, trecute în revistă, analizate și explicate în lumina cauzelor care le-au produs.

Deosebit de interesante ni se par capitolele dedicate de autor ipotezelor cosmologice asupra sfârșitului Pămîntului sau asupra sfârșitului universal. E demonstrată astfel, convingător, inconsistența teoriilor pseudo-științifice privind epuizarea energiei solare, eventuala explozie a Soarelui, ciocnirea Soarelui sau a Pămîntului cu un alt corp ceresc, „moartea termică” a universului etc. Scrisă atractiv și accesibil, cartea lui I. C. Singeorzan vădește o bună înțelegere a specificului literaturii de popularizare a științei.

Al. C.

Cojan, Ion. *Noapți de vară*. Povestiri. Buc., Editura Eminescu, 1970. 149 p.

Substanța epică propriu-zisă a acestei cărți de proze este foarte redusă. Căci pe autor nu evenimentul în sine pare să-l intereseze, ci substratul său psihic. Nimic mai simplu ca tematica propusă; angoasele și halucinațiile unui preot alături de fiul participant la o grevă; doi tineri în-

cearcă să treacă o frontieră; paza unei mașini de scris clandestină într-un lagăr; un deținut dintr-un lagăr de deportați spanioli și voluntarii din brigăzile internaționale, aflat undeva în Algeria, doarește să se însoare cu o localnică; purtat de curentul mării, un om se înecă etc. etc. Între aceste proze atât de disparate în aparență, există o legătură de adîncime: ele reprezintă momentele definitorii ale unei autobiografii. Autorul se disimulează el însuși în două personaje, Marian și Haș, de fapt fiecare corespunzînd unei ipostaze spirituale. Și cu asta am spus oarecum totul despre acțiunea prozelor respective. Restul, adică materia literară prelucrată, se compune dintr-o microanaliză a timpilor sufletești ai existenței narate, și aceasta nu se poate rezuma. Aici, tehnica scriitoricească a lui Ion Cojan e foarte modernă. De pildă, tumoarea din ochiul lui Haș (*Berenice*), pe care o stimula „îndoiala din gândurile lui Haș” și care îl va omori, vine din tradiția *Meta-morfozei* lui Kafka. Un aer camusian degajă peisajul natural și moral din *Atlas* 1943. Și, în genere, se poate vorbi de o întreagă artă a obsesiei, motivată — e drept — de caracterul autobiografic, în sens spiritual, memorialistic al prozelor, obsesie foarte neutralizată de vreme, decantată de îmbrăcămîntea ei afectivă, păstrindu-și pentru autor numai semnificația existențială. Așa sînt *Noapți de vară*, *Revelația lui Eremia*, *Recuier* și altele, adică literatura de lagăr și, într-un sens mai larg, de luptă, în care se află conturată mai precis și o filozofie similară a vieții (metafora e „focul” — *Din Evanghelia după Haș*). Există o anumită dificultate în lectura acestor proze, provenită poate dintr-o anumită ambiguitate a formulării, ca urmare a indeciziei autorului în explicația faptelor (procedeu practicat în literatura contemporană, cu sursa în Faulkner) sau poate dintr-o anumită zgîrcenie în nararea evenimentelor (nu și în sugestia!), așa cum undeva autorul însuși notează: „Închidea porțile și lăsa viața să treacă. Era sigur că alții n-o pot deschide”. Dar dificultatea e de ordin superior intelectual, intrucît volumul oferă o concentrată analiză a sensului și răspîntiilor vieții. În ciuda unei anumite estetici profesate de Ion Cojan, de a urmări în elementele infinitezimale ale existenței semnificațiile majore („acea fulgurare de timp care soane totul”), izbînda autocolui nu cred să fie în proza scurtă, unde lucrările pe care le-a dat sînt și cele mai facile, după părerea noastră. *Revelația lui Eremia*, *Noapți de vară*, par ilustrații pe anu-

mite teme foarte circulante. Pe plajă reia motivul invinsului superior sub forma clasică din *Martin Eden*. Cred că vocația scriitorului e nuvela sau romanul, deci proza de respirație, unde reușește o subtilă artă a atmosferei (*Atlas 1943*) sau a compoziției (*Berenice*) cu jocul excepțional al subtextului din dialog sau cu grația reevaluărilor din conștiință, dublată de apariția și creșterea tumorii. În spațiile unui existențialism sui-generis, mai mult reflex al unor eșecuri, autorul își ține ochii deschiși, proiectând o viziune și o atitudine sigură asupra unei lumi într-o continuă zbatere și rotație: „Pluteau amândoi fără direcție precisă ca și stelele, se legănau o dată cu universul pe care-l acceptau — el în somn și capra rumegând — așa cum este, cu șacali care scîncesc și ciini care latră într-un echilibru permanent al amenințării și protecției” (*Atlas 1943*). Volumul lui Ion Cojan atestă un scriitor și, nu numai în sens artistic, o inteligență.

A. Pârvolescu

Malaparte, Curzio. *Sodoma și Gomora*. Buc., Editura „Cartea Românească”, 1970. 208 p.

Curzio Malaparte a fost unul din scriitorii italieni a căror viață agitată și-a găsit expresia în modul cel mai profund în creația literară. S-a născut în 1898 la Prato, în Toscana; tatăl său era de origine germană; de altfel adevăratul nume al viitorului scriitor este Kurt Erich Suckert. Ce ar fi putut face acest strălucit elev înaintea căruia se deschideau largile perspective ale unei cariere clasice serioase, dacă n-ar fi fost minat de imboldul cunoașterii lumii (suficient pentru începutul peregrinării la propriu și la figurat — în artă) și n-ar fi fugit în 1914 să se înroleze în armata franceză pentru a lupta împotriva prusacilor? De altfel are prea puțină importanță ceea ce ar fi putut face tânărul înaintea căruia se deschidea o carieră clasică strălucită, din moment ce această participare la primul război mondial, în frăgezimea vârstei, avea să fie primul act al unei comportări aproape singulare în literale italiene ale acestei jumătăți de secol.

În 1921 publică prima sa carte. Titlul e semnificativ: *Revolta sfinților blestemați*. Mai semnificativ e însă pseudonimul pe care tânărul și-l alege: Malaparte. „Napoleon — avea să spună scriitorul — se numea Bonaparte, și a sfârșit rău; eu sînt Malaparte și voi sfîrși bine”. În această declarație atinsă, evident, de o anume

aroganță juvenilă, e prezentă însă și încrederea permanentă cu care autorul și-a urmărit idealurile prin eșecuri, greșeli recunoscute, reveniri, îndoieli, perseverență. Aderă la fascism în primii ani ai deceniului doi și îl părăsește zgomotos cînd înțelege încotro se îndreaptă, în 1931. Se stabilește la Paris. E apoi corespondent de presă la Londra. Se întoarce în țară, e arestat și deportat în insulele Lipari. În al doilea război mondial e corespondent pe frontul sovietic, apoi pe cel finlandez; fuge în Suedia și, întors în zona eliberată de armatele anglo-americane, publică volumul *Kaputt* — mărturie a evenimentelor la care participase.

Curzio Malaparte a fost întotdeauna un neînfrînt. Bolnav, în 1957, își înregistrează agonia pentru ca, mai apoi, să poată rîde, sau pur și simplu s-o prelucreze în viitoarele opere. Moare, însă.

Caracteristica principală a scrierilor lui Curzio Malaparte e îmbinarea dintre realism (crud, sufocant) și fantastic — un fantastic real (sau realism fantastic) perceput dintr-o scriitură gîfuită, novatoare și dificilă adesea, care menține încordată atenția cititorului și care, mai întii, se mulează perfect situațiilor diverse descrise.

Volumul *Sodoma și Gomora*, închizînd povestiri care, prin subiect, depășesc teritoriul italian (oare, însă, senzațiile și sentimentele descrise nu sînt universale, încît să nu mai conteze de la un anume punct unde trăiesc și ce limbă vorbesc eroii?) se păstrează în această linie a cărților lui Malaparte, inundat de o permanentă undă de tristețe, fie că ironia și satira îmbată cu un parfum îndepărtat (*Negrul din Comacchio*), fie că e vorba de aceea pcveste a preotului înnebunit de moartea soției care-și ucide ginerele pentru că, în nebunia lui, a socotit că i-ar fi furat soția-fică (poveste cu iz nordic coborîtă parcă din acele „saga” ale trubadurilor veacurilor trecute — *Ficca pastorului din Bôrn*), fie că așteptăm și noi plecarea către țări necunoscute din acel port în care ne vom întoarce, după ani, girboviți de dezamăgiri și neîmpliniri (*Portul*), sau, privindu-l pe omul condamnat la surghiun în Lipari, resimțim aceeași fericire stranie la debarcarea în insulă (*Călătoria*).

Spre deosebire de celelalte scrieri ale lui Malaparte, acest volum (partea a doua dă impresia de autobiografie) se prelungește în cititor prin senzația pe care o inițiază în momentul lecturii; fabulația contează prea puțin sau nu e esențialul.

Stelian Țurlea

Relațiile bibliotecii cu publicul VII)

SCHEMA TIP PENTRU SISTEMATIZAREA COLECȚIILOR DESTINATE ACCESULUI LIBER LA RAFT

În condițiile accesului liber la raft, sistematizarea adecvată a colecțiilor presupune rezolvarea cât mai clară și mai simplă a următoarelor două cerințe primordiale, de natură funcțională :

— orientarea rapidă și sigură a cititorilor în mulțimea cărților bibliotecii, în vederea depistării lucrărilor solicitate ori a subiectelor, a temelor ce-i preocupă, fără intermedierea bibliotecarului ori a catalogului ;

— influențarea lecturii cititorilor prin dezvăluirea existenței celor mai valoroase cărți, fie că acestora le sînt sau nu le sînt cunoscute, dar care răspund intereselor, gusturilor și preferințelor fiecăruia.

Avînd la bază clasificarea zecimală a publicațiilor, cunoscută atât bibliotecarilor cit și cititorilor din țara noastră, schema tip pentru sistematizarea colecțiilor destinate accesului liber, pe care-o propunem mai jos, se deosebește de cea folosită astăzi în cele mai multe biblioteci publice mici *) doar prin rețușarea citorva diviziuni și schimbarea locului lor în cadrul general al sistemului de așezare, printr-o reformulare, mai fericită, a altora și prin sintetizarea unor indici prea analitici, dovedite de practica aceluiași biblioteci ca fără acoperire în structura fondurilor lor de publicații.

Oricum, și schema propusă de această dată nu are un caracter rigid. Avînd în vedere o bibliotecă publică de împrumut, cu un profil enciclopedic, de cultură generală, care poate oferi accesului liber al cititorilor pînă la 6 000—7 000 de titluri, din care aproximativ 45—50 la sută din domeniul beletristicii, schema de față va trebui rețușată de bibliotecari ori de cite ori bibliotecă în care se aplică se diferențiază de modelul avut în vedere.

Schema tip va trebui deci amendată în conformitate cu nota specifică a diferitelor biblioteci : de la bibliotecă comunală la cea orașenească sau sindicală, de la

biblioteca școlii generale la cea a liceului agricol sau a grupului școlar profesional. Ceea ce va trebui păstrat va fi însă cadrul ei general, sistemul ca atare și implicit obișnuirea cititorilor cu același sistem.

Desprinderea din schema generală a unor teme sau subiecte care interesează în mod deosebit grupuri mai largi de cititori și constituirea lor în rubrici permanente de așezare este nu numai permisă, ci și de dorit, cu condiția ca astfel de rubrici să nu se schimbe prea des, derutînd cititorii. Sugerăm cîteva teme :

pentru bibliotecile publice :

- În ajutorul propagandiștilor și cursanților din învățămîntul de partid ;
- Pentru cooperatorii care frecventează cursurile agricole de masă ;
- Universul și Pămîntul ;
- Cărțile gospodinei ;
- Ce trebuie să știe tinăra soție și mamă ;
- Biblioteca pentru toți (Se va expune colecția completă, în ordinea numărului de apariție.) ;

pentru bibliotecile școlare :

- Pentru nota 10 la română ! (Se vor expune operele literare din bibliografia obligatorie pe clase.) ;
- Lumea celor care nu cuvîntă (Lumea plantelor și a animalelor) ;
- Cărțile pionierului ;
- Anticamera cercului nostru de studiu ! (se vor expune lucrările adecvate din domeniul de studiu al cercurilor existente în școală etc.) ;
- Meseriile noastre (în școlile profesionale).

Titlul acestor teme sau al altora, precum și rubricile din schema tip — redactate cu VERZALE — vor fi rescrise citeț, vizibil de la distanță, deasupra rafturilor respective. Celelalte indicații trebuie să apară în mod obligatoriu, pentru orientarea cititorilor, pe despărțitoarele de cărți.

* Vezi : Schema așezării publicațiilor în școlile cu acces liber al cititorilor din bibliotecile publice mici. București, Biblioteca Centrală de Stat. 1966, 20 p.

- 1M Filozofie marxist-leninistă. Materialism dialectic și istoric¹⁾
 1 Istoria filozofiei. Sisteme filozofice
 15/17 Psihologie, logică, etică, morală²⁾
 2 Despre religie. Ateism. Mitologii

MARX, ENGELS, LENIN

- 3C1 K. Marx și Fr. Engels³⁾
 3C2 V. I. Lenin³⁾

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN

- 3CP(498)—0 Lucrări cu caracter general despre Partidul Comunist Român. Programe și statute⁴⁾
 3CP(498)—1 Istoria Partidului Comunist Român⁵⁾
 3CP(498)—2 Congresele partidului. Conferințe. Plenary ale organelor conducătoare⁶⁾
 3TD(498) Uniunea Tineretului Comunist din Republica Socialistă România

1) Operele lui Marx, Engels și Lenin sînt grupate separat la 3C1 și 3C2.

2) Transferul lucrărilor de psihologie, mai ales cînd biblioteca dispune de puține volume, la 371 *Pedagogie*, nu se pare indicat. De asemenea, tot acolo vor fi grupate și cărțile care tratează despre educația comunistă.

3) Ordinea așezării diferitelor lucrări ce se încadrează aici, chiar dacă nu va fi marcată de despărțitoare de raft, va avea în vedere următoarele categorii: 3C1 *Opere complete*, 3C11 *Opere alese*, 3C13 *Opere separate* și apoi culegerile tematice, 3C14 *Comentarii asupra operelor lui Marx și Engels* și 3C16 *Despre viața și activitatea lor*. Această ultimă diviziune va grupa numai scrierile cu caracter științific-documentar, ca de pildă *Karl Marx — Scurtă schiță biografică și expunere a marxismului* de V. I. Lenin sau *Karl Marx. Istoria vieții sale* de Franz Mehring. Nu vor fi însă incluse aici creațiile artistice cu subiecte din viața corifonilor marxism-leninismului, ca de pildă romanele istorico-biografice despre Marx aparținînd scriitoarei Galina Serebriakova sau poemul lui Matakovski despre Lenin etc.

4) Aici pot fi incluse și culegerile cu caracter general, operele alese sau complete ale conducătorilor partidului. De exemplu: Ceaușescu, N. *România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste*.

5) Se intercalează aici și biografiile conducătorilor și activiștilor de partid, ale eroilor clasei muncitoare, ordinea alfabetică stabilindu-se după numele celui biografat.

6) Tot aici se grupează și materialele conferințelor și plenarylor organelor locale: județene, municipale etc. În interiorul diviziunii, ordinea publicațiilor nu este cea alfabetică, generală, ci cea cronologică, după data la care s-au ținut.

- 3C9 Istoria socialismului și a mișcării muncitorești internaționale⁷⁾
 3CP(100) Mișcarea comunistă și muncitorească internațională⁸⁾
 3CP(.) Partide comuniste și muncitorești⁹⁾

Sociologie. Statistică. Economie politică

- 301 Sociologie.¹⁰⁾
 31 Statistică. Demografie
 330 Economie politică

REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

- 32/33(498) Situația politică și economică în Republica Socialistă România.
 327(498) Politica externă a Republicii Socialiste România
 32/33(.) Situația politică și economică internațională¹¹⁾
 331 Sindicate. Problemele muncii
 334 Cooperatie. Cooperatie de consum. Cooperatie meșteșugărească¹²⁾

7) Scrierile despre istoria mișcării muncitorești dintr-o anumită țară se vor include la 3CP(.)—1 *Istoria partidului comunist*. Așa, de pildă, lucrările despre mișcarea socialistă din România vor fi așezate la diviziunea 3CP(498)—1 *Istoria Partidului Comunist Român*, chiar dacă se referă la perioade anterioare anului 1921. Aci se vor încadra în operele socialiștilor utopici și lucrările despre activitatea acestora, literatura despre liga comunistilor, despre Internaționalele I—II etc.

8) Rubrica se referă la literatura despre constituirea internaționale ale partidelor comuniste și muncitorești, la lucrările care tratează despre partidele comuniste sau muncitorești din mai multe țări.

9) Ordinea lucrărilor grupate la această rubrică nu este cea alfabetică, generală, ci după indicii c.z. auxiliari de loc. Poate fi adoptată de asemenea și ordinea alfabetică, după numele țării căreia îi aparține partidul respectiv.

10) Aci se vor grupa lucrările teoretice de sociologie, de metodologie și tehnică a cercetării, precum și scrierile despre rezultatele cercetărilor concrete cu o serie largă de probleme și domenii. Cercetările concrete într-un domeniu limitat (învățămînt, familie, profesie etc.) vor fi clasate la domeniul respectiv.

11) În cadrul acestei rubrici se vor distinge în ordinea de mai jos următoarele categorii de scrieri: a) lucrări despre organizațiile politice sau economice internaționale și activitatea Icr (O.N.U., C.E.E., C.A.E.R., N.A.T.O.); b) lucrări despre conferințe, reuniuni sau alte activități internaționale care antrenează mai multe state și c) scrieri despre situația politică sau economică din diferite țări. Publicațiile din ultima categorie se vor ordona după indicii c.z. auxiliari de loc sau în ordine alfabetică după numele țării.

12) Literatura despre cooperativele agricole de producție, ca și despre celelalte probleme de economie agrară se grupează la 333+63 *Agri-cultură*.

- 34/35 Stat și drept. Administrație publică
 37 Învățământ. Pedagogie. Educație
 38 Comerț. Comunicații. Transporturi
 39 Etnografie

ȘTIINȚELE NATURII

- 50 Lucrări generale despre științele naturii și matematici
 51 Matematică
 52 Astronomie. Astronautică
 53 Fizică
 54 Chimie
 55 Geologie. Meteorologie
 56 Paleontologie
 57 Biologie. Antropologie
 58 Botanică
 59 Zoologie
 61 Medicină

TEHNICA

- 6+658 Lucrări generale despre științele tehnice. Economie industrială. Producție. Invenții. Inovații. Raționalizări. Brevete
 62 Științe tehnice. Inginerie ¹³⁾
 621 Construcție de mașini
 622 Tehnică minieră
 624+691 Construcții
 626/627 Hidrotehnică
 628 Tehnică sanitară
 64 Economie casnică
 66 Chimie industrială
 663/664 Industrie alimentară
 669 Metalurgie
 67 Industrie ușoară
 68 Alte industrii și meserii

AGRICULTURĂ, SILVICULTURĂ. ZOOTEHNIE

- 333+63 Lucrări generale. Economie agrară. Problema agrară. C.A.P.; I.A.S.; I.M.A. ¹⁴⁾
 631.3 Unelte și mașini agricole
 632 Bolile și dăunătorii plantelor agri-

- cole. Protecția plantelor
 633 Cultura plantelor de câmp
 634 Pomicultură. Viticultură
 634.9 Silvicultură
 635 Legumicultură. Floricultură
 636 Zootehnie
 636:61 Medicină veterinară
 638 Apicultură. Sericicultură

ARTE. SPORT

- 7.01 Generalități. Teoria artei. Estetică
 71/72 Urbanism. Arhitectură
 73/76 Arte plastice
 77 Fotografie. Cinematografie
 78 Muzică
 796 Sport. Cultură fizică

4 Filologie. Lingvistică ¹⁵⁾

LITERATURA ROMÂNĂ

- 859.09 Istorie și critică literară
 859—... Opere literare ¹⁶⁾
 8F59 Folclor literar

LITERATURA UNIVERSALĂ

- 8.09 Teorie literară. Istorie și critică literară ¹⁷⁾
 8—... Antologii și culegeri din literatura universală ¹⁸⁾

¹⁵⁾ Bibliotecile care dispun de mai mult material la această rubrică, îl pot departaja în: a) lucrări generale și de filologie comparată; b) lucrări referitoare la limba română (459) și c) la alte limbi (42/49). Nu se așază aici dicționarele limbii române, dicționarele bilingve, etimologice, de neologisme etc., care-și au locul în cadrul lucrărilor de referință.

¹⁶⁾ Ordinea așezării lucrărilor este cea alfabetică după numele autorului, cărțile aceluiași autor urmând ordinea alfabetică după primul cuvânt din titlu. Indiferent de genul literar abordat. Bibliotecile care au ordonat această rubrică după genurile literare, la fel ca și fișele din catalogul sistematic, și și-au obișnuit astfel cititorii, pot păstra sistematizarea aleasă.

Traducerile operelor scriitorilor români în alte limbi se vor intercala imediat după lucrarea în limba română, în ordinea alfabetică a denumirii limbilor străine respective.

Operele scriitorilor germani, sârbi sau maghiari din țara noastră, clasificate de altfel la 859, vor fi intercalate în ordinea alfabetică după numele autorilor, începând însă cu edițiile în limba maternă.

¹⁷⁾ Rubrica se referă la lucrările de literatură universală și comparată. Scrierile care se referă la o anumită literatură sau la un scriitor anumit se vor așeza la rubrica literaturii respective (82/89).

¹⁸⁾ Aci se vor așeza numai culegerile care cuprind texte din mai multe literaturi naționale.

¹³⁾ Această rubrică și mai ales subdiviziunile sale vor fi aplicate diferențiat, în funcție de profilul bibliotecii și al colecțiilor sale. Bibliotecile comunale sau ale școlilor generale vor putea concentra întregul material sub un singur indice, în timp ce bibliotecile orașenești sau ale sindicatelor dintr-o zonă industrială vor detalia indicii corespunzători domeniului tehnicii respective; de asemenea, bibliotecile școlilor profesionale, tehnice, liceelor de specialitate.

¹⁴⁾ Cuprinde și materiale care în cataloagele sistematice se indexează la 333(-)0 Economie agrară.

- 82 Literatură engleză ¹⁹⁾
 82(73) Literatură americană
 83 Literatură germană
 84 Literatură franceză
 85 Literatură italiană
 86 Literatură spaniolă
 86(7/8) Literaturi din America Latină
 87 Literaturi clasice vechi
 882 Literatură rusă și sovietică
 894.511 Literatură maghiară
 82/89 Alte literaturi

ISTORIE. GEOGRAFIE

- 9(498) Istoria României.
 9(.) Istorie universală ²⁰⁾
 91(498) Geografia României
 91(.) Geografie universală ²¹⁾

19) Bibliotecile care nu dispun de minimum câteva zeci de volume aparținând literaturilor menționate vor renunța la diviziunile respective, înglobând exemplarele de care dispun în ultima rubrică; în schimb, cele care dispun de opere literare aparținând altor literaturi (poloneză, srbă, bulgară, chineză, indiană, arabă etc.) vor proceda invers, creînd rubrici speciale.

20) În această rubrică, publicațiile vor fi orînduite astfel: a) lucrări de istorie universală și b) istoriile diferitelor țări și popoare, în ordinea crescîndă a indicilor c.z. auxiliari de loc sau în ordinea alfabetică a numelui țării.

21) Se va proceda ca la istorie: vezi nota 20.

BIOGRAFII

92 Biografii ²²⁾

LUCRĂRI DE REFERINȚĂ ²³⁾

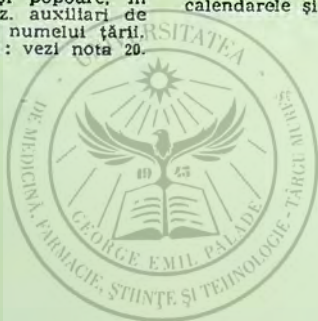
ZIARE ȘI REVISTE ²⁴⁾

22) În acest loc nu vor apare biografiile scriitorilor, intercalate la literatură (vezi 8.09 *Istorie literară*) și ale conducătorilor și acți-viștilor de partid (vezi nota 5). Toate celelalte biografii se vor așeza aici, în ordine alfabetică după numele celui biografat, iar în cazul bio-grafiilor colective — după numele autorului sau al titlului lucrării (dacă este anonimă).

23) Rubrica cuprinde: enciclopedii, lexicoane, dicționare lingvistice sau pe materii, bibliografii generale și speciale, cataloage și alte publicații din clasa *O Generalități*, precum și lucrări fundamentale, manuale, tratate, care pot fi consultate numai în bibliotecă. Rafturile care cuprind această diviziune trebuie plasate în apropierea mesei de lucru a bibliotecarului și cât mai în centrul fluxului de circulație a cititorilor.

24) Ziarele și revistele la zi se vor plasa pe mese, în spațiul de lectură din bibliotecă. Aici se vor grupa colecțiile de periodice, în rafturi speciale, începînd cu ziarele, revistele săptămîniale, revistele de format carte și apoi calendarele și publicațiile seriale.

Atanase LUPU

(octombrie, noiembrie, decembrie 1970)

1 OCTOMBRIE — 1949. Proclamarea Republicii Populare Chineze.

— În luna octombrie se împlinesc 150 de ani de la nașterea lui JAKAB ELEK, istoric și scriitor maghiar, membru de onoare al Societății „Astra”.

3 OCTOMBRIE — 25 de ani de la înființarea (1945) Federației Sindicale Mondiale (F.S.M.).

— 75 de ani de la nașterea (1895) poetului sovietic rus S. A. ESENIN (m. 1925).

Poezii. Poeme. În românește de George Lesnea. Postfață : Tamara Gane. Ed. a 2-a. Buc., E.S.P.L.A. — Cartea Rusă, 1959, 256 p. + 1 f. portr. ; *Poezii.* În românește de G. Lesnea. Cuvânt înainte de Tamara Gane. Buc., Editura tineretului, 1961, 175 p. cu portr. (Cele mai frumoase poezii, 36) ; *Versuri.* În românește de George Lesnea. Buc., E.P.L., 1969, 476 p. + 1 f. portr.

4 OCTOMBRIE — Ziua recoltei.

— 250 de ani de la nașterea (1720) lui GIOVANNI BATTISTA PIRANESI, gravor și arhitect italian (m. 1778).

7 OCTOMBRIE — 1949. A fost proclamată Republica Democrată Germană.

11 OCTOMBRIE — Ziua petrolistului.

— 95 de ani de la nașterea (1875) poetului român ST. O. IOSIF (m. 1913).

Vezi referințele bibliografice din Calendar (aprilie—mai—Iunie 1968). În : Revista bibliotecilor, 21, nr. 3, mar. 1968, p. 186.

Vezi și : Opere. Vol. 1. Ed. îngrijită, comentarii și variante, bibliografie de Ion Roman. Buc., Minerva, 1970. VIII + 438 p. + 5 f. pl. și portr. (Scriitori români).

16 OCTOMBRIE — 25 de ani de la prima Conferință națională a P.C.R. (16—21 octombrie 1945).

17 OCTOMBRIE — 50 de ani de la moartea (1920) publicistului american JOHN REED, unul dintre fondatorii Partidului Comunist din S.U.A. (n. 1887).

Zece zile care au zguduit lumea. [Trad. din limba engleză. Prefață de V. I. Lenin și N. K. Krupskaja]. Ed. a 2-a. Buc., Editura politică, 1962, 408 p. cu facs. + 13 f. pl.

19 OCTOMBRIE — 225 de ani de la moartea (1745) prozatorului și poetului iluminist englez JONATHAN SWIFT (n. 1667).

Călătoriile lui Gulliver. În românește de Leon D. Levițchi. Prefață de Vera Călin. Buc., E.P.L., 1967. XXXV + 388 p. (B.P.T., 400) ; *Călătoriile lui Gulliver.* Ed. a 2-a. Buc., E.P.L., 1969. XXXVI + 364 p., (B.P.T., Serie nouă, 400).

22 OCTOMBRIE — 100 de ani de la nașterea (1870) scriitorului rus I. A. BU-NIN, laureat al Premiului Nobel (m. 1953).

Nuvele. Prefață de A. Kóvári. Buc., E.L.U., 1962, 311 p. ; *Nuvele și povestiri.* Vol. 1—2. Cuvânt înainte de Tatiana Nicolescu. Buc., E.L.U., 1968. Vol. 1. XXIII + 496 p. ; vol. 2, 424 p. ; *Viața lui Arseniev.* [Roman]. Buc. E.L.U., 1969, 304 p.

24 OCTOMBRIE — 150 de ani de la nașterea (1820) scriitorului și pictorului francez EUGÈNE FROMENTIN (m. 1876).

Dominique. Roman. Trad. și prefață de Toma Vlădescu. Buc., E.P.L., 1968. LVI+248 p. (B.P.T., 454) ; *Măestrul de odinoară.* Trad., prefață și note de Modest Morariu. Buc., Meridiane, 1969, 276 p. + 6 f. pl. (Biblioteca de artă).

25 OCTOMBRIE — Ziua Forțelor Armate ale Republicii Socialiste România.

26 OCTOMBRIE — 150 de ani de la nașterea (1820) lui GHEORGHE COSTA-FORU, om politic român, primul rector al Universității din București (m. 1876).

27 OCTOMBRIE — 120 de ani de la nașterea (1850) lui GRIGORE TOCILESCU, istoric, arheolog și folclorist român (m. 1909).

Balade și doine. Ed. îngrijită și prefațată de Marin Bucur. Buc., Editura tineretului, 1958, 311 p. (Colecția Miorița, 8).

31 OCTOMBRIE — 175 de ani de la nașterea (1795) poetului englez JOHN KEATS (m. 1821).

Versuri. În românește de Aurel Covaci. Cuvânt înainte : Edgar Papu. Buc., Editura tineretului, 1969, 176 p. (Cele mai frumoase poezii, 110).

— 150 de ani de la nașterea (1820) pictorului român GHEORGHE TATTARESCU (m. 1894).

Wertheimer-Ghika, Jacques. Gheorghe M. Tattarescu, un pictor român și veacul său. Buc., E.S.P.L.A., 1958, 292 p. cu ilustr. + 7 f. pl. (Studii de artă).

1 NOIEMBRIE — 1599. Mihai Viteazul intră în Alba Iulia. Astfel a început să se realizeze planul domnitorului de a uni cele trei țări românești — Țara Românească, Moldova și Transilvania — într-un singur stat.

— 200 de ani de la nașterea (1770) scriitorului și pedagogului român CONSTANTIN DIACONOVICI-LOGA, luptător pentru răspîndirea culturii naționale printre românii bănățeni (m. 1850).

2 NOIEMBRIE — 20 de ani de la moartea (1950) scriitorului englez GEORGE BERNARD SHAW, laureat al Premiului Nobel (n. 1856).

Teatru. Studiu introductiv de Silviu Iosifescu. Buc., E.S.P.L.A., 1956. 556 p. + 1 f. portr. (Clasific. literaturii universale); Cezar și Cleopatra. — Ucenicul Diavolului. — Pygmalion. Prefață și tabel cronologic de Silviu Iosifescu. Buc., E.P.L., 1963. XL + 384 p. + 1 f. portr. (Biblioteca pentru toți, 195); Despre muzică și muzicieni. Ed. îngrijită de Eric Bentley. Buc., Editura muzicală, 1969. 280 p.

Berlogea. Ileana G. B. *Shaw în România. Buc., Meridiane, 1968. 136 p. cu portr. + 27 f. pl.*

4 NOIEMBRIE — 70 de ani de la nașterea (1900) lui **LUCRETIU PATRAȘCANU**, militant de seamă al mișcării muncitorești din țara noastră (m. 1954).

Un veac de frământări sociale, 1821—1907. Buc., Editura politică, 1969. VIII + 360 p. cu ilustr., portr. și facs. (Institutul de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R.).

5 NOIEMBRIE — 90 de ani de la nașterea (1880) scriitorului român **MIHAIL SADOVEANU** (m. 1961).

Opere. Vol. 1—21. Ed. apărută sub supravegherea autorului. Note finale de Profira Sadoveanu. Buc., E.S.P.L.A. — Minerva, 1954—1970. 21 vol.

Amintiri. Vol. 1—2. Antologie și prefață de Ion Bălu. Buc., Minerva, 1970. Vol. 1. XLIII + 348 p.; vol. 2. 327 p. (B.P.T., 543—544); Domnu Trandafir [și alte povestiri]. Prefață de Cornelia Ștefănescu. Buc., Editura tineretului, 1969. 215 p. (Biblioteca școlară, 26); Frații Jderi. Roman istoric. Ed. a 6-a. Vol. 1—3. Buc., Editura tineretului, 1969. 3 vol. (Cutezătorii); Hanu Ancușei. — Noptile de Sinzlene. — Ostrovul lupilor. Buc., E.P.L., 1969. 432 p.; Locul unde nu s-a întâmplat nimic. — Demonul tinereții. — Oameni din lună. Buc., E.P.L., 1963. 376 p.; Strada Lăpușneanu. — Venea o moară pe Siret. Buc., Minerva, 1970. 471 p.; Viața lui Ștefan cel Mare. — Nicoară Potcoavă. Buc., Minerva, 1970. 528 p.; Zodia Cancerului [sau Vremea Ducăi-Vodă]. — Neamul Șoimăreștilor. Buc., E.P.L., 1969. 467 p.

Sadoveanu, Profira. *Ostrovul zimbriului. Copilăria și adolescența lui Mihail Sadoveanu. Ed. a 2-a. Buc., Editura tineretului, 1966. 192 p. cu ilustr.; Sadoveanu, Vasile. Bădă Mihail. Amintiri și evocări. Cuvânt înainte de prof. Serban Cioculescu. Buc., E.P.L., 1968. 180 p. + 1 f. portr.; Serban, Mihail. Amintiri [despre Mihail Sadoveanu ș.a.] Buc., E.P.L., 1969. 287 p.*

7 NOIEMBRIE — 1917. **ZIUA ANIVERSĂRII MĂRII REVOLUȚII SOCIALISTE DIN OCTOMBRIE.**

10 NOIEMBRIE — Ziua mondială a tineretului.

— 25 de ani de la înființarea Federației Mondiale a Tineretului Democrat (F.M.T.D.).

— 75 de ani de la moartea (1895) lui **ALEXANDRU ODOBESCU**, scriitor și om de știință român (n. 1834).

Vezi referințele bibliografice din *Calendar* (aprilă—mai—iunie 1969). In: Revista bibliotecilor, 22, nr. 3, mar 1969, p. 192.

Vezi și: *Opere. Vol. 1—2. Buc., Editura Academiei, 1965—1967. Vol. 1. 592 p. + 1 f. portr.; vol. 2. 683 p.*

15 NOIEMBRIE — 300 de ani de la moartea (1670) lui **JAN AMOS KOMENSKY**, umanist și pedagog ceh (n. 1592).

Texte alese. Studiu introductiv de Ion Antoși. Buc., Editura de stat didactică și pedagogică, 1958. LV + 215 p. cu ilustr. și facs. + 1 f. portr.

— 125 de ani de la nașterea (1845) filozofului român **VASILE CONTA** (m. 1882).

Opere filozofice. Ed. îngrijită, cu un studiu introductiv, comentarii și note de Nicolae Gogoneață. Buc., Editura Academiei, 1967. 660 p. cu portr. și facs.

Gogoneață, N. *Filozofia lui Vasile Conta. Buc., Editura științifică, 1962. 199 p. + 1 f. portr.*

17 NOIEMBRIE — Ziua internațională a studenților.

24 NOIEMBRIE — 50 de ani de la moartea (1920) scriitorului român **ALEXANDRU MACEDONSKI** (n. 1854).

Vezi referințele bibliografice din *Calendar* (ianuarie—februarie—martie 1969). In: Revista bibliotecilor, 21 nr. 12, dec 1968, p. 761.

Vezi și: *Opere. Vol. 1—4. Poezii. Studiu introductiv, ed. îngrijită, note și variante, cronologie și bibliografie de Adrian Marino. Buc., E.P.L., 1966—1969. 4 vol.; Poema rondelurilor. Buc., E.P.L., 1968. 118 f. cu ilustr. (Ediție de lux); Versuri și proză. Antologie, studiu introductiv și note de Mircea Anghelescu. Texte stabilite de Adrian Marino. Buc., Editura tineretului, 1969. 256 p.*

26 NOIEMBRIE — 1924. Proclamarea Republicii Populare Mongole.

27 NOIEMBRIE — 85 de ani de la nașterea (1885) scriitorului român **LIVIU REBREANU** (m. 1944).

Vezi referințele bibliografice din *Calendar* (iunie—august—septembrie 1969). In: Revista bibliotecilor, 22, nr. 6, iun 1969, p. 382.

Vezi și: *Opere. Vol. 1—4. Studiu introductiv de Al. Piru. Buc., E.P.L. — Minerva, 1962—1970. 4 vol.; Golaniș. (Nuvele). Ed. îngrijită și studiu introductiv de Nicolae Gheran. Buc., Editura tineretului, 1969. 349 p. (Lyceum, 62); Pădurea spinzuraților. Buc., E.P.L., 1969. 312 p. (Romane de ieri și de azi).*

Rebreanu, Pulca Florica. *Zilele care au plecat. Buc., E.P.L. 1969. 360 p. + 17 f. pl.*

— 75 de ani de la moartea (1895) romancierului francez **ALEXANDRE DUMAS** (fiul) — n. 1824.

Dama cu camelii. Roman. Ed. a 2-a. Prefață de Paul Micău. Buc., E.P.L., 1969. XL + 263 p. (B.P.T., 329).

28 NOIEMBRIE — 150 de ani de la nașterea lui **FRIEDRICH ENGELS** (1820).

Vezi referințele bibliografice din *Calendar* (octombrie—noiembrie—decembrie 1968). In: Revista bibliotecilor, 21, nr. 9, sep 1968, p. 572.

Vezi și: Serebriakova, G. I. *Pretudiu. [Din viața lui F. Engels]. Roman. Buc., E.L.U., 1969. 355 p.*

— 500 de ani de la nașterea lui GHEOR-
GHE DOJA, conducătorul răscoalei din
1514.

Ignătescu, Constantin. *Vintoasă*. Roman. Buc.,
Editura tineretului, 1964. 240 p. cu ilustr.

— 100 de ani de la nașterea (1870) lui
N. VASILESCU-KARPEN, inginer și om
de știință român (m. 1964).

*Fenomene și teorii în electrochimie și chimie
fizică*. Buc., Editura Academiei, 1957. 268 p.
cu fig.

— 100 de ani de la nașterea lui GHEOR-
GHE STROICIU (1870—1928), unul dintre
conducătorii răscoalei marinarilor din flo-
ra română (1918).

29 NOIEMBRIE — 90 de ani de la
nașterea (1820) scriitorului român N. D.
COCEA (m. 1949).

Vezi referințele bibliografice din *Calendar*
(ianuarie—februarie—martie 1969). In: *Revista*
bibliotecilor, 22, nr. 12, dec 1968, p. 759.

— 25 de ani de la proclamarea Repu-
blicii Populare Federative Iugoslavia —
1945 (din 1963 — Republica Socialistă Fe-
derativă Iugoslavia).

— Ziua eliberării Albaniei de sub jugul
cotropitorilor fasciști (1944).

1 DECEMBRIE — 1918. Unirea Transil-
vaniei cu România.

— Ziua Africii.

— 25 de ani de la constituirea (1945)
Federației Democratice Internaționale a Fe-
meilor (F.D.I.F.).

5 DECEMBRIE — 100 de ani de la
moartea (1870) romancierului francez
ALEXANDRE DUMAS (tatăl) n. 1802.

Cei trei mușchetari. Roman. Vol. 1—2. Ed. a
3-a. Buc., Editura tineretului, 1969. Vol. 1. 328 p.;
vol. 2. 320 p.; *Contele de Monte-Cristo*. Roman.
Vol. 1—3. Ed. a 3-a. Cuvint înainte de
I. C. Mățăsaru. Buc., Editura tineretului, 1964.
3 vol. (Cutezători); *Doamna de Monsoreau*.
Roman. Vol. 1—2. Ed. a 2-a. Buc., Editura
tineretului 1968. Vol. 1. 432 p.; vol. 2. 448 p.;
După douăzeci de ani. Roman. Vol. 1—2. Ed. a
2-a. Buc., Editura tineretului, 1969. Vol. 1.
415 p.; vol. 2. 400 p. *Regina Margot*. Roman.
Ed. a 3-a. Buc., Editura tineretului, 1968.
623 p.; *Vicontele de Bragelonne sau Zece ani
mai târziu*. Roman. Vol. 1—4. Buc., Editura tiner-
etului, 1966. 4 vol. (Cutezători).

13 DECEMBRIE — Ziua tipografilor din
Republica Socialistă Română. A fost re-
primată singeros, în Piața Teatrului Națio-
nal, demonstrația muncitorilor din Capi-
tală (1918).

14 DECEMBRIE — 75 de ani de la naș-
terea (1895) lui PAUL ELUARD, poet fran-
cez, unul dintre scriitori de seamă ai
Rezistenței franceze (m. 1952).

Frații care văd. Scrieri despre artă. Buc.,
E.S.P.L.A. 1957. 96 p. + 15 f. pl.: *Poeme* —
Poèmes. În românește de Virgil Teodorescu.
[Ediție bilingvă. — Edition bilingue]. Buc.,
E.P.L.; București Les Editions littéraires,
1968. 707 p. (Ediție bibliofilă); *Poezii*. Prefață
și traducere de Virgil Teodorescu. Buc., Editura
tineretului, 1967. 223 p. cu portr. (Cele mai
frumuse poezii, 97).

— 175 de ani de la nașterea lui BÖLÖNI
FARKAS SÁNDOR (1795—1852), om de
cultură maghiar din Transilvania.

15 DECEMBRIE — Se împlinesc 20 de
ani de cînd Marea Adunare Națională a
votat Legea pentru apărarea păcii (1950).

16 DECEMBRIE — 200 de ani de la
nașterea (1770) compozitorului german
LUDWIG VAN BEETHOVEN (m. 1827).

Vezi: Enescu, Lucia. *Bicentenerul Beethoven*,
Recomandări pentru organizarea unor seri
muzical-literare. In: *Revista bibliotecilor*, 23 nr. 8
aug. 1970, p. 485—489.

28 DECEMBRIE — 25 de ani de la
moartea (1945) scriitorului american
THEODORE DREISER (n. 1871).

Carri Meeber. Ed. a 2-a. Buc., E.L.U., 1962.
495 p.; *Finanțiarul*. Roman. Buc., E.L.U., 1967.
599 p.; *O tragedie americană*. Roman. Vol. 1—3.
Prefață de Dan Grigorescu. Buc., E.P.L., 1965.
3 vol. (B.P., 282—284); *Sora Carrie*. Buc.,
E.S.P.L.A., 1957. 519 p. + 1 f. portr. (Clasicii
literaturii universale); *Titanul*. Roman. Buc.,
E.L.U., 196. 1968, 559 p.

30 DECEMBRIE — 1947. Abolirea mo-
narhiei și proclamarea Republicii Popu-
lare Române. La 21 august 1965, țara
noastră a devenit Republica Socialistă
România.

— 100 de ani de la nașterea (1870)
scriitorului român I. A. BASSARABESCU
(m. 1952).

Scrieri alese. Ed. îngrijită și prefață de
Teodor Virgolică. Buc., E.P.L., 1966. 660 p.
+ 8 f. pl. (Scriitori români); *În vacanță*.
[Povestiri]. Buc., Editura tineretului, 1968. 112 p.
cu ilustr. și pîrtr. (Prima mea bibliotecă);
Pe drezînd. Nuvele, schițe, amintiri. Prefață și
tabel cronologic de G. Dimisianu. Buc., E.P.L.,
1963. XXXIII + 334 p. + 1 f. portr. (B.P.T., 170);
Um în toată firea. Schițe, nuvele, amintiri.
Ed. îngrijită și studiu introductiv de Tiberiu
Avramescu. Buc., Editura tineretului, 1968. 328 p.
(Lyceum, 19).

Virgolică, Teodor. *Doi nuvelești: Emil Gir-
leanu și I. A. Bassarabescu*. Buc., E.P.L., 1965.
215 p. + 2 f. portr.

31 DECEMBRIE — 175 de ani de la
nașterea (1795) lui VASILE FABIAN-BOB,
poet român (m. 1836).

Михай ПЕТРЕСКУ: Школьная библиотека — неотъемлемая часть учебно-воспитательного процесса. (Развитие сети школьных библиотек)	513	Виктория КУРКЭНЯНУ: Централизованная каталогизация и ее применение в Центральной библиотеке Бухарестского университета	534
Автоанета КОРВЭТЕСКУ-ТОФАН: Три лица — три взгляда на пополнение коллекций	517	Л. ДЕМЕНИ: Во сколько обходилась бумага для напечатания румынской книги в XVI веке	550
Штефана СТЕРИАДЕ и Павел КЫМ-ПЯНУ: Кое-что о чтении в одном коллективе учеников (социологическое исследование)	524	Татьяна МУНТЯНУ: Новая организация межбиблиотечного абонемента в Болгарии	553
Вилли АУЕРБАХ: Влияние чтения на процесс формирования молодого поколения	529	Тамара ГАНЕ: Сергей Есенин. в Румынии. 75-летие со дня его рождения	556

SUMMARY EXCERPTS

Mihai PETRESCU: The School Library as Part and Parcel of the Educational and Teaching Process. (The development of the school libraries' network)	513
Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN: Three Secondary Schools, Three Views on the Increase of Publication Stock	517
Ștefana STERIADE and Pavel CĂMPEANU: Orientation Points of the Reading in an Apprentice Community. (Sociological Research)	524
Willy AUERBACH: Involvement of Reading in the Training of the Young Generation	529
Victoria CURCĂNEANU: The Centralized Cataloguing as Used by the Bucharest Central University Library	534
L. DEMÉNY: The Cost of the Paper of a Romanian Book Printed in the XVIIth Century	550
Tatiana MUNTEANU: The New Organization of Inter-Library Lending in Bulgaria	553
Tamara GANE: Serghei Esenin in Romania. The 75th anniversary of his birth	556

EXTRAIT DU SOMMAIRE

Mihai PETRESCU: La bibliothèque scolaire — partie intégrante du processus instructif-éducatif. (Le développement du réseau de bibliothèques scolaires)	513
Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN: Trois lycées, trois visions sur le complètement des collections	517
Ștefana STERIADE et Pavel CĂMPEANU: Repères de la lecture dans une collectivité d'apprentis (recherche sociologique)	524
Willy AUERBACH: Implication de la lecture dans le procès de formation de la jeune génération	529
Victoria CURCĂNEANU: Le catalogage centralisé et son application à la Bibliothèque centrale universitaire de Bucarest	534
L. DEMÉNY: Combien représentait le coût du papier dans le prix d'un livre roumain imprimé au XVI-e siècle?	550
Tatiana MUNTEANU: La nouvelle organisation du prêt inter-bibliothèques en Bulgarie	553
Tamara GANE: Serghei Essenine en Roumanie. 75 ans depuis sa naissance	556

41 000